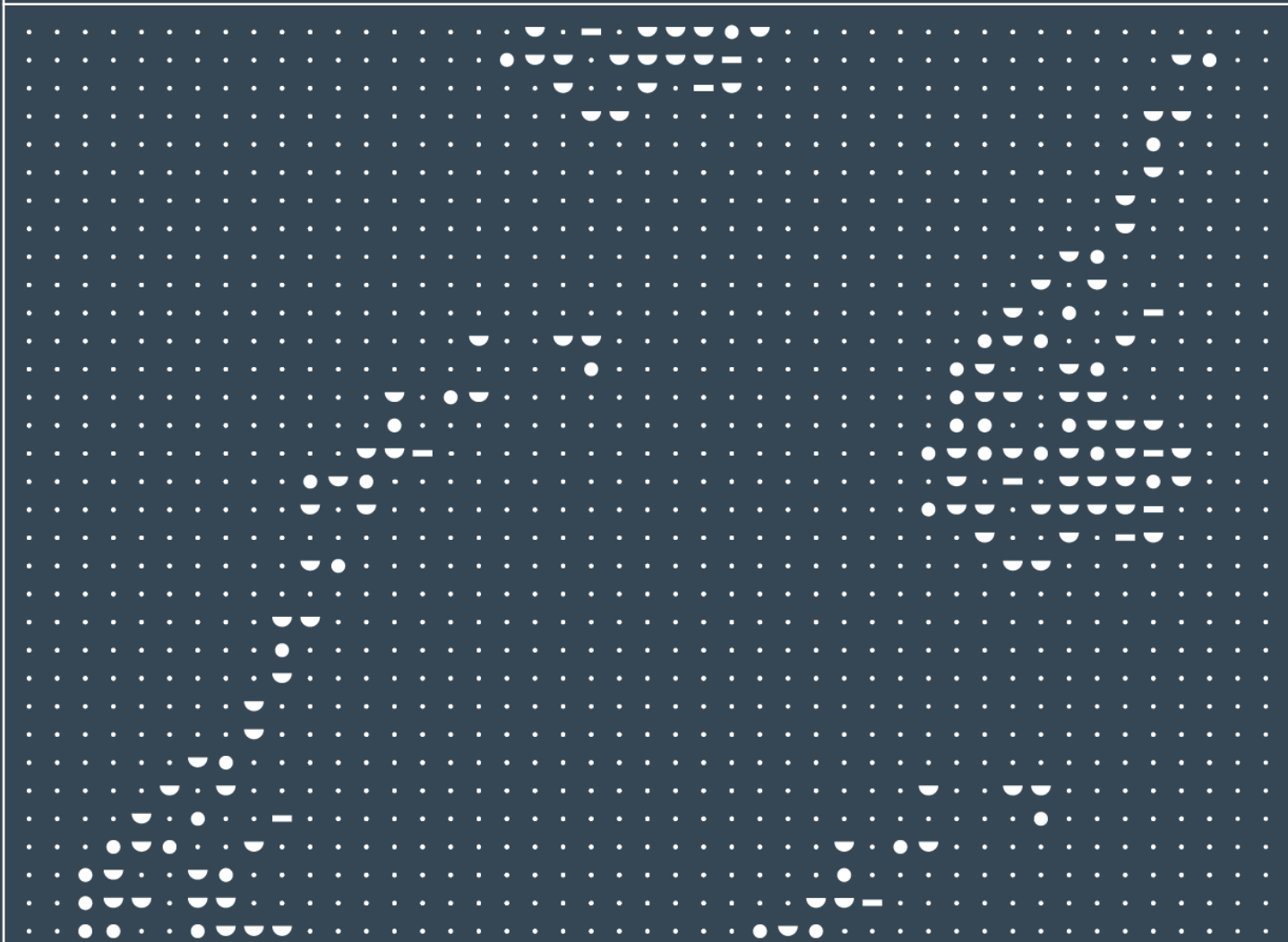

NORGES
DOMSTOLER

Årsmelding 2024

Domstoladministrasjonen

Innhold

I.	Leders beretning	3
I.	Jod̥ihead̥d̥ji died̥áhus	5
II.	Introduksjon til verksemda og hovudtal	7
	Domstolane si rolle i samfunnet	7
	Nøkkeltall fra 2024	14
	Samisk rettssikkerhet i domstolene	20
	Sámi riektesihkarvuhta duopmostuoluin	21
	Domstolene i samiske forvaltningsområder	22
	Duopmostuolut sámi hálddašanguovlluin	22
	Andre mål av betydning for domstolene	24
III.	Årets aktiviteter og resultater	25
	Strategisk plan	25
	Digitalisering og IT	29
	Annen aktuell rapportering	31
	Kvalitets- og organisasjonsutvikling	33
	Sentrale kompetansetiltak 2024	35
	Rettspolitisk arbeid	39
	Internasjonalt arbeid	40
	Åpenhet og tillit	43
	Vitnestøtte	46
IV.	Styring og kontroll	47
	Styrets arbeid	47
	Tildelingsbrev 2024	49
	Oppfølging av særlige punkter i tildelingsbrevet	50
	Supplerende oppdrag i tildelingsbrevet	50
	Fellesføringer fra Regjeringen	52
	Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS)	53
	Likestilling og mangfold	54
	Sikkerhet og beredskap	56
	Personvern	57
	Informasjonssikkerhet	58
	Innkjøp og anskaffelser	58
	Rettsbygninger	59
V.	Vurdering av fremtidsutsikter	61
	Samfunn og utviklingstrekk	61
VI.	Årsrekneskap	70

I. Leders beretning

2024 ble et historisk år for Norges domstoler. Den 21. mai vedtok Stortinget å styrke Grunnlovens bestemmelser som omhandler domstolene. Forslagene kom fra Domstolkommisjonen, som mente det var behov for å gi domstolene et helhetlig grunnlovsværn og en tilsvarende plass i Grunnloven som de andre statsmaktene. Vernet av våre uavhengige domstoler er dermed blitt enda sterkere. Det sies ofte at det er i gode tider man skal gjøre grepene som sikrer våre institusjoner mot mulige angrep. Stortinget har med sitt viktige vedtak gjort nettopp dette. Det fortjener honnør.

I 2024 har domstolene i Norge nok en gang levert svært gode resultater. Tiden det tar å få en sak avgjort ved domstolen er kort og stort sett i samsvar med Stortingets krav til gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Domstolenes medarbeidere gjør hver dag en viktig jobb for å sikre riktige avgjørelser til rett tid. Den internasjonale «Rule of law index» viser at domstolene oppnår resultater og den norske rettsstaten er helt i verdenstoppen. Gode, effektive og tillitvekkende domstoler er blant de viktigste forutsetningene for et vel-fungerende rettssamfunn.

Et godt fungerende rettsvesen er avhengig av at dyktige medarbeidere søker seg til domstolene, både som saksbehandlere, dommerfullmektiger, ingeniører og som embetsdommere på alle nivå.

Selv om domstolene oppfattes som er attraktive arbeidsplasser, har vi over tid sett at jordskifterettene og enkelte av de alminnelige domstolene har hatt utfordringer med tilfanget av søkere. Innstillingsrådet for dommere har varslet at de er bekymret over utviklingen. Domstoladministrasjonen har derfor intensivert profileringen av Norges domstoler, for å vise at domstolene er spennende og givende arbeidsplasser, med et viktig samfunnsoppdrag. Erfaringen så langt er at tiltakene kan ha god effekt.

Fremtidens arbeidstagere forventer en god balanse mellom arbeid og fritid, og de ønsker fleksibilitet i arbeidshverdagen. Riktig bruk av nye digitale verktøy er ett grep som kan bidra til dette. Domstolene er langt på vei heldigitale, og i 2024 gikk startskuddet for bruk av kunstig intelligens (KI). Riktig bruk av KI vil kunne bidra til enda høyere kvalitet og økt effektivitet. Samtidig må det skje innenfor rammer som sikrer domstolenes uavhengighet og tillit. Norges domstoler vil derfor løpende arbeide med regelverksutvikling, strategi og retningslinjer for bruk av KI, for å få en forsvarlig bruk som ivaretar behovet for utvikling, personvern og sikkerhet. Det er viktig å sikre åpenhet om hvordan kunstig intelligens brukes i domstolene; hva brukes KI til og hva brukes det ikke til.

For å kunne avsi gode rettsavgjørelser, er det også viktig at det utvikles varierte kompetansetilbud til alle

medarbeiderne. Et ledd i dette arbeidet er den nye kompetansestrategien for Norges domstoler. Den skal bidra til at domstolene forblir en attraktiv og spennende arbeidsplass for høyt kompetente medarbeidere i alle kategorier.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport kom i 2024, og Norges domstoler har ansvar for å følge opp rapporten innenfor sitt ansvarsområde. Det interne samarbeidsorganet i domstolene, Samisk forum, har derfor hatt betydelig aktivitet for å styrke kompetansen på samiske forhold i domstolene. Veilederen for samiske saker i domstolene er oppdatert, og det er gjennomført flere seminarer, blant annet for å styrke samisk som rettsspråk. Det er også tatt initiativ til et mer institusjonalisert samarbeid mellom Sametinget og Domstoladministrasjonen. Videre er det inngitt et felles satsningsforslag innen justissektoren om samiske rettssentre, der Norges domstoler er tiltenkt en ledende rolle.

Regjeringens «Rettssikkerhetsløft», som ble lagt frem i mai 2024, innebar opprettelse av flere nye tingretter, midler til oppgradering av en rekke tinghus og en generell styrking av den økonomiske situasjonen for domstolene fremover. Spesielt viktig var tilføringen av øremerkede og varige midler til å bedre stabiliteten og sikkerheten i saksbehandlingssystemet Lovisa. Dette er en helt nødvendig satsing som vil prege det digitale utviklingsarbeidet fremover.

I 2024 åpnet vi moderne domstolslokaler på seks steder: Halden, Brønnøysund, Mysen, Bodø, Volda og Finnsnes. Etter svært mange års arbeid kom også

rehabilitering av tinghuset i Bergen i gang. Det er et milliardprosjekt hvor innflytting er planlagt til 2027. I overgangen 2024-2025 ble det også avklart at det vil bli bygget et nytt tinghus i Stavanger.

Norges domstoler er engasjert internasjonalt. Denne innsatsen er finansiert av Utenriksdepartementet og er en del av Norges bidrag til å sikre og styrke demokratier rundt om i verden. Gjennom EØS-midlene, og gjennom en satsing på Balkan, bidrar Norges domstoler til å bygge bedre rettssystemer i flere europeiske land. Medarbeiderne som deltar i prosjektene, opparbeider seg også verdifull kompetanse som kommer våre egne domstoler og den enkelte til gode.

For oss er dette den siste årsberetningen vi skriver. I løpet av 2025 vil det komme både ny styreleder og ny direktør for Domstoladministrasjonen. I de senere årene har Norges domstoler gjennomgått store forandringer og en betydelig modernisering. Når vi nå gir fra oss stafettpinnen, tror vi domstolene er godt rustet for fremtiden. Samtidig er videreutvikling av domstolene et kontinuerlig arbeid. Vi er sikre på at Norges domstoler vil fortsette dette og sikre sterke domstoler i tiden fremover. Takk til alle for et godt samarbeid over flere år!

Cecilie Østensen Berglund
Styreleder

Sven Marius Urke
Direktør

I. Jodiheaddji diedđáhus

2024 lea historjjálaš jahki Norgga duopmostuoluide. Miessemánu 21. beaivvi mearridii Stuoradiggi nannet Vuodđolága mearrádusaid mat gusket duopmostuoluide. Evttohusat bohte Duopmostuollokommisuvnnas, mii oaivvildii ahte duopmostuoluide galggai addot ollislaš vuodđolágasuodjalus ja seamma saji Vuodđolágas go eará stáhtafámuin. Suodjalit sorjjasmeahttun duopmostuoluid lea šaddan ain nannoset. Dat daddjo dávjá ahte buori áiggiin galgat dahkat dan maid sáhttit sihkkarastit min ásaheaddi vejolaš fallehemiid vuostá. Stuorradiggi lea iežas deatalaš mearrádusain dahkan áiddo dan. Dat ánsšása rámi.

Jagi 2024 leat Norgga duopmostuolut fas buktán hui buoriid bohtosiid. Áigi mii gollá mearridit ášši duopmostuolus lea oanehaš ja dávista buori muddui Stuorradikki gaskamearálaš gáibádussii áššemeannudanáigái.

Duopmostuoluid mielbargit barget beaivválaččat deatalaš barggu sihkkarastit rievttis mearrádusaid rievttis áigái. Riikkaidgaskasaš “Rule of law index” čájeha ahte duopmostuolut olahit bohtosiid ja Norgga riektestáhta lea áibbas njunnošis máilmmis. Buorit, beaktilis ja luohhtevaš duopmostuolut leat deataleamos eavttut doaibmi riekteservvodahkii.

Bures doaibmi riektivuogádat gáibida ahte leat čeahpes mielbargit geat ohcet duopmostuoluide, sihke áššemeannudeaddjit, duopmárfámohasat ja ámmátduopmárat buot dásiin.

Vaikko duopmostuolut ipmirduvvojit geasuheaddji bargosadjin juristtaide, de mii leat guhkit áiggi oaidnán ahte eanajuohkinrivttiin ja muhtun dábalas duopmostuoluin leat leamaš hástalusat oazžut ohcciid virggiide. Duopmáriid virgáibidjanráđdi lea fuolastuvvan ovdáneamis. Duopmostuollohálddahuš lea danin doamihan profileret Norgga duopmostuoluid, čájehan dihtii ahte duopmostuolut leat gelddolaš ja buori bargosajit, main lea dehálaš servodatdoaibma. Vásihusat dán rádjai čájeha ahte doaibmabijuin sáhtta leat buorre ávki.

Boahtteáiggi bargin lea vuordámuš buori balánsii sihke bargui ja astoáigái, ja sii vurdet njuovžilvuoda bargobeavvis. Ođđa digitála reaidduid geavahit rievttis láhkai lea okta doaibmabidju mii sáhtta váikkuhit dasa. Duopmostuolut doibmet buori muddui ollásit digitálalaččat, ja 2024:s álggiimet geavahit goanstajierpmi (Artificial Intelligence, AI). AI geavahit rievttis láhkai sáhtášii buktit vel buoret kvalitehta ja eanet bevtolašvuoda. Seammás dat ferte leat rámmaid siskkobealde mat sihkkarastet duopmostuoluid sorjjasmeahttunvuoda ja luohhtámuša. Norgga duopmostuolut áigot danin dađistaga bargat ovddidit njuolggadusaid, strategijaid ja njuolggadusaid mo geavahit AI, vai oččošedje dohkálaš geavaheami mii fuolaha ovddidandárbbu, persovdnasuddjema ja sihkarvuoda. Lea dehálaš sihkkarastit rabasvuoda das mo geavahit goansta jierpmi duopmostuoluin; masa adno AI ja masa ii.

Jus galgá sáhttit dahkat buriid riektemearrádusaid, de lea maid dehálaš ovddidit mánggalágan gealbofálaldagat buot mielbargiide. Oassi dán barggus lea odđa gelbbolašvuodastrategiija Norgga duopmostuoluin. Dat galgá váikkuhit dasa ahte duopmostuolut bissot geasuheadđji ja gelddolaš bargosadjin bargiide alla gealbhuin buot surggiin.

Duohtavuoda- ja seanadankommišuvnna raporta ilmmat 2024:s, ja Norgga duopmostuoluin lea ovddasvástádus čuovvolit raportta iežaset ovddasvástádussuorggis. Duopmostuoluid siskkáldas ovttasbargoorgána, Sámi forumis, lea dan sivas leamaš mearkkašahhti doaibma nannet duopmostuoluid gelbbolašvuoda sámi áššiin. Duopmostuoluid sámi áššiid bagadus lea ođasmahtton ja mánga seminára leat čadahuvvon, earret eará nannen dihtii sámegiela riektégiellan. Lea maiddái evttohuvvon ásahuslaš ovttasbargu gaskal Sámedikkiin ja Duopmostuollohálddahusain. Viidásat lea álggahuvvon oktasaš ángiruššan ásaht sámi riekteguovddáža justisiasuorggis, mas Norgga duopmostuoluin lea njunuš rolla.

Ráđđehusa “Riektesihkarvuodalohten”, mii ovddiduvvui miessemánu 2024:s, miellddisbuvttii ahte ásahuvvojedje mánga odđa diggerievtti, ruhtadeapmi mánga diggeviesuid ođasmahttimii ja duopmostuoluid boahhteáiggi oppalaš ruhtadillii buorránii. Erenoamáš deatalaš lei várret merkejuvvon ja bissovaš ruđaid áššemeannudanvuogádahkii Lovisai, stádisvuoda ja sihkarvuoda buorideapmái. Dát lea áibbas dárbbalaš ángiruššan mii nanne digitála ovdánahttinbarggu boahhteáiggis.

Jagi 2024:s rabaimet odđáigásaš duopmostuoluid guđa báikkis: Haldenis, Brønnøysundas, Mynenis, Bådådjos, Voldas ja Finnsnesas. Maŋŋil mánggaid jagiid barggu álggahuvvui maiddái ođasmahttin bargu Bergen diggeviesus.

Lea miilajárdaprošeakta masa fárren lea plánejuvvon 2027:s. Jahkemolsumis 2024-2025 čielggai maiddái ahte Stavangerii huksejuvvot odđa diggevisti.

Norgga duopmostuolut barget riikkaidgaskasaččat. Dan barggu ruhtada Olgoriikkadepartemeanta ja dat lea oassin Norgga doarjagis sihkarastit ja nannet demokratiijaid miehtá máilmmi. EEO-ruđaguin, ja Balkan ángiruššamiin, váikkuhit Norgga duopmostuolut hukset buoret riektivuogádagaid mángga riikkas Eurohpás. Bargit geat servet prošeavttaide, háhket maiddái mávssolaš gelbbolašvuoda mii boahtha ávkin min iežamet duopmostuoluide ja ovttaskas olbmuide.

Midjiide lea dát maŋemus jahkediedáhus maid čállit. Jagi 2025:s boahtha odđa stivrajodiheadđji ja odđa direktetra Duopmostuollohálddahussii. Maŋimus jagiin leat Norgga duopmostuolut sakka rievdan ja ođasmahtton. Go mii dál geiget viidásat stafeahttasákki, de mii jáhkkit ahte duopmostuolut leat bures ráhkkanan boahhteáigái. Seammás lea duopmostuoluid ovdánahttinbargu joatkevaš bargu. Mii leat vissásat dát bargu jotko Norgga duopmostuoluin ja duopmostuoluide sihkarasto nanu boahhteáigi. Giitu buohkaide buori ovttasbarggus mánggaid jagiid čada!

Cecilie Østensen Berglund
Stivrrajodiheadđji

Sven Marius Urke
Direktetra

II. Introduksjon til verksemda og hovudtal

Domstolane si rolle i samfunnet

Saman med Stortinget og regjeringa er domstolane ei av dei tre statsmaktene i Noreg. Etter Grunnlova har domstolane dømmande kompetanse, med Høgsterett som øvste domstol. Domstolane behandlar både sivile saker og straffesaker. Dei skal sikre individa rettar som går fram av Grunnlova, norske lover og internasjonale konvensjonar som staten er bunden av. Dommarane må derfor vere sjølvstendige i høve til den lovgivande og den utøvande makta, og den dømmande kompetansen kan ikkje leggjast til andre.

Domstolane si rolle i samfunnet er gjort nærare greie for i domstolane sitt idé- og verdigrunnlag. Der er mellom anna domstolane sitt sjølvstende og arbeidet med å sikre og fremme rettstryggleiken og verne om rettssamfunnet framheva. Det er også understreka at domstolane skal ha høg tillit i samfunnet til ei kvar tid. Arbeidet i domstolane skal vere prega av kvalitet, integritet, respekt, service, openheit og effektivitet.

Domstolane og dommarane skal vere sjølvstendige i den dømmande verksemda, og dei kan ikkje instruerast i korleis dei skal handtere ei sak. Sidan det blir utøvd betydeleg makt av domstolane, er det viktig at det er stor grad av openheit og offentlegheit i alle rettsinstansar.

Organiseringa av domstolane

Høgsterett

Høgsterett er øvste domstol i Noreg og har sete i Oslo. Domstolen blir leia av justitiarius Toril Marie Øie og har i tillegg 19 andre dommarar. Høgsterett behandlar ankar over avgjerder som er fatta av lågare domstolar, både i sivile saker og i straffesaker. Domstolen har avgjerdsmynd på alle rettsområde, men tar ikkje stilling til skuldspørsmålet i straffesaker.

Lagmannsrettane

Lagmannsrettane behandlar ankar over rettsavgjerder i sivile saker og straffesaker. Ankane kjem frå tingrettane og jordskifterettane i lagdømmet, og frå Trygderetten. Det er seks lagmannsrettar i landet, Borgarting lagmannsrett i Oslo, Eidsivating lagmannsrett på Hamar, Agder lagmannsrett i Skien, Gulatings lagmannsrett i Bergen, Frostating lagmannsrett i Trondheim og Hålogaland lagmannsrett i Tromsø. Alle lagmannsrettane set jamleg rett andre stader i lagdømmet enn der domstolen har fast sete.

Tingrettane

Tingrettane er første instans i alle saker som høyrer under dei alminnelege domstolane. Vi har 23 tingrettar. Kvar tingrett, med unntak for Oslo tingrett, har fleire likestilte rettsstader for å sikre geografisk nærleik til brukarane av domstolane. Til saman er det 59 rettsstader i landet.

Særdomstolar og andre domstolliknande forvaltningsorgan

Jordskifterettane

Jordskifteretten er ein særdomstol som arbeider med saker knytt til fast eigedom. Deira kompetanse er nærare regulert i jordskiftelova. Jordskifteretten er førsteinstans, og lagmannsretten, deretter Høgsterett, er ankeinstansar. Vi har 19 jordskifterettar. Ti av desse har to eller fleire rettsstader for å sikre nærleik til eigedomane som jordskifteretten sine saker er knytt til. Totalt er det 34 rettsstader. På 15 rettsstader er jordskifteretten samlokalisert med tingretten.

Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark

Finnmarkskommisjonen blei oppretta i medhald av Stortingsvedtak om Finnmarkslova frå 2005. Kommisjonen skal kartleggje eksisterande bruks- og eigarrettar som folk i Finnmark har erverva på grunnlag av langvarig bruk. Kartlegginga av desse rettane omfattar den grunnen som Finnmarkseigedommen (FeFo) overtok då Finnmarkslova tråtte i kraft i 2005. Kommisjonen skal under visse føresetnader også greie ut krav om rett til fiskeplassar i sjø- og fjordområde i Finnmark, og interne forhold i reindrifta. Kommisjonen sine utgreiingar kan krevjast inn for Utmarksdomstolen for Finnmark.

Les meir om Finnmarkskommisjonen på domstol.no.

Utmarksdomstolen for Finnmark er ein særdomstol som behandlar dei rettstvistane som kan oppstå når Finnmarkskommisjonen har kartlagt bruks- og eigarrettar. Domstolen er oppretta i medhald av Finnmarkslova, og den har vore i aktivitet sidan 2014. Avgjerder frå Utmarksdomstolen kan ankast direkte til Høgsterett.

Les meir om Utmarksdomstolen for Finnmark på domstol.no.

Domstoladministrasjonen

Domstoladministrasjonen er eit sjølvstendig forvaltningsorgan med eige styre. Domstoladministrasjonen skal ta vare på og støtte opp under sjølvstendet til domstolane og dommarane, og arbeide for at verksemda til ei kvar tid oppfyller krav og forventingar i samfunnet.

Domstoladministrasjonen har ansvaret for den sentrale administrasjonen av domstolane i Noreg. Den har også ein overordna arbeidsgivarfunksjon for dei alminnelege domstolane og jordskifterettane.

Høgsterett står i ei særstilling mellom dei norske domstolane. Dette pregar også samarbeidet med Domstoladministrasjonen. Høgsterett har fleire eigne løysingar som skal sikre sjølvstendet til domstolen.

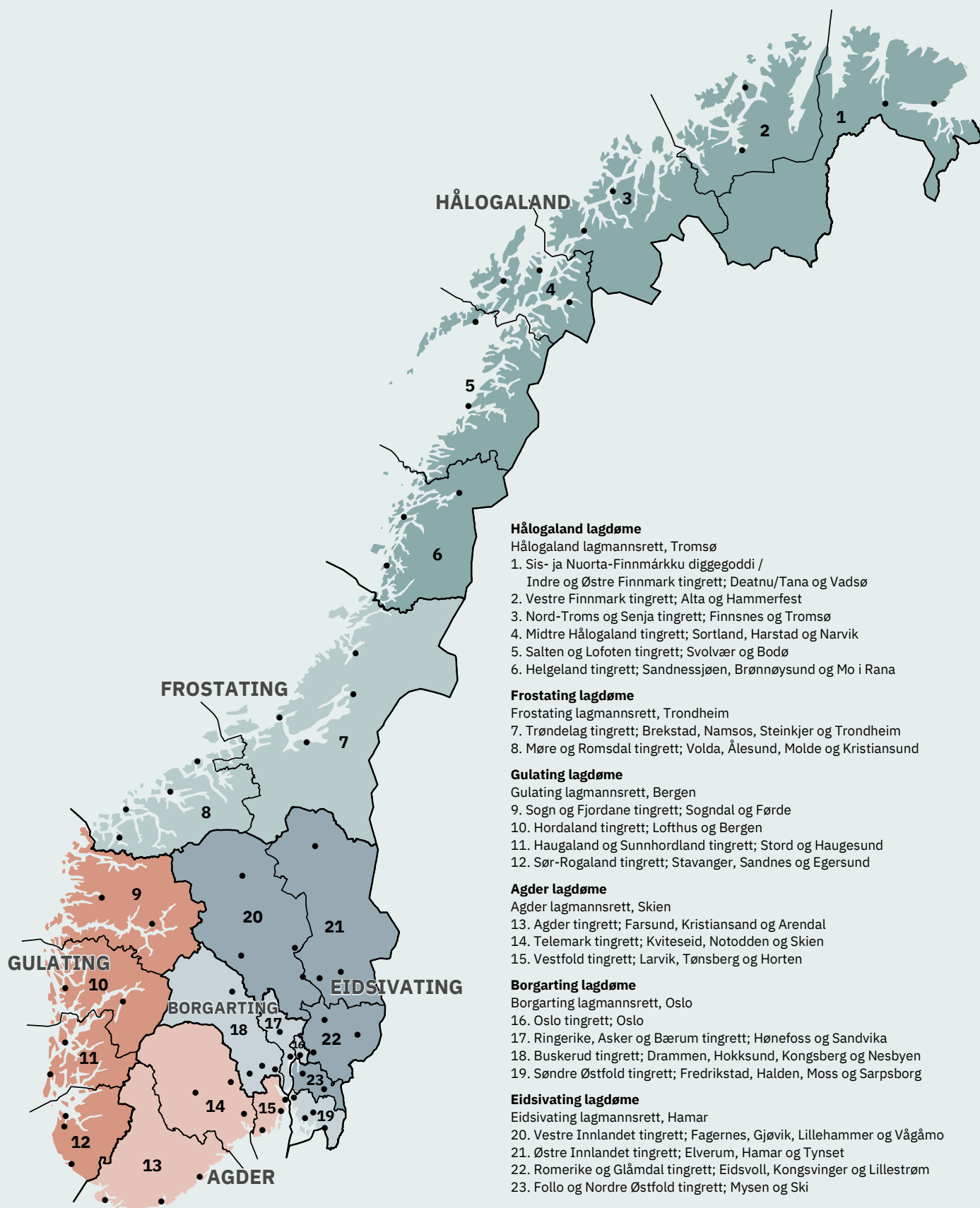
Domstoladministrasjonen sitt ansvar overfor domstolane i første og andre instans omfattar mellom anna

- økonomi
- organisasjonsutvikling
- kompetansetiltak
- kommunikasjonsarbeid
- drift og utvikling av IKT-systema

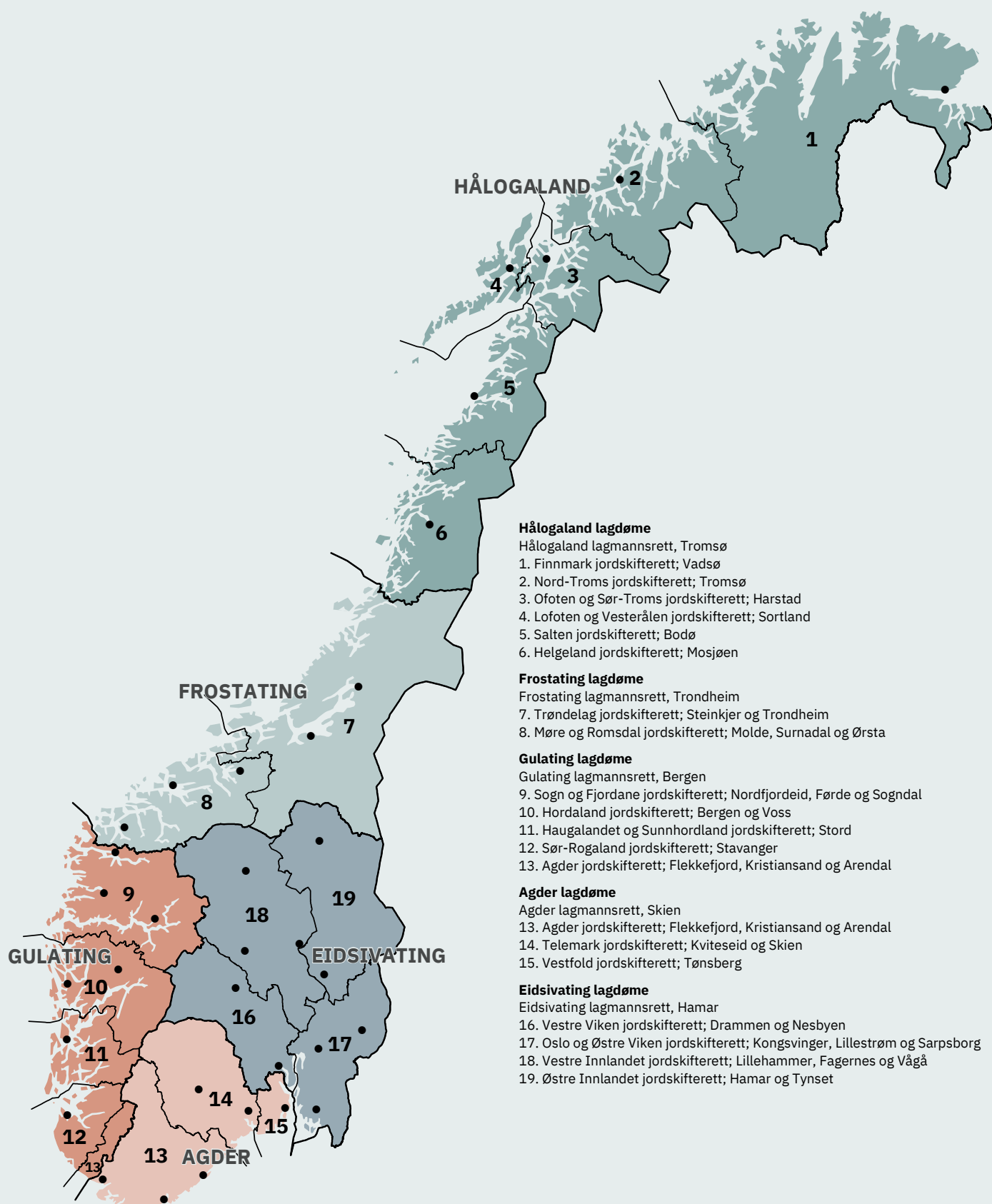
Domstoladministrasjonen har det overordna administrative ansvaret for Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark.

Les om retningslinjene frå Regjeringa på side 49.

Dei alminnelege domstolane 31.12.2024

Jordskifterettane 31.12.2024

Styret for Domstoladministrasjonen

Styret er den øvste styresmakta for Domstoladministrasjonen. Styret skal passe på at domstolane er administrert forsvarleg og formålstenleg. Styret skal behandle saker som er viktige for Domstoladministrasjonen, under dette budsjettforslag for domstolane og Domstoladministrasjonen, og fordeling av budsjettmiddel innanfor dei rammene som er fastsette av Stortinget. Styret skal også gi generelle retningslinjer for verksemda til Domstoladministrasjonen.

Sju av dei ni medlemmene i styret blir utnemnde av Kongen i statsråd, og to medlemmer blir valde av Stortinget.

Styret for perioden 1. august 2023-31. juli 2025:

Styreleiar: Cecilie Østensen Berglund, høgsterettsdommar
Vara: Arne Ringnes, høgsterettsdommar

Nestleiar: Tor Christian Carlsen, tingrettsdommar
Vara: Håkon Rastum, sorenskrivar

Medlem: Marianne Vollan, førstelagmann
Vara: Tormod A. Sletten, lagdommar

Medlem: Arnulf O. Prestbakmo, jordskifterettsleiar
Vara: Arve Konstali, jordskifterettsleiar

Medlem: Hallvard Østgård, advokat
Vara: Ingvild Thorn Nordheim, førstestatsadvokat

Medlem: Anne Helsingeng, advokat
Vara: Ingrid Skog Hauge, advokat

Medlem: Marit Nybakk, tidlegare stortingsrepresentant
Vara: Karin Woldseth, tidlegare stortingsrepresentant

Medlem: Kårstein Eidem Løvaas, tidlegare stortingsrepresentant
Vara: Ingebrigt S. Sørfonn, tidlegare stortingsrepresentant

Medlem: Tommy Solvang, IKT rådgivar
Vara: Bente Andersen, seksjonssjef

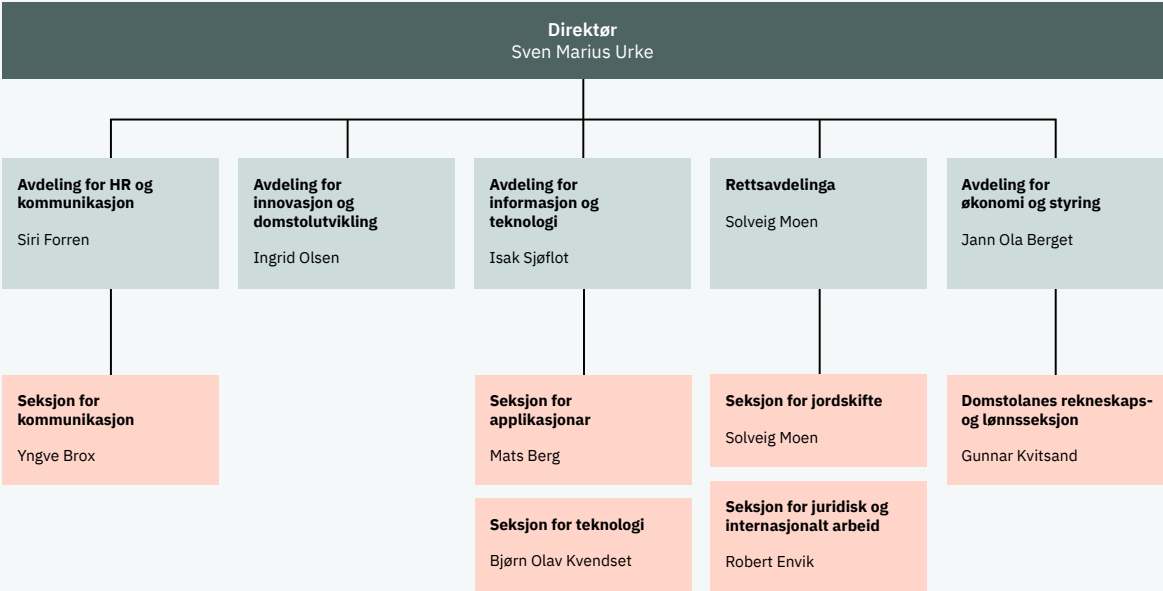
Leiinga i Domstoladministrasjonen

Direktør: Sven Marius Urke

Avdelingsdirektørar:

- HR og kommunikasjon: Siri Forren
- Informasjon og teknologi: Olav Isak Sjøflot
- Innovasjon og domstolsutvikling: Ingrid Olsen
- Rettsavdelinga: Solveig Moen
- Økonomi og styring: Jann Ola Berget
- Kommunikasjonsdirektør: Yngve Brox

Organisering av Domstoladministrasjonen

Tilsette i Norges domstolar 31.12.2024

Medarbeidarar	Antal tilsette	Sum årsverk
Domstoladministrasjonen	169	167,9
Faste tilsette	159	158,7
Midlertidige tilsette	8	7,2
Vikarar	1	1
Tilsette på åremål	1	1
Finnmarkskommisjonen	11	10,6
Avvikande faste tilsette	1	1
Faste tilsette	10	9,6
Høgsterett	70	69,5
Embedsmenn	23	23
Faste tilsette	46	46
Midlertidige tilsette	1	0,5
Jordskifterettane	245	239,45
Avvikande midlertidige tilsette	6	6
Embedsmenn	81	80,9
Faste tilsette	142	137
Midlertidige tilsette	14	13,6
Vikarar	2	2
Lagmannsrettane	304	301,7
Avvikande faste tilsette	4	4
Avvikande midlertidige tilsette	4	4
Embedsmenn	170	169,6
Faste tilsette	120	118,1
Vikarar	6	6
Tingrettane	1 208,00	1 184
Avvikande faste tilsette	1	1
Avvikande midlertidige tilsette	24	24
Ekstrahjelp	1	0,4
Embedsmenn	374	373,6
Faste tilsette	630	609,8
Midlertidige tilsette	152	150
Vikarar	26	25,3
Utmarksdomstolen for Finnmark	5	1,3
Avvikande midlertidige tilsette	5	1,3
Totalsum	2 012,00	1 974,40

Merknad til tabellen:
Avvikande midlertidige tilsette: konstituert dommar som ikkje er tilsett i domstolen frå før.
Avvikande faste tilsette: konstituert dommar som til vanleg er embetsdommar i ein annan domstol.

Tilsynsutvalet for dommarar

Tilsynsutvalet er eit disiplinærorgan som behandlar klager på dommarar. Utvalet er utnemnt av Kongen i statsråd. Tilsynsutvalet omfattar alle fagdommarar i jordskifterettane, tingrettane, lagmannsrettane og Høgsterett. Ordninga gjeld forutan dei faste embetsdommarane også mellombelse dommarar og dommarfullmektigar. Tilsynsutvalet består av to representantar for ålmenta, ein advokat, to dommarar frå dei alminnelege domstolane og ein jordskiftedommar.

Les meir om Tilsynsutvalet for dommarar på [domstol.no](#).

Innstillingsrådet for dommarar

Innstillingsrådet er det sentrale organet ved dommarutnemningar. Det er eit eksternt, sjølvstendig og uavhengig organ. Dommarar i Høgsterett, lagmannsrettane, tingrettane, jordskifterettane og Utmarksdomstolen for Finnmark blir utnemnde

av Kongen i statsråd etter innstilling frå Innstillingsrådet for dommarar. Domstoladministrasjonen er sekretariat for Innstillingsrådet for dommarar.

Les meir om Innstillingsrådet på [domstol.no](#).

Sidegjeremålsregisteret for dommarar

Sidegjeremålsregisteret er ei oversikt over tillitsverv, investeringar og anna som ein dommar har ved sidan av jobben sin. Registeret gjer det lettare for partar/advokatar å undersøkje habiliteten til dommaren. Alle dommarar skal registrere sidegjeremåla sine i sidegjeremålsregisteret. Den siste stillinga før utnemninga eller tilsetjinga som dommar blir også registrert saman med dommarforsikringa til dommaren.

Les meir om Sidegjeremålsregistret på [domstol.no](#).

Nøkkeltall fra 2024

Tingrettene

I 2024 kom det inn to prosent flere tvistesaker til tingrettene enn i 2023. Antallet avviklede saker var nær uendret fra året før. Restansene av tvistesaker har økt noe gjennom 2024 (fire prosent). 17 prosent av tingrettene var utenfor Stortingets mål om en saksbehandlingstid på seks måneder. Det er en reduksjon fra 2023. De største kategoriene blant tvister som kom inn til domstolene var:

- alminnelige tvistesaker (44 prosent)
- saker etter barneloven (21 prosent)
- overprøving ved tvangsvedtak (10 prosent)
- arbeidsrettssaker (sju prosent)

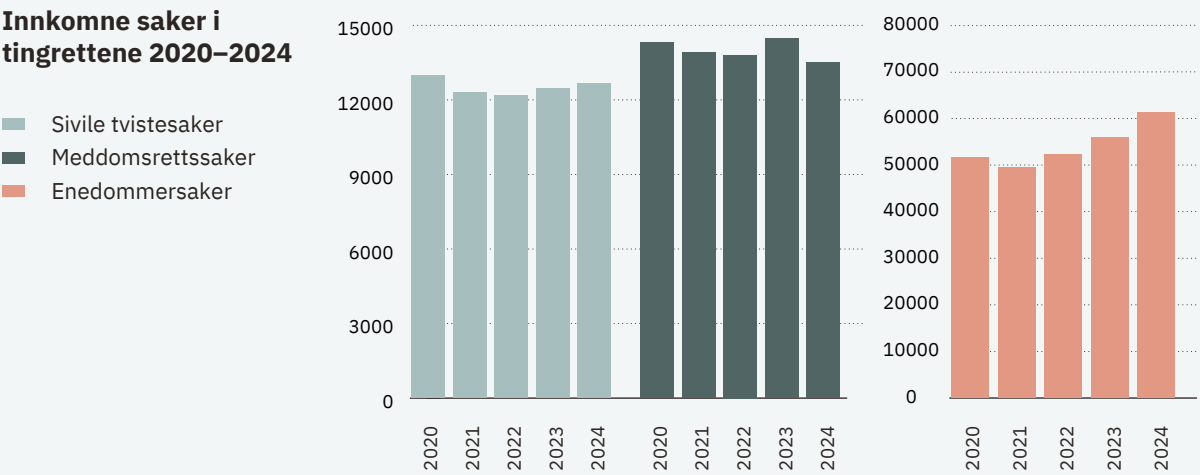
I 2024 var det en nedgang i antall innkomne meddomsrettssaker tingrettene (sju prosent). Det kom inn vesentlig flere enedommersaker sammenlignet med året før. Antallet avviklede meddomsrettssaker er noe redusert fra 2023 til 2024.

Antallet meddomsrettssaker i restanse har blitt redusert gjennom 2024. Antallet straffesaker med over seks års strafferamme i tingrettene har ligget på rundt 900 saker per år. Her er det noe økning i 2024, opp til 956 innkomne saker. Samlet viser årsstatistikken at gjennomsnittlig saksbehandlingstid er økende for avgjorte meddomsrettssaker i 2024, sammenlignet med 2023, og ligger på tre måneder. Flere tingretter er utenfor målsettingen for saksbehandlingstid i meddomsrettsakene i 2024 (åtte i 2024, mot seks i 2023).

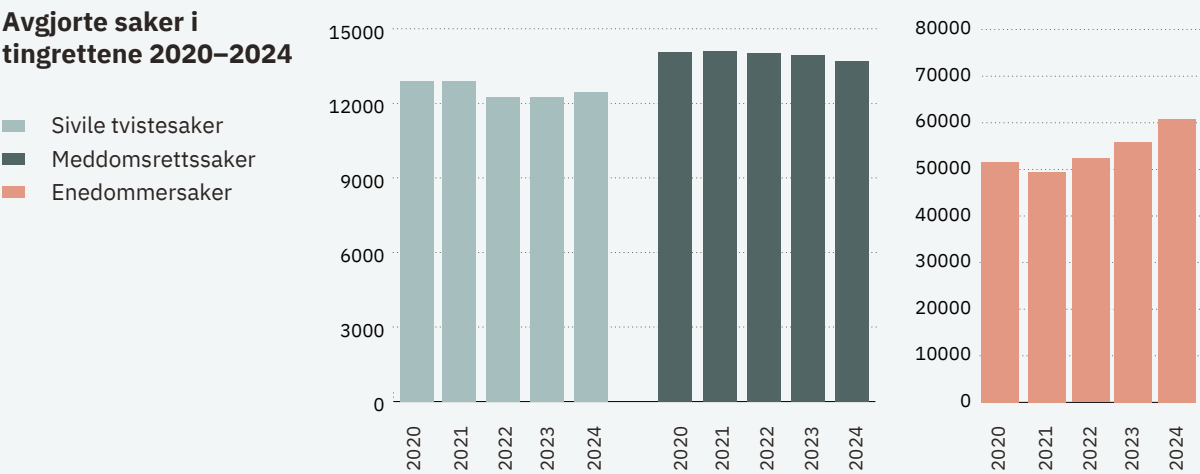
Saksavvikling 2024

Sakstyper i tingrettene	Antall saker i 2024 (endring fra 2023)			Gj. snittlig sakbeh.tid	Domstoler utenfor mål	Mål
	Innkomne	Avgjorte	Restanse			
Tvistesaker	12 662 (2 %)	12 442 (2 %)	6 464 (4 %)	5,3 md. (-)	4 (6)	6 md.
Enedommer-saker	61 221 (9 %)	60 847 (9 %)	1 898 (25 %)	0,3 md. (-)	0 (0)	1 md.
Meddomsretts-saker	13 503 (-7 %)	13 719 (-2 %)	3 374 (-6 %)	3,0 md. (+0,3)	8 (6)	3 md.

Innkomne saker i tingrettene 2020–2024

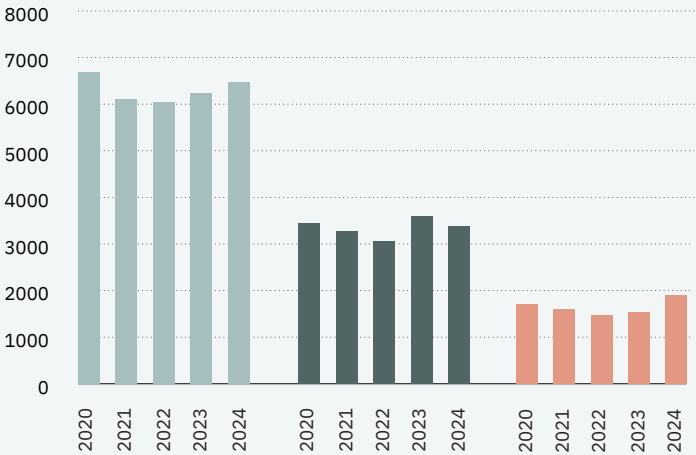

Avgjorte saker i tingrettene 2020–2024

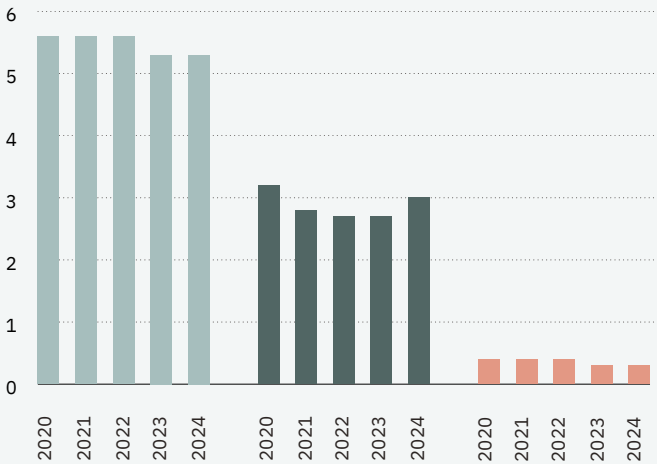
Antall saker i restanse
2020–2024

- Sivile tvistesaker
- Meddomsrettssaker
- Enedommersaker

Gjennomsnittlig
saksbehandlingstid (md.)

- Sivile tvistesaker
- Meddomsrettssaker
- Enedommersaker

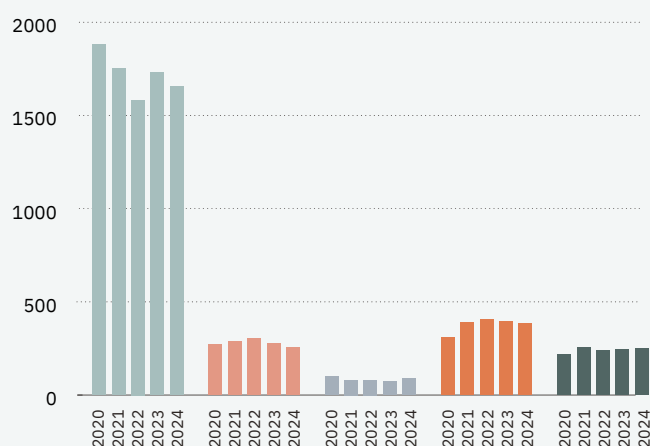
	Lagmannsrettene For anker over dom i sivile saker ble saksinngangen redusert med fire prosent i 2024, sammenlignet med 2023. Avviklingen av saker gikk ned med seks prosent. Lagmannsrettene avviklet noen færre saker enn det som kom inn, og antallet foreliggende saker økte med fem prosent. Lagmannsrettene fikk i 2024 inn noen færre straffeanker til ankeprøving enn i 2023. Av de sakene som henvises til behandling var det en reduksjon i tre av fire sakstyper. Lagmannsrettene har behandlet noen flere saker enn det som har blitt henvist og antall saker i restanse er noe redusert gjennom 2024. For sivile ankesaker er saksbehandlings-tiden uendret fra 2023. Samlet for alle lagmannsrettene var saksbehandlingstiden i 2024 under målet på seks måneder i sivile anker over dom, og samtlige seks lagmannsretter er innenfor målsettingen satt av Stortinget og tvistelovens frist. Saksbehandlingstiden har det siste året økt i alle straffesakssakstyper. Fem av seks lagmannsretter hadde saksbehandlingstider som var lengre enn målet på tre måneder i straffesakene. Frostating lagmannsrett er innenfor målsettingene på alle sakstyper.
--	---

Saksavvikling 2024

Sakstyper	Innkomne saker	Avgjorte saker	Restanse	Gj.snittlig saksbeh.tid	Domstoler utenfor mål	Mål
Anke over dom i sivile saker	1 656 (-4 %)	1 624 (-6 %)	690 (5%)	4,6 (0,0)	0 (2)	6 md.
Anke over dom i straffesaker (ankeprøvingskrav)	2 499 (-3 %)	2 522 (-1 %)	202 (-10 %)	1,1 (0,2)		
Fagdommer	255 (-8 %)	270 (-1 %)	85 (-15 %)	4,3 (0,2)	5 (6)	3 md.
Begrenset anke straffesak	88 (-3 %)	81 (17 %)	34 (26 %)	4,3 (0,1)	5 (6)	3 md.
Bevisanke under 6 år	383 (-3 %)	417 (16 %)	183 (-16 %)	6,1 (0,6)	5 (6)	3 md.
Bevisanke over 6 år	249 (1 %)	245 (7 %)	130 (3 %)	6,5 (0,7)	5 (6)	3 md.

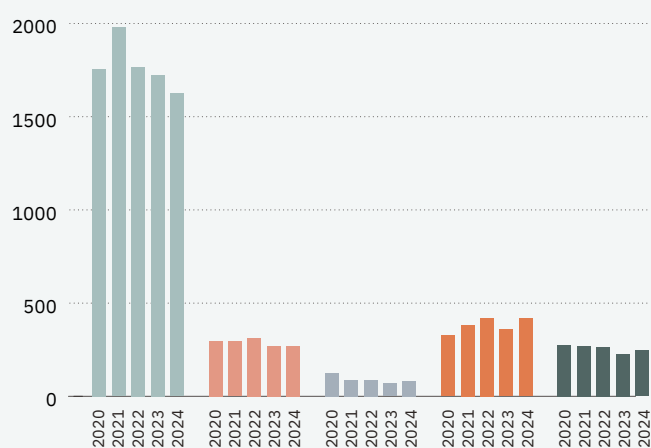
Innkomne saker 2020–2024

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

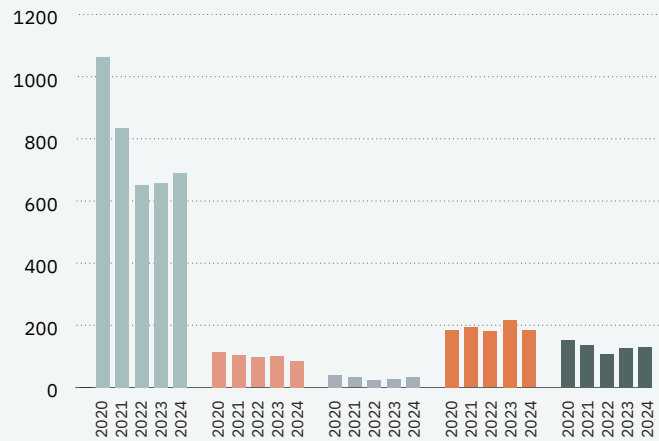
Antall behandlede saker 2020–2024

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

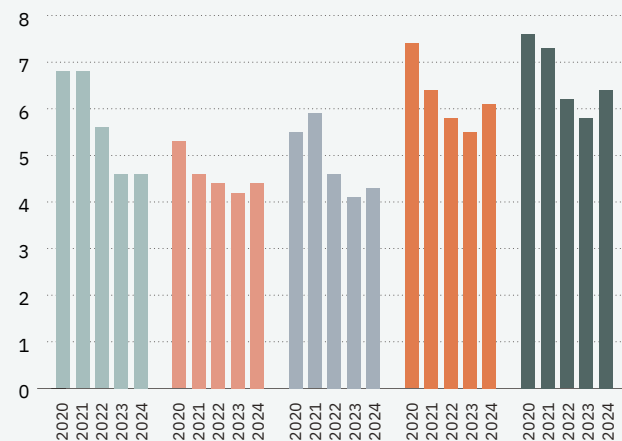
Antall saker i beholdning 2020–2024

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (md.)

- Anke over dom i sivile saker
- Fagdommersaker
- Meddomsrett – begrenset anke
- Bevisanke under 6 års strafferamme
- Bevisanke over 6 års strafferamme

Jordskifterettene

Jordskifterettene fikk i 2024 inn 1294 saker, noe som er en markant økning sammenlignet med 2023 (+12 prosent). Det ble avgjort 1274 saker, noen færre saker enn i 2023. Reduksjonen i antall saker i restanse man har sett over noen år stopper med det opp, og antall foreliggende saker er tilnærmet uendret gjennom 2024. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle avgjorte saker er på 15,4 måneder, en reduksjon på nesten to måneder fra 2023. Variasjonen i saksbehandlingstid mellom de ulike jordskifterettene er fortsatt betydelig.

Fra og med 2024 ble det innført måltall fra Stortinget på saksbehandlingstid for saker i jordskifterettene. Noen særskilte enkeltkrav (vernesaker, saker etter Finnmarksloven) holdes utenfor beregningen. Stortingets måltall for rettsendrende saker er 15 måneder. For avviklede saker i jordskifterettene i 2024 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 18 måneder. Stortingets måltall for rettsfastsettende saker er ni måneder. For avviklede saker i jordskifterettene i 2024 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 13,1 måned.

Høyesterett

Høyesterett omtaler saksavviklingen i egen årsmelding.

[Gå til Norges Høyesteretts årsmelding på domstol.no](#)

Samisk rettssikkerhet i domstolene

Samisk forum i domstolene behandler spørsmål av betydning for ivaretagelsen av samenes rettsikkerhet. Med dette menes alle saksområder der hensynet til samisk språk, kultur og samfunnsliv har betydning, både for den enkelte og for det samiske folk. Samisk forum skal også bidra til kompetanseheving, informasjonsutveksling og kunnskapsdeling, herunder bidra til utvikling av beste praksis for domstolenes behandling av slike saker.

Forumet har i 2024 gjennomført et seminar for dommere tilknyttet domstoler i det lule- og pitesamiske området. Seminaret ble holdt på Drag i Tysfjord i samarbeid med det lule- og pitesamiske senteret Árran. På dette seminaret var Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ett av flere tema.

Saksavvikling 2024

Sakstyper i jordskifterettene	Antall saker i 2024 (endring fra 2023)			Gj.snittlig saksbeh.tid
	Innkomne	Avgjorte	Restanse	
Jordskiftesak	1 294 (12 %)	1 274 (-2 %)	1 478 (1 %)	15,4 md. (-1,9)
Rettsendrende:	423 (-2 %)	450 (4 %)	616 (-4 %)	18,0 md. (-2,5)
Rettsfastsettende:	796 (18 %)	762 (-3 %)	796 (4 %)	14,2 md. (-1,3)

Gjennom året 2024 har forumet også arbeidet med

- digitalt kompetansetiltak om urfolksrett, samisk språk og kultur
- etablering av en retningslinje for tilkalling av dommer i samiske saker
- utprøving av ulike dataprogram for oversettelse til samiske språk
- innholdet i «Samisk i domstolene» på domstol.no
- oversettelse av sentrale deler av domstol.no til nordsamisk

Flere av forumets medlemmer har bidratt med innlegg om arbeidet med samisk rettsikkerhet i ulike fora hvor dommere og domstolledere samles. Forumet har også gitt innspill til Domstoladministrasjonen i arbeidet med å utarbeide et felles satsningsforslag med de øvrige aktørene i justissektoren om et «Samisk senter for rettsikkerhet».

Les mer på siden Samisk i domstolene på domstol.no.

Sámi riektesihkarvuohta duopmostuoluin

Duopmostuoluid Sámi forum meannuda áššiid main lea mearkkašupmi sápmelaččaid riektesihkarvuhtii. Dát mearkkaša buot áššesuorggit mat váldet vuhtii sámi giela, kultuvrra ja servodateallima ja mat leat deatalačča sihke ovttaskas olbmui ja sámi álbmogii. Sámi Forum galgá váikkuhit buoridit gelbbolašvuoda, diehtolonohallama ja gealbolonohallama, maiddái leat mielde ovddideamen buoremus vugiid mo giedahallat dákkár áššiid duopmostuoluin.

Forum čadahii 2024:s seminára duopmáriidda geat barget duopmostuoluin julev- ja bihtánsámi guovllus. Seminára lágideuvvui Áiluovttas Divttasvuonas mii lei ovttasbargu julev- ja bihtánsámi guovddážiin Árraniin. Dán semináras lei Duohtavuoda- ja seanadankommišuvnna raporta okta mángga fáttás.

Olles jagi 2024 lea forum maiddái bargan

- digitála gelbbolašvuodadoaimmain álgoálbmotvuoigatvuođain, sámi gielain ja kultuvrrain
- ásahtit njuolggadusaid duopmáriidda, gohčcut sámi áššiid meannudit
- geahččalan iešguđetlágan jorgalan prográmmaid sámegielaide
- sisdoaluin “Sámegiella duopmostuoluin” siiddus domstol.no
- jorgalit davvisámegilli guovddáš osiid domstol.no siiddus

Mánggas foruma miellahtuin leat ovddidan sámi riektesihkarvuođa barggu iešguđet forain gos duopmárat ja diggejodiheaddjit čoahkkanit. Forum lea maid ovddidan cealkámuša Duopmostuollohálddahussii barggu olis ráhkadit oktasaš “Sámi riektesihkarvuođa guovddáža” álggahanevttohusa, mii galgá lea ovttasbargu eará aktevrraiguin justiiasuorggis.

Loga eanet Sámegiella duopmostuoluin domstol.no siiddus.

Fakta

14 av de 16 domstolene har vedtatte navn eller anbefalt skrivemåte, på henholdsvis nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.

Domstolene i samiske forvaltningsområder

For domstolene i det samiske forvaltningsområdet har arbeidet med å få vedtatt domstolenes navn på samisk fortsatt i 2024. Arbeidet startet opp da domstolene fikk nye navn under sammenslåingen i 2021.

I 2024 ble det nordsamiske navnet til Lofoten og Vesterålen jordskifterett vedtatt; Lufuohtá ja Viestterállasa eanajuohkinriekti.

Med det har 14 av de 16 domstolene vedtatte samiske navn eller anbefalt skrivemåte, på henholdsvis nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.

For Helgeland tingrett og Helgeland jordskifterett er arbeidet med å fastsette navnene fortsatt i prosess. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med Sametingets språkvdeling og Sametingets stedsnavntjeneste.

Duopmostuolut sámi hálddašanguovlluin

Duopmostuolut sámi hálddašanguovlluin leat joatkán 2024:s barggu oažžut dohkkehit sámegiel namaid duopmostuoluin. Bargu álggii go duopmostuolut ožžo odđa namaid ovttahttima oktavuodas 2021:s.

Jagis 2024 dohkkehuvvui davvisámegiel namma Lufuohtá ja Viestterállasa eanajuohkinriektái.

Nu leat 14 dain 16 duopmostuolus sámi hálddašanguovllus mearriduvvon sámi namma dahje ávžžuhuvvon čállinvuohki, davvisámegillii, julevsámegillii ja lullisámegillii.

Helgelándda diggerievtti ja Helgelándda eanajuohkinrievtti ektui lea namaid čielggadanbargu ain jođus. Bargu dahkko lagas ovttašbargguin Sámedikki giellaossodagain ja Sámedikki báikenammanevvohagain.

Utvendig skilting på Bodø tinghus.

Foto: Salten og Lofoten tingrett

Fakta

14 dan 16
duopmostuolus
mat leat sámi
hálddašanguovllus
lea mearriduvvon
namma dahje
ávžžuhuvvon
čállinvuohki, sihke
davvisámegilli,
julevsámegillii ja
lullisámegillii.

Nordsamisk forvaltningsområde / Davvisámegiela hálddašanguovlu

Hålogaland lagmannsrett	Holgolátti lágamánneriekti
Midtre Hålogaland tingrett	Gaska-Holgolátti diggegoddi
Nord-Troms og Senja tingrett	Davvi-Romssa ja Sáččá diggegoddi
Sis- ja Nuorta-Finnmárkku diggegoddi	Indre og Østre Finnmark tingrett
Vestre Finnmark tingrett	Oarje-Finnmárkku diggegoddi
Finnmark jordskifterett	Finnmárkku eanajuohkinrieki
Lofoten og Vesterålen jordskifterett	Lufuohtá ja Viestterállasa eanajuohkinrieki
Nord-Troms jordskifterett	Davvi-Romssa eanajuohkinrieki
Ofoten og Sør-Troms jordskifterett	Ufuohtá ja Oarje-Romssa eanajuohkinrieki

Lulesamisk forvaltningsområde / Lullisámi hálddašanguovlu

Salten og Lofoten tingrett	Sálto ja Lufáhta diggeriektá
Salten jordskifterett	Sálto ednamjuohkoriektá

Sørsamisk forvaltningsområde / Lullisámi hálddašanguovlu

Frostating lagmannsrett	Frostatingen laakemaenniereakta
Helgeland tingrett	Helgelanden digkiereakta (hybridløsning er valgt, endelig navn i prosess)
Helgeland jordskifterett	Helgelanden laantejuakoereakta (hybridløsning er valgt, endelig navn i prosess)
Trøndelag tingrett	Trööndelagen digkiereakta
Trøndelag jordskifterett	Trööndelagen laantejuakoereakta

Andre mål av betydning for domstolene

Rule of law index

Hvert år lager World Justice Project (WJP), som arbeider for å fremme rettsstaten rundt om i verden, «Rule of Law Index». Indeksen måler kvaliteten på rettsvesenet i 142 land verden over. Rangeringen er basert på intervjuer med privatpersoner og juridiske eksperter.

WJP ser på åtte indikatorer:

Maktfordeling, fravær av korrupsjon, åpenhet i forvaltningen, fundamentale rettigheter, lov og orden, håndhevelse av regelverk og hvordan rettssystemet fungerer, konfliktløsning og tvistemål samt straffesaker.

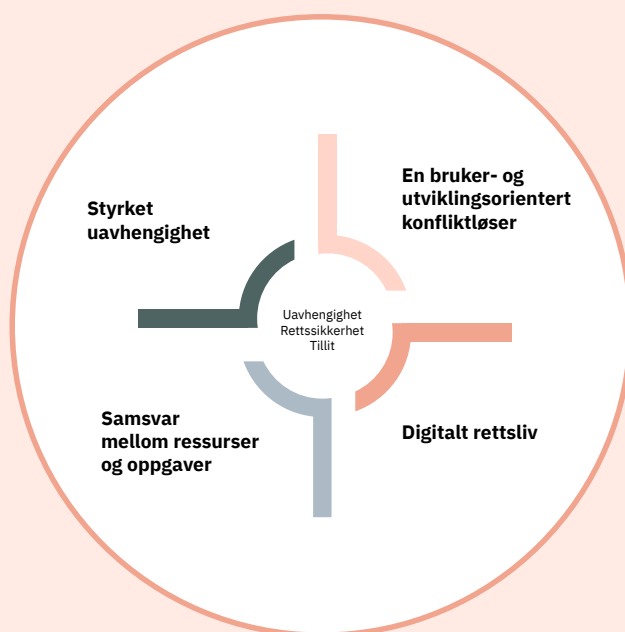
For niende år på rad er Norge i 2024 på andreplass med 0,89 poeng av 1,0. Danmark topper rangeringen for tiende år på rad, med 0,90 poeng. Norge er rangert som beste land i kategorien åpenhet i forvaltningen (open government), og som nummer to i kategoriene fravær fra korrupsjon (absence of corruption), fundamentale rettigheter (fundamental rights) og sivile rettigheter (civil justice). Innenfor strafferett (criminal justice) er Norge rangert på en tredjeplass.

Les om Norges plassering på WJP sine nettsider.

III. Årets aktiviteter og resultater

Strategisk plan

Strategisk plan

Strategisk plan «Domstolene 2027» er en felles plan for for Norges domstoler, det vil si domstolene og Domstoladministrasjonen. Styret i Domstoladministrasjonen fastsetter hvert år utviklingsområder og tiltak for domstolene og Domstoladministrasjonen etter en involverende prosess. Utviklingsområder og tiltak blir deretter tatt inn i Oppdrag- og tildelingsbrev for den enkelte domstol, som følges opp gjennom rapportering og i dialogmøter med den enkelte domstol.

Norges domstoler følger opp samfunnsoppdraget gjennom strategisk plan «Domstolene 2027».

Felles strategisk plattform

Strategisk plan ble vedtatt i 2018. Den er den første felles strategiske plattform for alle domstolene, og ble til gjennom en prosess både på medarbeidernivå, domstol/avdelingsnivå og på domstolledernivå i 2017. I dag er strategisk plan innarbeidet i både planverk og i gjennomføring av tiltak i Norges domstoler. Utviklingsområder og tiltak over år viser en positiv måloppnåelse og effekt, og viser viktigheten at å ha felles mål å jobbe mot. De fire hovedområdene i den strategiske planen er:

1. En bruker- og utviklingsorientert konfliktløser
2. Digitalt rettsliv
3. Samsvar mellom ressurser og oppgaver
4. Styrket uavhengighet

Målene for 2024

Mekling og aktiv saksstyring er to områder hvor det fremdeles er ulikheter i hvordan domstolene jobber med oppfyllelse av disse og hvilke resultater som oppnås. Domstolene støttet videreføring av tiltak innen disse feltene i dialogmøter våren 2023. I tillegg ble det besluttet å opprettholde tiltakene innen bærekraft.

For fristsaker har Domstol-administrasjonen utviklet styringsverktøy for den enkelte domstol. Disse har gitt mulighet for bedre oppfølging av fristsaker, men også generelt i oppfølging av saksbehandlingstidene for ulike saker i domstolene. Rekrutteringssituasjonen er

utfordrende for enkelte stillingsgrupper, og strategien som ble vedtatt i 2023 er nå tatt i bruk.

Rettsmekling

Med rettsmekling kan domstolene løse konflikter med utgangspunkt i partenes interesser og hva som er viktig for dem, heller enn kun det de krever ut fra lover og regler. Dette er en fleksibel måte å løse konflikter på, uten tapere og vinnere og som er rimeligere og tar kortere tid.

Kompetanseløpet for rettsmeklere er et omfattende utdanningsprogram der dommere får kompetanse i mekling som fag. Målet er å øke antall rettsmeklinger,

Prioriterte utviklingsområder 2024

Som ledd i det strategiske arbeidet blir det satt årlige mål. I 2024 var de to valgte målene og utviklingsområdene:

Mål 1	En bruker- og utviklingsorientert konfliktløser
Utviklingsområde	Riktige avgjørelser til rett tid
Tiltak for alle	Mekling – med konkrete måltall fastsatt i dialog med domstolledelsen i de individuelle dialogmøtene høsten 2023
Tiltak for tingretter og lagmannsretter	Fristsaker: utvikling av rutiner og systemer knyttet til beramming av saker i og for tingretter og lagmannsretter.
	Samhandling på nasjonalt nivå med særlig Riksadvokat og Advokatforening for å utvikle føringer/kulturendringer som fremmer effektiv gjennomføring av disse sakene.
Utviklingsområde	Utvikle og rekruttere medarbeidere og ledere med kompetanse for fremtiden
Tiltak for alle	Rekruttering av fremtidige dommere og domstolledere. For jordskifte gjelder dette også tekniske utredere.
Utviklingsområde	Bærekraftig drift og utvikling av domstolene
Tiltak for alle	Implementering av handlingsplan for bærekraft
Mål 3	Samsvar mellom ressurser og oppgaver
Utviklingsområde	Bedre ressursutnyttelse
Tiltak for alle	Aktiv saksstyring – med tilrettelegging for erfaringsdeling av beste praksis og en helhetlig tilnærming på tvers av rettskretser. Fastsettelse av konkrete tiltak og eventuelle mål/måltall i dialog med domstolledelsen i individuelle dialogmøter høsten 2023.
	Alminnelige domstoler – implementering av endringer i straffeprosessloven knyttet til aktiv saksstyring.
	Jordskiftedomstoler – aktiv saksstyring og teknisk saksforberedelse som viktig virkemiddel for en effektiv saksavvikling.

bidra til bedre kvalitet og likere behandling, uavhengig av domstol.

Ambisjonen med kompetanseløpet er å gi opplæring som er på høyde med det beste i Europa. I løpet av 2025 vil totalt 96 dommere fra lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene ha gjennomført kompetanseløpet.

Alle domstoler kan nå tilby brukerne rettsmeklere med spesialkompetanse. I de fleste domstoler møtes rettsmeklerne jevnlig for erfaringsutveksling og fagmøter. De som har gjennomført utdanningen, møtes også i egne nettverk på tvers av domstolene.

I tingrettene ble det i 2024 avholdt rettsmeklinger i 2186 saker (mot 1945 i 2023), en økning på 12 prosent. 1639 saker er registrert som forliket etter rettsmekling (mot 1501 i 2023), en økning på ni prosent.

Økningen viser en positiv trend fra 2020 – 2024 på totalt åtte prosentpoeng i antall andel saker aktuelle for mekling der det forsøkes rettsmekling.

I lagmannsrettene ble det forsøkt rettsmekling i 13 prosent av sakene, og det ble oppnådd forlik etter rettsmekling i 65 prosent av de meklede sakene.

I jordskifterettene ble det forsøkt rettsmekling i 34 prosent av sakene som var aktuelle for mekling (275 saker) og det ble oppnådd forlik etter rettsmekling i 76 prosent av de meklede sakene (208 saker).

Les mer om kompetansetiltak rettsmekling på side 35.

Frist saker

Å overholde lovpålagte frister, og redusere antall fristoversittelser har vært et prioritert område for domstolene og særlig etter Riksrevisjonens kritikk av domstolene på dette området i 2019.

Det er gjennomført en rekke tiltak både i domstolene og Domstoladministrasjonen

i løpet av disse årene, blant annet har domstolene fått nyttige verktøy og støtte for bedre å kunne følge opp fristsaker.

På slutten av 2024 ble det også utviklet støtte for bedre å kunne registrere og få kunnskap om årsakene til fristoversittelse. Formålet var å kunne gjøre analyser og vurdere nye og målrettede tiltak for å redusere antallet fristoversittelser. I 2024 viser statistikken en bedring i måloppnåelse for beramming av straffesaker i tingrettene, med fristoversittelse i 12 prosent av sakene. Det er imidlertid ingen bedring i andelen hovedforhandlinger som starter innen frist for saker med tiltalte i varetekt eller under 18 år på gjerningstidspunktet. Her ble fristen oversittet i nesten 50 prosent av sakene.

I lagmannsrettene er måloppnåelsen for beramming av straffesaker nesten uendret, med fristoversittelse i 35 prosent av sakene. Det er heller ingen bedring i andelen ankeforhandlinger som starter innen frist for saker med tiltalte i varetekt eller under 18 år på gjerningstidspunktet. Her ble fristen oversittet i henholdsvis 72 prosent og 53 prosent av sakene.

Siden 2019 har det vært arbeidet målrettet med fristsaker, blant annet gjennom en handlingsplan for 2020-2022. I juni 2024 vedtok Domstoladministrasjonen en ny og spisset handlingsplan, og flere tiltak ble iverksatt. Domstolene og Domstoladministrasjonen har hatt møter med Riksadvokaten for å identifisere «flaskehalser» i straffesaks kjeden. I dialogmøter med tingrettene er det definert konkrete tiltak og forventninger for bedre måloppnåelse. Domstoladministrasjonen har utviklet støttesystemer i PowerBI for å hjelpe domstolene med beramming og overholdelse av frister. Det skal også kartlegges hvor langt over en frist det er tale om i den enkelte sak.

I årsrapporteringen for 2024 ble domstolene bedt om å rapportere tiltak for å sikre fristoverholdelse. Tilbakemeldingene viser at det sjelden er forhold i domstolene som hindrer

Fakta

I juni 2024 vedtok Domstoladministrasjonen en ny og spisset handlingsplan for fristsaker, og flere tiltak ble iverksatt.

beramming eller igangsetting av hoved- og ankeforhandlinger i samsvar med fristene. Det er betydelige forskjeller mellom domstolene, men flere klarer stort sett å overholde fristene i prioriterte saker.

Aktiv saksstyring

Aktiv saksstyring har vært en prioritert satsing i flere år, både i sivil- og straffeprosessen. I 2024 har domstolene fortsatt arbeidet med å implementere nasjonale retningslinjer for behandling av straffesaker. Flere tingretter rapporterer at de har organisert saksforberedelsen av straffesaker slik at én eller et fåtall dommere gjennomfører den. Dette gir mer ensartet og effektiv saksbehandling. Flere tingretter har også utviklet egne samhandlingsrutiner. De fleste tingretter fremhever aktørmøter, dommerlunsjer og fagmøter som viktige arenaer for å diskutere aktiv saksstyring. Flere tingretter rapporterer at de gjennomfører planmøter i straffesaker av en viss varighet.

Lagmannsrettene rapporterer om flere planmøter i straffesaker. Flere lagmannsretter har implementert nasjonale retningslinjer for behandling av straffesaker, men har også utviklet egne lokale rutiner for saksforberedelse, aktiv saksstyring og ankeforhandling. Flere av lagmannsrettene har spesialisert saksforberedelsen ved å gi ansvaret til én eller et fåtall dommere. Aktiv saksstyring har vært tema både på interne møter og i møter med eksterne aktører.

I 2024 ble det utarbeidet en ny veileder for behandling av sivile saker. Høsten 2024 ble det holdt fysiske samlinger med opplæring for saksbehandlere. Tingrettene og lagmannsrettene rapporterer at de har gjennomført fagdager og domtermøter om veilederen. I tillegg har de hatt møter med advokatene i sin krets.

Effekten av aktiv saksstyring

Når det gjelder effekten av satsningen på aktiv saksstyring, er tingrettene delte i sine tilbakemeldinger. Noen tingretter rapporterer god effekt i straffesaker, mens andre ikke ser noen spesiell effekt. Når det gjelder sivile saker, er tingrettene enige om at det har gått for kort tid siden veilederen kom, slik at det ikke er mulig å måle effekten ennå. Enkelte tingretter

fremhever at veilederen medfører økt tidsbruk for dommeren.

Svarene fra lagmannsrettene viser også forskjeller i vurderingen av effekten. Flere lagmannsretter mener det er vanskelig å måle effekten, noen rapporterer at effekten er begrenset. Én lagmannsrett mener effekten er god.

Rekruttering

Rekrutteringssituasjonen for jordskifterettene, tingrettene og lagmannsrettene har endret seg over tid. Domstoladministrasjonen har registrert en merkbart nedgang i antall søkere i deler av landet. Dette er ikke bare en utvikling i domstolene, men også en generell samfunnsutvikling.

For Norges domstoler gjelder spesielt at det har vært for få søkere til domstolleder- og dommerstillinger i alle instanser, og tekniske utredere til jordskifterettene.

Det er derfor satt inn tiltak på rekrutteringssiden særlig på nasjonalt nivå, men også i enkelte domstoler, for å få de beste søkerne på dommerstillinger.

I 2023 startet Domstoladministrasjonen arbeidet med å utvikle en strategi for arbeidsgiverprofilering for Norges domstoler. Målet var å øke antall kvalifiserte søkere og bidra til å beholde strategisk viktig kompetanse.

Strategien, som ble vedtatt av styret desember 2023, gir føringer for tiltak, budskap og visuell profil.

Kommunikasjonen om arbeidet i domstolene skal gjenspeile det medarbeiderne og jusstudentene i ulike undersøkelser har oppgitt som attraktivt ved Norges domstoler som arbeidsplass:

- samfunnsoppdraget
- uavhengigheten
- variasjon
- sterkt fagmiljø

Domstolene rapporterer at de jobber aktivt mot lokale nettverk for å bedre rekrutteringen, og flere har begynt å markedsføre ledige stillinger i sosiale medier.

Foto: Oslo tingrett

I 2024 var det satsing på profilering av både jordskifterettene og alminnelige domstoler som arbeidsplass på de aktuelle utdanningsinstitusjonene. I forlengelsen av dette ble det gitt tilbud om sommerjobb i jordskifterettene, og flere jordskifteretter forteller om studenter i sommerjobb.

Les mer om rekruttering og arbeidsgiverprofilering på side 35.

Bærekraft

Arbeidet med bærekraft er forankret i domstolene gjennom dialog med domstolledere og tillitsvalgte. Det er innarbeidet i strategisk plan og en nasjonal handlingsplan vedtatt i 2023. I 2024 har mange domstoler utarbeidet lokale handlingsplaner, og flere vil gjøre det i 2025.

Et viktig område for å redusere miljøbelastninger er domstolslokaler og energiforbruk. Tiltak kan inkludere investeringer i energireducerende tiltak og alternative energikilder, som solceller, samt styring og reduksjon av energibruk.

Potensialet for energieffektivisering påvirkes av at domstollokalene er av svært ulik standard: Noen rettssteder er

i eldre bygninger med dårlig isolasjon, andre er av moderne standard og med høy energiklasse. Dette blir gradvis forbedret i forbindelse med etablering av nye rettslokaler.

Les om resultatene av arbeidet i 2024 på side 52.

Digitalisering og IT

Sikre og stabile IKT-løsninger i en digital rettsprosess

I 2024 hadde domstolene generelt stabile IT-løsninger med god tilgjengelighet og oppetid. Samtidig har domstolene flere eldre systemer som krever stadig mer vedlikehold, som saksbehandlingssystemet Lovisa og teknisk utstyr som er utgått på dato.

Som en del av regjeringens rettssikkerhetsløft ble det i 2024 tildelt ekstra midler til sikker og stabil drift av IT-systemene. Dette gjorde at Domstoladministrasjonen blant annet kunne øke vedlikeholdet av Lovisa, samtidig som det jobbes videre med modernisering.

Fakta

I 2024 ble det etablert 10 heldigitale rettssaler og 14 minisaler. Dette gir en dekningsgrad for digitale rettssaler på 45 prosent.

Investering i utstyr

Starten av året ble brukt til å bytte PC-er for alle medarbeidere. PC-parken nå er moderne, homogen og sikker. Gjennom 2024 er det investert i nye printere, plottere og nettverksutstyr for å tilfredsstille dagens sikkerhetskrav. Dette er et kontinuerlig arbeid.

Samtidig er det blitt installert teknisk utstyr blant annet i rettssalene i de nye rettslokalene i Mysen og på Finnsnes. Eldre videoutstyr er byttet ut i rundt 40 rettssaler. Gjennom året er det også etablert ny standardløsning for digitalt oppsett i små rettssaler (minisal) som tilbyr mesteparten av funksjonaliteten i en heldigital sal, men til lavere kostnad. Totalt er det i 2024 etablert 13 nye heldigitale rettssaler og 15 minisaler, noe som gir en dekningsgrad for digitale rettssaler på 43 prosent.

Satsing på digitalisering i domstolene

Domstolene har gjennomgått omfattende digitalisering, og digital arbeidsform er nå den nye normalen. Det er etablert digital samhandling med de fleste aktører via API, brukerportaler eller annen systemintegrasjon.

Prioriteringen i 2024 har vært:

- tilpasse og innføre ny berammingsløsning i lagmannsretter og jordskifterettene.
- ferdigstille førsteversjonen av Digitalt dødsbo sammen med Digitaliseringsdirektoratet og andre involverte
- utvikle integrasjoner og støtte for ny rettshjelpsordning og den nye rettshjelsapplikasjon sammen med Statens sivilrettsforvaltning.

Sikre og stabile IT-systemer og tjenester er kritisk for domstolenes evne til å løse samfunnsoppdraget effektivt og med god kvalitet. Etter at det ble gitt en varig økning av budsjettrammen til sikker og stabil drift er arbeidet med modernisering av LOVISA-plattformen blitt intensivert.

Elektroniske samhandlingsløsninger i straffesakskjeden (ESAS)

Arbeidet med å styrke den elektroniske samhandlingen i straffesakskjeden har pågått over flere år, i godt og tett samarbeid med særlig Politidirektoratet, Politiets IT-enhet og Kriminalomsorgsdirektoratet. Den største innsatsen skjer gjennom prosjektet ESAS III. Prosjektet er i siste del av prosjektperioden, som vil bli avsluttet i 2025.

Våren 2024 reviderte Domstoladministrasjonen, sammen med ekstern bistand og Justis- og beredskapsdepartementet, planene for prosjektet ESAS III. Tiltak med stor gjennomføringsrisiko eller lav gevinst ble tatt ut av planen. Den reviderte planen ble vedtatt i samråd med Justis- og Beredskapsdepartementet i juni 2024. Det har gjennom hele 2024 vært jobbet godt og effektivt med den nye vedtatte planen.

I 2024 har flere domstoler, politidistrikter og kriminalomsorgen tatt i bruk den nye løsningen for strukturerte avgjørelser i varetektsfengslinger og fengslingsforlengelser. Arbeidet med strukturerte begjæringer og avgjørelser i tilståelsessaker er i slutfasen og er planlagt satt i pilot mars 2025. Anmodning om personundersøkelse, ble etter en kort pilotperiode tatt i bruk i hele sektoren fra og med oktober 2024.

Høsten 2024 ble tiltaket «Bestilling av varetektsplass» tatt i bruk av pilotdistriktene Trøndelag, Sør-Vest og Vest politidistrikt. Tilbakemeldinger fra brukere både i politiet og kriminalomsorg er positive. Den videre innføringen planlegges fra januar 2025.

Sekretariatet for konfliktrådene er forventet å bli koblet på systemet rundt årsskiftet 2024/2025. Statens Vegvesen er i slutfasen, og det er planlagt stegvis innføring fra årsskiftet 2024/2025. For Spesialenheten for politisaker ble arbeidet satt i produksjon oktober 2024.

Fakta

I 2024 har flere domstoler, politidistrikter og kriminalomsorgen tatt i bruk den nye løsningen for strukturerte avgjørelser i varetektsfengslinger og fengslingsforlengelser.

Etter påkobling vil dokumentene deres gå over JustisHub, og ikke via e-post eller andre kanaler. Dette styrker både informasjonssikkerheten og effektiviteten i samhandlingen.

Tidfesting av saker (beramming)

God støtte til berammingsprosessen er sentralt for en effektiv saksavvikling og overholdelse av lovpålagte frister. De siste årene ha det blitt investert betydelig for å forbedre og modernisere berammingsløsningene, og det er nå etablert en helt ny tjeneste for beramming i domstolene.

Gjennom 2024 har tingrettene, med noen få unntak, tatt i bruk tjenesten. Nødvendige tilpasninger er gjort for å støtte lagmannsrettenes og jordskifterettens særegne behov. Samtlige lagmannsretter er i gang med eller har tatt i bruk tjenesten, og innføringen blant jordskifterettene har god framdrift. Innen 1. april 2025 vil alle domstolene, med unntak av Høyesterett, ha tatt i bruk den nye berammingsløsningen.

Oppgjør etter dødsfall - Tjenesten Digitalt dødsbo

Gjennom prosjektet «Oppgjør etter dødsfall» blir det etablert en ny og viktig tjeneste for lettere å kunne gi helhetlig støtte til brukerne med en livshendelse knyttet til dødsfall og arv. Prosjektet er tverrsektorielt og ledes av Digitaliseringsdirektoratet.

Dette blir den første versjonen av en helhetlig løsning for de etterlatte i form av tjenesten «Digitalt dødsbo». Den nye tjenesten planlegges å være tilgjengelig for de første pilotbrukerne tidlig i 2025, for deretter å bli innført nasjonalt og dernest videreutvikles i årene som kommer.

Modernisering av jordskifterettens system for geografisk informasjonsbehandling (GIS)

Domstoladministrasjonen har i 2024 utviklet nye programverktøy for å behandle geografisk informasjon i jordskiftesaker. Den nye GIS-plattformen tar i bruk moderne teknologi og utveksler informasjon med Lovisa, Statens kartverk og Matrikkelen.

Fremstilling av digitale kart og geografiske analyser er en viktig del av saksprosessen i jordskifterettene. De nye verktøyene vil sørge for effektiv gjennomføring av veg- og skogsaker og bidrar til å redusere saksbehandlingstiden i komplekse jordskiftesaker.

Annen aktuell rapportering

Innføring av Copilot - kunstig Intelligens

Regjeringen har gitt tydelige føringer om at offentlige aktører skal ta i bruk kunstig intelligens, og brukerne i domstolene ønsker å få tilgang på slike løsninger.

I 2024 gjennomførte Domstoladministrasjonen et prosjekt med å innføre Microsoft Copilot for alle medarbeidere i Norges domstoler. Copilot er en chatbasert generativ kunstig intelligensløsning fra Microsoft, som er tryggere i bruk enn tilsvarende eksterne tjenester. Målet var å tilby alle medarbeiderne et enkelt og trygt verktøy for bruk av generativ kunstig intelligens, og samtidig styrke kompetansen på feltet for alle medarbeidere.

Domstoladministrasjonen har gjennomført et innsiktsarbeid for å finne ut hvilke bruksområder kunstig intelligens kan ha i domstolene. Konklusjonen var at selv dette enkle og begrensede verktøyet kan gi gevinst på arbeidsoppgaver for de fleste roller.

Arbeidet og funnene blir oppsummert, og en rapport skal ferdigstilles i februar 2025. For Norges domstoler utgjorde dette prosjektet en forsiktig start på arbeidet med kunstig intelligens, som nødvendigvis vil fortsette i årene som kommer.

Les mer om personvern og sikkerheten ved innføring av Copilot på side 57.

Prosjekt Drift24

Drift 24 er prosjektet for anskaffelse av ny driftskontrakt og etablering av drift på denne. Anskaffelsen ble gjennomført etter en forhandlet prosedyre med god konkurranse, og avtalen ble signert med Advania Norge AS 8. mai 2024. Avtalen gjelder for en periode på inntil seks år.

Fakta

Alle medarbeidere har fått tilgang til Microsoft Copilot; en chatbasert generativ kunstig intelligensløsning fra Microsoft. Et enkelt verktøy, tryggere i bruk enn tilsvarende eksterne tjenester.

Fakta

Etter en lengre utprøvningsperiode, og nå med øremerkede midler, har utviklingsarbeidet startet opp i prosjekt «Opptak i retten».

Det har vært et omfattende etableringsprosjekt for å sikre en smidig overgang til den nye avtalen. Avtalen gir domstolene og Domstoladministrasjonen tilgang til stabil drift av nødvendig IKT-infrastruktur, og støtter virksomhetens strategiske mål om sikre, stabile og fleksible IKT-løsninger.

Bruken av digitale tjenester og arbeidsmåter i domstolene forventes å øke, og avtalen skal bidra til å møte interne og eksterne forventninger om videre digitalisering. Den valgte leverandøren vil styrke Domstoladministrasjonen og spille en viktig rolle i å sikre at domstolene har effektive, innovative og fremtidsrettede IT-tjenester gjennom hele avtaleperioden.

Modernisering av Lovisa

Domstolenes saksbehandlings system LOVISA ble utviklet tidlig på 2000-tallet, og har blitt modernisert flere ganger.

I 2024 har det spesielt vært jobbet med å

- etablere en ny felles arkitektur for alle ulike løsninger som blir utviklet
- felles komponenter for behov på tvers av løsningene
- etablere felles rammeverk for web-applikasjoner

Dette danner grunnlaget for en ny og moderne klient for Lovisa, teknisk mer framtidsrettet og som vil kunne tilby bedre støtte for digital saksbehandling.

Opptak i retten

Opptak med lyd og bilde fra rettsforhandlinger har siden 2018 vært prøvd ut i Sør-Rogaland tingrett og Nord-Troms og Senja tingrett. Hålogaland lagmannsrett og Gulatings lagmannsrett har gjennomført ankeforhandlinger, hvor opptak fra tingretten har vært benyttet. Erfaringene er dokumentert i en rapport som viser behov for videre utvikling av regelverk og tekniske løsninger.

I 2024, med øremerkede midler, startet prosjektet «Opptak i retten» utviklingsarbeidet.

Prosjektet bygger på tidligere utprøving, og skal utvikle en nasjonal løsning for opptak av rettsmøter. Hvert rettssted i tingrettene skal ha minst én fulldigital rettssal med opptaksmulighet. Løsningen skal også støtte gjenbruk av opptak både i og utenfor ankeforhandlinger.

Prosjektet, med bred domstolinvolvering, har gjennomgått regelverket om opptak

Fakta

Prosjekt Etablering av arkivtjeneste og felles arkivtjeneste for domstolene og Domstoladministrasjonen, er godt i gang. Alle lagmannsrettene tok i bruk det nye saks- og arkivsystemet WebSak i 2024.

Fakta

Høsten 2024 startet arbeidet med ny domstolstruktur. Rekrutteringen av sorenskrivere til fem nye tingretter ble behandlet i Innstillingsrådet for dommere.

med tilhørende problemstillinger, og notat om behov for regelverksendringer er sendt Justis- og beredskapsdepartementet.

Høsten 2024 startet prosjektet prosessen med å anskaffe programvare for etterbehandling av opptak, som blant annet lagring og arkivering, deling og gjenbruk. Den andre anskaffelsen gjelder utvidet teknisk utstyr for tingrettenes rettssaler, og er planlagt gjennomført i 2025.

Les om regelverkstutvikling på side 39.

Felles arkivtjeneste og WebSak i domstolene

Styret for Domstoladministrasjonen vedtok i september 2023 at det skulle etableres en felles arkivtjeneste for domstolene og Domstoladministrasjonen. Styret vedtok også at alle domstolene i løpet av perioden 2024-2025 skulle ta i bruk et digitalt saks- og arkivsystem for saksbehandling og arkivering av administrative saker.

Lagmannsrettene var de første som tok i bruk WebSak. Opplæringsløpet for dem startet august 2024, og alle lagmannsrettene hadde tatt i bruk WebSak innen utgangen av november.

Implementeringsarbeidet i lagmannsrettene skal evalueres før arbeidet med tingrettene og jordskifterettene fortsetter i 2025.

Digitalt salærskjema

I perioden 2011 til 2015 ble det utviklet et digitalt salærskjema for advokater i Aktørportalen. Fra september 2018 ble det obligatorisk for advokater å benytte det digitale salærkravet i Aktørportalen. Øvrige salærberettigede, sakkyndige og tolker, sender inn salærkrav manuelt på ulike måter.

I 2024 har Domstoladministrasjonen arbeidet med å utvikle et nytt digitalt salærskjema som i første omgang skal brukes av tolker og sakkyndige. Skjemaet, som standardiserer utfylling og beregning av salærkrav, ble ferdigstilt i november 2024. Denne første versjonen

ble distribuert til et utvalg tolker og sakkyndige for brukertesting.

I 2025 skal digitalt salærskjema rulles ut til alle tolker og sakkyndige.

Videre er det blant annet planlagt å få på plass digital innsendelse av salærkravet til domstolene, og heldigital saksbehandlingsflyt med kontroll og salærfastsettelse i domstolene og Domstoladministrasjonen. På lengre sikt vil strukturert datafangst i salærskjemaet legge til rette for å kunne automatisere helt eller delvis kontrollen av salærkravene. Advokatenes salærskjema skal senere erstattes med det nye salærskjemaet; det samme som for tolker og sakkyndige.

Kvalitets- og organisasjonsutvikling

Ny tingrettsstruktur

Stortinget vedtok endret domstolstruktur gjennom behandling av revidert nasjonalbudsjett 21. juni 2024. Forslaget vil medføre at det blir 28 tingretter totalt, mot dagens 23 tingretter. Seks av dagens tingretter skal splittes opp, slik at fem nye tingretter skilles ut fra disse. Domstoladministrasjonen har ansvaret for å gjennomføre iverksettelsen av ny domstolstruktur, som vil være endelig fullført 10. juni 2025.

Gjennom høsten 2024 startet forberedelsene med organisering at strukturarbeidet i de berørte domstolene og Domstoladministrasjonen. Sorenskriverstillinger i de fem nye tingrettene ble behandlet i Innstillingsrådet for dommere i desember. Det tekniske arbeidet som følger med oppsplitting av domstolene i våre digitale systemer, blir gjennomført våren 2025. Dagens domstoler som blir delt opp i totalt 11 tingretter er:

- Vestre Innlandet tingrett
- Telemark tingrett
- Buskerud tingrett
- Ringerike, Asker og Bærum tingrett
- Møre og Romsdal tingrett
- Hordaland tingrett

IT-avdelingen og insourcing av ressurser

Domstoladministrasjonen har i flere år hatt en høy grad av innleide konsulenter innenfor IT-området. Dette har utfordret både arbeidsmiljø, eierskap til oppgaver og Domstoladministrasjonens evne til å besitte og beholde kritisk kompetanse. Våren 2024 startet Domstoladministrasjonen arbeidet med å få ned antallet innleide, til fordel for flere faste ansatte medarbeidere. Med bistand fra Metiér ble det laget en plan for å redusere antall innleide og starte ansettelse av faste medarbeidere. Ambisjonen er at det på sikt skal være en overvekt av ansatte i forhold til innleide og at denne justeringen på sikt skal gi innsparing.

Høsten 2024 gjennomførte Domstoladministrasjonen en reorganisering av IT-avdelingen, etablerte nye seksjoner og reviderte arbeidsfordelingen.

Les om arbeidet med å redusere konsulentbruken på side 52.

Ny kompetansestrategi

I september 2024 vedtok styret kompetansestrategi 2025 - 2028.

Hensikten med kompetansestrategien er å sikre medarbeiderne i Norges domstoler nødvendig kompetanse for å løse samfunnsoppdraget.

Kompetansestrategien er utarbeidet gjennom en prosess som har involvert alle grupper av medarbeidere og tillitsvalgte i domstolene og DA. Totalt 34 medarbeidere fra domstolene og Domstoladministrasjonen deltok i arbeidet. Strategien tar utgangspunkt i de utviklingstrekkene som vil påvirke kompetansebehovene, og prioriterer kompetansebehov for alle medarbeidergrupper i domstolene og Domstoladministrasjonen.

Strategien peker også på organiseringen av kompetansearbeidet og på behovet for å videreutvikle en god læringskultur der alle tar et medansvar for egen kompetanse. Bruk av hensiktsmessige læringsmetoder

Fakta

Strategien for arbeidsgiverprofilering for Norges domstoler er tatt i bruk, og ulike tiltak blant annet på sosiale medier, domstol.no, nye stillingsannonser og selfie-filmer så dagens lys i 2024.

Fakta

Det andre av tre kull gjennomførte kompetanseløpet for rettsmeklere. Kull tre har gjennomført sin første samling.

og arenaer er sentralt for å lykkes, og strategien uttrykker behov for å balansere teknologistøttet læring og læring gjennom fysiske møter.

Dialog med domstolledere

Domstoladministrasjonen har hatt løpende dialog med lederne i domstolene gjennom faste lederfora og dialogmøter, både digitalt og fysisk gjennom hele 2024.

På administrasjonssjefssamlingen høsten 2024 var et av temaene felles praksis for administrative oppgaver. I kjølvannet av samlingen ble det laget forslag til nettverksgruppe for administrasjonssjefene, hvor formålet er å utveksle erfaringer og lære av hverandre.

HR-forum gjennomføres en gang per måned med ulike temaer innen ledelse og andre HR-faglige områder. Det blir gjort opptak av disse digitale møtene, slik at alle har mulighet til å se dette i ettertid.

Rekruttering og arbeidsgiverprofilering

I 2024 ble den nye strategien for arbeidsgivermarkedsføring tatt i bruk. Tiltakene var

- nye jobbsider på domstol.no
- nye stillingsannonser
- nye presentasjoner til bruk på karrierearenaer som jusstudiene ved universitetene.
- Selfie-filmer for sosiale medier der dommere, ingeniører og andre medarbeidere filmer seg selv og forteller om hvorfor de jobber i Norges domstoler.

Se filmen Jobb i Norges domstoler – spesialversjon med sammensetning av flere enkeltfilmer

Gå til siden Jobbe i Norges domstoler (domstol.no)

Sentrale kompetansetiltak 2024

Kompetanseutvikling, dommere, dommerfullmektiger og utredere

Introduksjonsprogrammet for dommere og dommerfullmektiger

Introduksjonsprogrammet er gjennomført med henholdsvis fem og to moduler. Målet er at dommerne gjennom det første året skal få nødvendig kompetanse, særlig i dommerrollen og dommerhåndverket. Det er også gjennomført kollegaveiledning i forbindelse med de fysiske modulene av introduksjonsprogrammet for tingrettsdommere, lagdommere og jordskiftedommere. Rundt 90 dommere deltok på introduksjonsprogrammet i 2024.

Utvikling av kollegaveiledning

I 2024 ble det gjennomført to piloter med utprøving av modeller for kollegaveiledning særlig tilpasset jordskifteretten og foreldretvistsaker.

Domstoladministrasjonen har utviklet følgende digitale kompetansetiltak, for lokal gjennomføring i domstolene:

- omvendt voldsalarm
- KI, hvordan vil det påvirke domstolene
- tilrettelagte avhør barn
- «Judges under stress in Europe», 30 minutter film fra Vilnius-konferansen
- tvistelovens sakskostnadskapittel, jordskifterettene
- storskifte for jordskifterettene, foredrag fra masterstudenter v/ Høgskolen Vestlandet

Rettsmekling

Kompetanseløpet for rettsmeklere er et omfattende utdanningsprogram der dommere får kompetanse i mekling som fag. Målet er å øke antall rettsmeklinger, bidra til bedre kvalitet og likere behandling, uavhengig av domstol.

Fakta

Dommerpodden blir lyttet til av langt flere enn dommerne. Hver episode har i snitt 3.000 nedlastinger.

Fakta

EMK/EØS-rett blir stadig viktigere i norske dommeres hverdag, og kompetansetiltaket skal bidra til økt kompetanse.

Det er satt av midler til seks kull fra høsten 2022 til høsten 2028, hvor hvert kull består av 32 deltakere som deltar på tre fysiske samlinger hver på tre dager, gjennom ett år. Deltakerne har i tillegg tilsvarende antall dager i veiledningsgrupper, selvstudier og øvelser mellom modulene.

I 2024 gjennomførte kull 2 de to siste samlingene, og kull 3 gjennomførte sin første samling.

Nærmest alle domstoler rapporterer at de har eller er i ferd med å spesialisere rettsmeklingen, og alle brukere har fått tilgang til rettsmekling som konflikt-løsningsmetode.

Dommerpodden

Dommerpodden er et kompetansetiltak for dommere.

I 2024 ble 10 episoder av Dommerpodden publisert med tema om blant annet Utmarksdomstolen og Karasjoksaken, domstolenes uavhengighet, sakskostnader i sivile saker, hva truer rettsikkerheten i Norge i dag, og opptak i retten. Dommerpodden deltok for første gang på Arendals-uka, med en egen «live-pod».

Interessant er det også at Dommerpodden blir lyttet til av langt flere enn dommerne. Hver episode har i snitt 3.000 nedlastinger og lytterne hører på 70-80 prosent av episodene.

Lytt til Dommerpodden på SoundCloud.

Utrederseminaret

Utrederseminaret gjennomføres hvert andre år for utrederne i Høyesterett, Borgarting lagmannsrett, Gulating lagmannsrett og Oslo tingrett. I 2024 deltok 46 utredere. Programmet hadde tema som nyere praksis i narkotikasaker, ankesiling i sivile saker, muligheter for bruk av kunstig intelligens, klart språk og menneskerettigheter i barnevernsaker.

Målet med seminaret er å gi økt kunnskap og inspirasjon knyttet til utrederrollen, oppgavene og praksis.

Fordypningsseminar EMK/EØS-rett

Kompetansetiltaket skal bidra til økt kompetanse på rettsområder som blir stadig viktigere i norske dommeres hverdag. Rettspraksis fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) er en sentral rettskilde både på strafferettsfeltet og i sivile saker, ikke minst innen barnevern og miljø. Samtidig har betydningen av EØS-rettslig innsikt blitt tydeligere de siste årene. I 2024 deltok 26 dommere på seminaret.

Samarbeid mellom de nordiske landene

Det foregår et utstrakt samarbeid på domstolsområdet mellom de nordiske landene.

De nordiske administrasjonene for domstolene møtes årlig. Nordiske dommere deltar på SEND-seminarene (Samarbeidsorganet for Etterutdanning av Nordens Dommere).

SEND-seminaret våren 2024 ble gjennomført i Reykjavik i mai med tema «aktiv saksstyring». 12 norske dommere deltok. Høstens Send-seminar ble gjennomført i Helsingfors hvor åtte norske dommere deltok, og temaet var «domsskriving».

Barns beste i domstolen

Domstoladministrasjonen har også i 2024 arbeidet med kompetansetiltak for å følge opp avgjørelsene til Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) og Høyesterett på barnevernområdet. Nasjonale veiledere for behandling av barnevernssaker og behandling av foreldretvister er praktiske hjelpemiddel for dommere i tingrettene og lagmannsrettene, og disse ble oppdatert i desember 2024. Veilederne er lagt ut på domstolenes intranett og domstol.no, og er innarbeidet i barnerettsmodulen på introduksjonsprogrammet for nye dommere.

Arbeidet med eget kompetanseløp for dommere i barnesaker har fortsatt i 2024. Formålet er å sikre og utvikle kompetansearbeidet på barnefeltet i domstolene. Det er søkelys på tiltak for å bygge sterke fagmiljøer på

Fakta

I 2024 hadde 101 dommere studiepermisjon til fordypning i ulike fagfelt.

saksfeltet, og utnytte mulighetene som dagens domstolstruktur åpner for. Domstoladministrasjonen har gitt anbefaling om opprettelse av faggrupper for barnesaker i alle tingrettene og lagmannsrettene, og det er opprettet nasjonal faggruppe for barnesaker som består av lokale faggruppelidere. I 2024 er det gjennomført to samlinger for den nasjonale faggruppen.

I 2024 har Domstoladministrasjonen bidratt praktisk og økonomisk til en rekke tverrfaglige kompetansetiltak arrangert lokalt og regionalt av domstoler eller av tverrfaglige fora.

Domstoladministrasjonen har i 2024 bistått Bufdir i oppdrag fra Barne- og familiedepartementet, og deltar i referansegruppen til nytt utdanningsprogram.

Domstoladministrasjonen gikk i 2021 inn som samarbeidspart i forskningsprosjektet «Children's Right to Participation» ved Universitetet i Bergen. Hovedmålsettingen ved prosjektet er å utvikle ny kunnskap og kompetanse for å møte utfordringer knyttet til barns medvirkning i barnevernssaker. Domstoladministrasjonen har siden

oppstarten og i 2024 bidratt i prosjektet med informasjon om veiledere og anbefalinger, tilrettelegging for spørreundersøkelser og intervjuer av dommere og ved deltakelse i workshoper. Prosjektet har en varighet til 2026, og Domstoladministrasjonen vil fortsette sitt samarbeid og bidrag i prosjektet til dette avsluttes.

Studiepermisjon for dommere

Hvert fjerde år kan dommere i tingrettene, lagmannsrettene og jordskifterettene få en måned studiepermisjon. Dette blir organisert av den enkelte domstolen. Studiepermisjon er et virkemiddel for å heve kompetansen til dommerne. Det blir stilt krav til faglig innhold og rapportering. I 2024 var det 101 dommere som hadde en måneds permisjon til fordypning i ulike fagfelt.

Det er mulig å søke Domstoladministrasjonen om permisjon i ytterligere en måned, og å søke om støtte for merutgifter, som for eksempel reise og seminaravgift under permisjonene.

I 2024 var det til sammen seks dommere som fikk støtte til merutgifter, og ni dommere fikk etter søknad én ekstra måned studiepermisjon.

Kompetanseutvikling for ledere

Prosesslederkurs

Et kurs i hvordan involvere og fasilitere utviklingsprosesser i egen domstol, ble gjennomført i 2024. Lederne fikk grunnleggende kunnskap om prosessledelse og fasilitering, og verktøy og metoder til å lede prosesser som inkluderer og engasjerer slik at alle i virksomheten bidrar med sitt beste for å skape resultater sammen.

Administrative ledere

Administrasjonssjefsamlingen hadde som formål å oppdatere på hva som forventes av lederrollen fremover, inkludert tillitsbasert ledelse og utviklingsprosjekter som berører lederrollen; Copilot, arbeidsgiverprofilering, ny kompetansestrategi - og hvordan bidra til økt felles praksis.

Nye ledere

Introduksjonsprogram for nye ledere ble gjennomført våren 2024 med tre digitale samlinger. 13 ledere deltok. Formålet for samlingene var å få innsikt i arbeidet og rollen til Domstoladministrasjonen, sentrale styringsverktøy, om rammene for ledelse i Norges domstoler, arbeidsgiverrollen og sikkerhetsarbeid i Norges domstoler (personvern, informasjonssikkerhet og fysisk sikkerhet). Alle nye ledere med personalansvar ble invitert. Introduksjonsprogrammet ble avsluttet med et heldagsseminar i HMS og konflikthåndtering, som ble gjennomført fysisk i Trondheim i oktober 2024. Her ble øvrige domstolledere og administrasjonssjefer invitert med.

Kompetanseutvikling for saksbehandlere og ingeniører

Det ble gjennomført ulike faglige kompetansetiltak for saksbehandlere og ingeniører i 2024, med rundt 1000 deltakere.

Kompetansekafeer

I 2024 gjennomførte Domstoladministrasjonen 14 digitale kompetansekafeer for saksbehandlere og ingeniører i alminnelige domstoler og jordskifterettene. Tema i 2024 strakk seg fra kommunikasjon og klart språk til diverse fagtema og veiledning i ulike

verktøy og programmer. Målet med kompetansekafeene er at de skal være et lavterskel kompetansetilbud med tema som er etterspurt, og som flest mulig har anledning til å delta på. De gjennomføres som en-times nettseminar. Gjennomføringen viser et snitt på ca. 50 registrerte til hver kompetansekafé. Rundt 700 deltok i løpet av 2024.

Saksbehandlere

Det ble gjennomført to fysiske samlinger for saksbehandlere i de alminnelige domstolene i 2024. Til sammen deltok 110 saksbehandlere fra tingrettene og lagmannsrettene. Tema var sivile saker/tvistesaker og offentlighet. Det ble også gjennomført webinar med tema barn i domstolen, rettsmekling og den vanskelige samtalen».

For saksbehandlere i jordskifterettene ble det gjennomført en egen digital kompetansefestival. Temaene var blant annet offentlighetsloven, personvern, samhandling på tvers av domstoler, digital saksbehandling og arbeidsmetodikk.

Ingeniører

For jordskifterettene ble det arrangert flere regionale samlinger. Tema var nytt program for geografisk informasjonsbehandling (GIS), personvern, mekling og tekniske oppdateringer.

Lokale og regionale kompetansetiltak

Det ble gjennomført flere kompetansetiltak for dommere og saksbehandlere i regi av domstolene. Temaene var blant annet narkotikaprogram med domstolskontroll, omvendt voldsalarm, tvisteloven, kunstig intelligens, geopolitikk, ny veileder for sivile saker og erfaringsdeling på tvers av rettssteder.

I 2024 var det 24 domstoler som etter søknad til Domstoladministrasjonen, fikk støtte til gjennomføring av sine kompetansetiltak.

Nynorsk som rettsspråk og arbeidsspråk

Ett av de regionale kompetansetiltakene var nynorsk i domstolene.

Målgruppen var dommere og andre medarbeidere i domstolene som bruker,

eller ønsker å bruke, nynorsk som rettsspråk eller arbeidsspråk.

Samlingen gikk over to dager høsten 2024 i Bergen, og samlet nærmere 50 deltakere. Gulating lagmannsrett var arrangør. Dette ble en historisk samling. Det er første gang en samling i dette formatet, og med nynorsk som tema, har vært gjennomført. På samlingen ble det også etablert en nynorskgruppe som skal ivareta og fremme nynorskbrukernes interesser.

Kompetanseutvikling i Domstoladministrasjonen

I 2024 har ni nye medarbeidere gjennomført introduksjonsprogrammet som ny medarbeider i Domstoladministrasjonen.

Innføring av Microsoft 365 var også i 2024 et stort kompetanseløft i Domstoladministrasjonen. Flere kompetansetiltak ble gjennomført i forbindelse med innføring av den nye plattformen. Det ble også opprettet en Læringshub på domstolenes og Domstoladministrasjonens intranett.

Microsoft Copilot ble innført i 2024, og ansatte deltok på et digitalt introduksjonskurs. Dette kurset ble sammen med tips, andre kurs, inspirasjon og støtte, delt på intranettet.

Rettspolitisk arbeid

Regelverksutvikling

I tildelingsbrevet for 2024 ble det trukket frem utfordringer, muligheter og prioriteringer som domstolene vil stå overfor fremover.

Lyd- og bildeopptak

Domstoladministrasjonen har i 2024 utredet behovet for lov og forskriftsendringer ved gjenbruk av lyd- og bildeopptak i lagmannsrettene. Bakgrunnen er at minst ett rettssted i alle domstoler i løpet av 2025 får utstyr for lyd- og bildeopptak.

Forslagene ble fulgt opp av Justis- og beredskapsdepartementet i høringsnotat av 21. oktober 2024 om Lovfesting av tingrettene og deres faste rettssteder, endringer i reglene om avspilling av

opptak i retten og endringer i ELSAM-forskriften og salærforskriften.

Endringer i salærforskriften og ELSAM-forskriften

Domstoladministrasjonen utredet i 2024 behovet for endringer i salærforskriften og ELSAM-forskriften (Elektronisk samhandling i straffesakskjeden) om obligatoriske bruk av en nettportal for sakkyndige og tolker for blant annet å fremme salærkrav. Bakgrunnen for forslagene er at Domstoladministrasjonen har begynt utviklingen av et digitalt salærskjema som skal brukes av rettsoppnevnte sakkyndige og tolker. Forslagene i høringsnotatet innebærer i korte trekk obligatorisk bruk av et digitalt salærskjema for rettsoppnevnte sakkyndige og tolker, en oppdatering av salærforskriftens omtale av salærskjemaet fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet, og strengere krav til salærberettigedes fremleggelse av timelister.

Notatet ble vedlagt ovennevnte høringsnotat fra Justis- og beredskapsdepartementet av 21. oktober 2024.

Digitalt dødsbo

Domstoladministrasjonen har i 2024 vært involvert i arbeidet med å utarbeide en forskrift om digitalt dødsbo. Forskriften er hjemlet i arveloven § 88 a, og er ment å legge til rette for effektive og brukervennlige digitale tjenester for skifte av dødsbo. Forslaget ble sendt på høring i mai 2024 og lå ved årsskiftet til behandling i Justis- og beredskapsdepartementet.

Antakelse av faste forsvarere

Domstoladministrasjonen nedsatte høsten 2023 en arbeidsgruppe med representanter fra Advokatforeningen, Juristforbundet, Domstoladministrasjonen og domstolene. Arbeidsgruppens mandat var å gjennomgå hele antakelsesprosessen og regelverket som ligger til grunn for prosessen, og eventuelt komme med forslag til lovendringer og/eller praksisendringer. Arbeidsgruppen leverte sin rapport med anbefalinger 28. juni 2024. Den foreslo ingen lovendringer, men utformet fullstendig forslag til nytt praksisnotat for antakelsesprosessen innenfor gjeldende regelverk.

Fakta

I 2024 ble det utarbeidet nye rutiner for behandling av sivile saker. Ett av hovedmålet med arbeidet har vært å bidra til reell tilgang til domstolene.

Domstoladministrasjonen har besluttet at arbeidsgruppens forslag til ny praksis skal tre i kraft fra 1. januar 2025.

Nye rutiner for behandling av sivile saker

I 2024 ble det utarbeidet nye rutiner for behandling av sivile saker.

Høsten 2023 ble det satt ned en arbeidsgruppe med deltakere fra domstolene, Den Norske Advokatforening og Domstoladministrasjonen for å utarbeide nye rutiner for behandling av sivile saker. Disse skulle erstatte gjeldende retningslinjer datert 7. januar 2019. Arbeidsgruppen leverte en rapport, veiledere for behandling av saker i tingrettene og lagmannsrettene og forslag til nye og endrede maler 1. mai 2024. Arbeidsgruppen har i henhold til mandatet særlig satt søkelys på gjennomføring av saksforberedelse og rettsmøter, herunder samhandlingen mellom aktørene.

Hovedmålet med arbeidet har vært å bidra til reell tilgang til domstolene, at behandlingen av den enkelte sak begrenses til det nødvendige og at veksten i sakskostnadene begrenses. Arbeidsgruppen foreslo en rekke tiltak som skal gjøre det enklere for prosessfullmektigene å forberede hovedforhandlingen, blant annet med nye maler for stevninger, prosesskrift og tilsvær. Videre laget arbeidsgruppen nye maler som er rettet mot dommerne, blant annet knyttet til hvordan planmøter bør legges opp. Det ble foreslått tidsnormering av enkelte sakstyper og en lovendring knyttet til kostnadsnivået i saker med tvistesum under 1,5 millioner kroner. For disse sakene foreslo arbeidsgruppen at sakskostnadene «normalt» skal være under 30 prosent av tvistesummen.

Veilederne har vært tema på aktørmøter utover høsten 2024, og i 2025 planlegges det regionale samlinger for dommere og advokater med mål om å motivere til bruk av de nye veilederne for sivile saker.

Internasjonalt arbeid

I mål og handlingsplan 2021 – 2025 for internasjonalt arbeid i Domstoladministrasjonen beskrives tre hovedmål:

- Domstoladministrasjonen skal gjennom deltakelse i europeisk domstolsamarbeid innhente, og bidra til, god praksis for uavhengige domstoler, preget av rettssikkerhet og tillit.
- Domstoladministrasjonen skal ved ekstern finansiering bidra til rettsoppbyggende arbeid i andre land som en del av norsk utenrikspolitikk. Arbeidet skal bidra til velfungerende, uavhengige domstoler og rettssikkerhet for innbyggerne i de land vi samarbeider med.
- Bidra med internasjonale erfaringer inn i arbeidet med strategisk plan.

Europarådet

Domstoladministrasjonen er norsk medlem i den europeiske kommisjonen for effektivitet i justissektoren (CEPEJ) i Europarådet. CEPEJ publiserer hvert andre år en svært omfattende evalueringsrapport av europeiske rettssystemer. I CEPEJ deltar Domstoladministrasjonen også i initiativ om god praksis og erfaringsdeling innenfor digitalisering.

Norges domstoler deltar i Europarådets HELP-program, der kompetansearbeidet hovedsakelig omhandler Den europeiske menneskerettskonvensjonen.

Les mer på nettsidene til CEPEJ.

Internasjonale nettverk og bilateralt samarbeid

Domstoladministrasjonen er aktiv i European Network of Councils for the Judiciary (ENCJ), blant annet i prosjektet «Independence, Accountability and Quality». Metoder er blant annet undersøkelser av hvordan medlemsland oppfyller bestemte kriterier og undersøkelser

blant dommere om uavhengighet, samt dialogmøter om hvordan dette følges opp. Domstoladministrasjonen deltar også i European Judicial Training Network.

Domstoladministrasjonen har i flere år samarbeidet med Raad voor de Rechtspraak i Nederland om erfaringsutveksling innen sentrale områder.

Les mer om European Network of Councils for the Judiciary på nettsiden deres.

Rettsoppbyggende arbeid

Det rettsoppbyggende arbeidet er konsentrert om EØS-midlene og domstolene i Vest-Balkan. Deltakelse i prosjekt knyttet til rettsoppbyggende arbeid blir finansiert utenfor domstolenes budsjett.

EØS-midlene

Domstoladministrasjonen er program- og prosjektpartner i Bulgaria, Litauen, Romania og Kroatia.

I april 2024 ble åtte flerårige prosjekter avsluttet i disse landene. Norske dommere og andre er blitt brukt som eksperter i prosjekter knyttet til blant annet megling, opplæring i menneskerettigheter og barnevennlige rettssaker, retts hjelp, tolking, digitalisering og evaluering av dommere. Alle prosjekt har blitt gjennomført i tråd med budsjett og resultatmål.

Aktiviteter 2024

I avtalene mellom Norge og mottakerlandene er det også mål om å styrke bilateralt samarbeid. Flere bilaterale tiltak ble gjennomført i 2024.

Domstoladministrasjonen gjennomførte en internasjonal konferanse, Judges under stress, i Vilnius 18.-19. april 2024. Formålet med konferansen var å diskutere forskjellige typer press mot uavhengigheten som dommere er utsatt for, men også hvilke strategier og verktøy som finnes for dommere for å motstå dette. Det var over 100 deltakere, inkludert dommere ifra Norge.

Les mer om konferansen Judges under stress på domstol.no.

Domstoladministrasjonen arrangerte en multilateral workshop i Bergen i september 2024. Deltakere var programoperatører og prosjektkoordinatorer fra Bulgaria, Kroatia, Litauen og Romania. I tillegg deltok representanter fra Europarådet, Financial Mechanism Office og programoperatør i Polen. Formålet med seminaret var å dele erfaringer, beste praksis og kriterier for god prosjekt- og programimplementering, samt «lessons learned» fra samarbeidet i innværende programperiode.

Deltakerne fra Domstoladministrasjonens workshop i Bergen. Deltakere var blant annet fra Bulgaria, Kroatia, Litauen, Romania og representanter fra Europarådet. Bildet er tatt på taket i Gulating lagmannsrett.

Fakta

I en femårig avtale Domstoladministrasjonen har med Utenriksdepartementet skal Domstoladministrasjonen bidra til å bedre rettssikkerheten gjennom effektivitet, høyere kvalitet, mer uavhengighet og ansvarlighet i domstolene på Vest-Balkan.

Agder tingrett var sammen med Domstoladministrasjonen vertskap for en bulgarsk delegasjon i september 2024, med deltakelse av dommere og representanter fra det bulgarske domstolsrådet. Tema for samlingen var hvordan Norge ivaretar barnets rettigheter i foreldretvistsaker.

Domstoladministrasjonen har sammen med Justisdepartementet i Kroatia gjennomført et bilateralt prosjekt for å styrke kunnskap om hvordan man kan styrke bruk av megling gjennom rettshjelp.

Studietur til Danmark og konferanse i Kroatia ble gjennomført, med deltakere fra Rettsenteret i Oslo, Europarådet og Domstoladministrasjonen.

I november 2024 var en litauisk delegasjon, med blant annet høyesterettsdommere, andre domstoler og den litauiske domstoladministrasjonen i Oslo på studiebesøk om mekling i straffesaker.

Polen har etter valget i 2023 ønsket å styrke domstolenes uavhengighet og ansvarlighet. De har ønsket samarbeid med Norge og Domstoladministrasjonen om dette.

Våren 2024 ble det opprettet tre felles arbeidsgrupper med dommere og academia som skal gi råd til den polske justisministeren og legge faglig grunnlag for et fornyet samarbeid i en ny programperiode.

Arbeidsgruppene omhandler sakkyndige i retten, mekling og digitalisering. Møter med arbeidsgruppene har blitt gjennomført både i Norge og Polen, i tillegg til digitale møter. Arbeidet skal ende ut i rapporter med anbefalinger.

Vest-Balkan

Vest-Balkan-regionen består av Albania, Bosnia og Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Nord-Makedonia og Serbia.

Domstoladministrasjonen har en femårig avtale med Utenriksdepartementet som løper til 2027. Etter avtalen skal Domstoladministrasjonen bidra til å bedre rettssikkerheten gjennom effektivitet, høyere kvalitet, mer uavhengighet og ansvarlighet i domstolene på Vest-Balkan. Dette skal bidra til økt tillit til domstolene. Målgruppen er domstolsrådene i regionen og andre myndigheter og institusjoner som er involvert i rettsutøvelsen.

I tråd med denne avtalen inngikk Domstoladministrasjonen en bilateral treårig avtale med Kosovo Judicial Council i 2022, knyttet til saksbehandlingssystemet CMIS for domstoler og påtalemyndighet, som er finansiert av norske midler.

I 2024 startet et arbeid for å analysere funksjonaliteten til CMIS. Det ble også etablert et system for brukerstøtte til CMIS, samt gjennomført opplæring.

Domstoladministrasjonen inngikk videre en bilateral treårig avtale i 2022 med High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina (HJPC). Hensikten er å bidra til å styrke rådets rolle gjennom implementering av internasjonale standarder. Et arbeid, med bistand fra norske dommere, er også i gang for å forbedre gjennomføringen av straffesaker.

I det regionale prosjektet under avtalen med Utenriksdepartementet ble det på initiativ fra Domstoladministrasjonen etablert en arbeidsgruppe med dommere fra samtlige land i regionen. Arbeidsgruppen jobbet i 2024 med ferdigstillingen av en regional rapport som avdekker «flaskehalser» i avviklingen av sivile saker. Det ble gjennomført en betydelig datainnsamling fra sivile saker i landene. Rapporten fra arbeidsgruppen vil foreligge i første kvartal 2025. Anbefalingene og retningslinjer vil bli testet ut blant annet i den sivile førsteinstans domstolen i Podgorica, Montenegro.

Åpenhet og tillit

Brukerundersøkelse

Domstoladministrasjonen arbeider med å øke kunnskapen om brukernes behov og synspunkter gjennom systematisk innhenting av faktabasert kunnskap.

I 2024 gjennomførte Domstoladministrasjonen kunnskapsinnhenting om hvordan Danmark, Sverige, Finland og Nederland arbeider med brukerundersøkelser.

Arbeidet i 2024 er en videreføring av arbeidet i 2023 der Domstoladministrasjonen gjennomførte et nasjonalt kunnskapsinnhentingsarbeid fra relevante fagmiljøer og forskningsinstitusjoner i Norge. Disse virksomhetene var Statistisk sentralbyrå, Sentio Research Norge AS, Ideas2evidence, samt Studio Apertura/NTNU Samfunnsforskning.

Målet med arbeidet er å finne en metodisk og praktisk god måte for å bidra til at domstolene og Domstoladministrasjonen øker sin kunnskap om brukernes behov og synspunkter ved systematisk innhenting av faktabasert kunnskap. Arbeidet fortsetter i 2025.

Domstol.no

Nettstedet Domstol.no er den viktigste eksterne kommunikasjonskanalen for Norges domstoler. Målgruppene for nettstedet er domstolenes brukere og faste aktører. Andre målgrupper er media, skoleelever, studenter og det rettssøkende publikummet.

Mest besøkte sider – topp tre i 2024 var

1. Aktørportalen for advokater
2. Aktørportalen for meddommere
3. Skjema for arv og skifte

Dette var de mest besøkte sidene også i 2023. Høyesteretts nettsted er ikke en del av statistikken.

Universell utforming

Domstoladministrasjonen jobber kontinuerlig for at nettstedet domstol.no i størst mulig grad skal oppfylle kravene til universell utforming på kode, design og innhold. Tilgjengelighetserklæringen er tilgjengelig på nettstedene uustatus.no eller via domstol.no.

Pressetjenesten

Media har tilgang til en pressetjeneste med oversikt over rettsmøter med mer informasjon enn det publikum får tilgang til. I pressetjenesten ligger også tiltaler og dommer. Det varierer fremdeles fra domstol til domstol hvor mye og hvor ofte dette publiseres, men Domstoladministrasjonen jobbet også i 2024 for en mer enhetlig praksis.

Mediekontakt

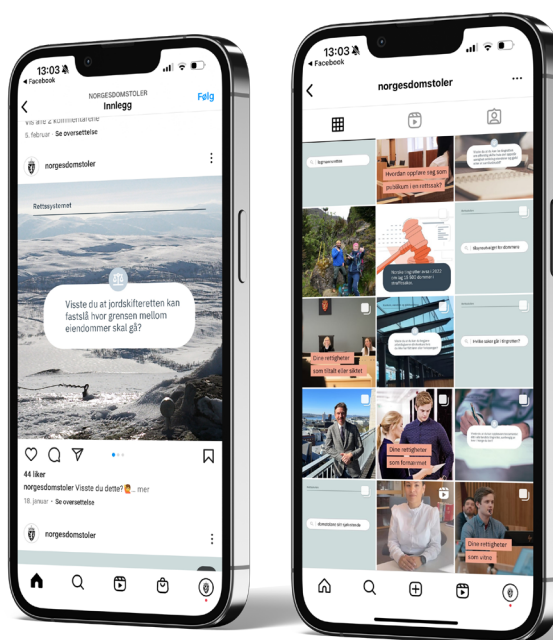
Virksomheten til domstolene er en sentral del av norsk samfunnsliv og har derfor stor offentlig interesse. De fleste medieforespørslene kommer til hver enkelt domstol, og dreier seg om konkrete rettssaker og rettsavgjørelser. I tillegg håndterer Domstoladministrasjonen årlig cirka 400 forespørsler fra mediene. Dette dreier seg typisk om virksomheten til Domstoladministrasjonen, generelt om domstolene og statistikk om blant annet sakstyper og behandlingstid.

Også i 2024 ble det en økning i henvendelser om saksoversikt over rettssaker om bestemte tema.

Domstoladministrasjonen har mulighet til å hente ut noe informasjon, som ansvarlig for saksbehandlingssystemet Lovisa. Systemet har imidlertid begrensede muligheter som statistikkverktøy. Domstoladministrasjonen følger den statlige kommunikasjonspolitikken og praktiserer meroffentlighet. Det skal alltid vurderes om et dokument skal gjøres kjent helt eller delvis, selv om det etter bestemmelser i loven kan gjøres unntak.

Fakta

Norges domstoler på Instagram øker i bruk. Hensikten er å øke kunnskapen om arbeidet i Norges domstoler.

Sosiale medier

I 2024 endret Domstoladministrasjonen navnet på de sosiale mediekanalene fra Domstoladministrasjonen til Norges domstoler. Dette var en del av arbeidet med ny arbeidsgiverstrategi for å bygge en felles identitet, og løfte frem at Norges domstoler omfatter både domstolene og Domstoladministrasjonen.

Profilering av virksomheten i sosiale medier er viktig. Det er her domstolene når ut til folk flest med informasjon om virksomheten. Norges domstoler har aktive kontoer på Facebook, Instagram og LinkedIn.

I 2024 var LinkedIn kanalen med størst vekst i antall følgere.

Målgrupper for kanalene er

- Facebook: bred målgruppe, spesielt eldre voksne
- LinkedIn: jurister, profesjonelle aktører og arbeidssøkere
- Instagram: yngre brukere, spesielt i alderen 18-24 år

Nynorsk og samisk

Ikke alle kanalene tilfredsstiller språklovens krav på minst 25 prosent bruk av nynorsk.

Målet for 2025 er at Domstoladministrasjonen skal jobbe systematisk

med å øke antall innlegg på nynorsk i sosiale medier.

Resultatene for nynorsk på domstol.no og i sosiale medier for 2024:

- Domstol.no: 25 prosent
- Instagram: 9 prosent
- LinkedIn: 16 prosent
- Facebook: 20 prosent

Domstoladministrasjonen arbeider aktivt med å øke bruken av samiske språk. Dette skjer ved å oversette rettsavgjørelser og å bruke samisk i årsmeldinger og på domstol.no.

Høsten 2024 startet et arbeid for at de lokale nettsidene «Om domstolen», skal gi informasjon på nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, for brukere i det samisk forvaltningsområde. Arbeidet fortsetter i 2025.

Ved utgangen av 2024 var omtrent 70 prosent av innholdet på domstol.no oversatt til nordsamisk, mot 60 prosent i 2023.

Samfunnskontakt

Domstolene er den tredje statsmakt, og er uavhengige av politiske myndigheter. Det er like fullt nødvendig med god kontakt mellom domstolene, Regjeringen og Stortinget. Det er Stortinget som vedtar landets lover. Det er også politiske

Fakta

Domstoladministrasjonen arbeider aktivt med å øke bruken av samiske språk.

Fakta

Mållrettet kommunikasjonsarbeid kan ha vært en årsak til en god plassering i mest googlete søk i Norge i 2024. På spørsmål som begynner med «hvordan», kom søkeresultatet «Hvordan bli meddommer» på fjerde plass.

myndigheter som vedtar budsjettene til domstolene, og organisering av domstolene. Domstoladministrasjonen har derfor en viktig rolle i å kommunisere med politiske myndigheter. Dette skjer gjennom formelle møter med justis- og beredskapsministeren og Stortingets justiskomité, og mer uformell og fortløpende kontakt med det politiske miljø. I 2024 ble det gjennomført ett formelt møte mellom Domstoladministrasjonen og statsråden, og likeså ett formelt møte med Justiskomiteen. I dialogen med politiske myndigheter var det særlig følgende tema som ble drøftet i 2024: Domstolstruktur, domstolenes økonomi og behovet for ressurser til å fortsette digitaliseringen av domstolene.

Domstoladministrasjonen har også en rolle i å formidle informasjon om Norges domstoler til mediene og allmennheten. Dette gjøres først og fremst gjennom fortløpende å besvare forespørsler og henvendelser fra media, og ved å bistå domstoler som har store og krevende saker med medie håndteringen. Ut over omtale av rettsaker, var Domstoladministrasjonen involvert i ca. 300 ulike medieoppslag gjennom året.

Intranett

Norges domstoler fikk nytt intranett våren 2024. Intranett, som fikk navnet Kilden, ble produsert i verktøyet SharePoint. Arbeidet ble gjennomført på under ett år. Intranett er viktig for intern kommunikasjon, informasjonsdeling og samhandling.

Utvalgte medarbeidere fra domstolene og Domstoladministrasjonen bidro underveis med innspill. Prosjektet gjennomførte en spørreundersøkelse for å kartlegge bruken av det gamle intranettet og hva medarbeidere i Norges domstoler ønsket seg i det nye. Det ble også gjennomført dybdeintervjuer med flere medarbeidere samt brukertesting underveis.

Det ble gjennomført opplæring i bruk av SharePoint for medarbeidere som skal lage innhold.

Meddommerutvalg

Nye utvalg av alminnelige meddommere, meddommere til jordskifterettene, skjønnsmedlemmer og arbeidslivskyndige meddommere blir valgt hvert fjerde år. Meddommerne for perioden 2025-2028 ble valgt i løpet av 2024.

Domstoladministrasjonen har fulgt kommunikasjonsplanen som ble utarbeidet 2023. Det ble informert om muligheten til å bli meddommer i alle kanalene til Norges domstoler. Mange kommuner fikk også omtale i lokale medier om valget. Det målrettede arbeidet i kommunikasjonsarbeidet kan ha vært en årsak til en god plassering i mest googlete søk i Norge i 2024. I kategorien spørsmål som begynner med «hvordan», kom søkeresultatet «Hvordan bli meddommer» på fjerde plass.

Domstoladministrasjonen bidrar til å koordinere domstolenes interesser og oppgaver under meddommervalgene, og har hatt en veiledende og tilretteleggende rolle for kommunene og fylkeskommunene. Dette inkluderer informasjonsarbeid knyttet til blant annet valgprosess og bred rekruttering til utvalgene av alminnelige meddommere, jordskiftemeddommere og skjønnsmedlemmer.

Domstoladministrasjonen oppnevnte nye utvalg av arbeidslivskyndige meddommere i oktober, etter forslag fra de åtte hovedorganisasjonene i arbeidslivet. For å sikre en god prosess ble det gjennomført et informasjonsmøte for representanter fra hovedorganisasjonene i februar.

Portalen for meddommerutvalg har fått et løft i løpet av 2024. Denne, som brukes av kommunene og fylkeskommunene til å rapportere om nye utvalg til domstolene. Den har fått utvidet funksjonalitet for sletting og overføring av informasjon.

Vitnestøtte

En vitnestøtte er en frivillig person som tilbyr medmenneskelig støtte og praktisk informasjon til vitner som er i domstolen.

I 2024 tilbød alle tingrettene, med ett unntak, vitnestøtte, men ikke ved alle rettsstedene. Alle lagmannsrettene har vitnestøtteordning.

Av de domstolene som tilbyr vitnestøtte, tilbyr alle domstolene unntatt én lagmannsrett og fem tingretter også vitnestøtte i sivile saker.

«Et trygt vitne er et godt vitne» er slagordet for vitnestøtte. Et vitne som har fått god informasjon om hva som vil skje i retten kan bedre konsentrere seg om sin forklaring. Trygge vitner som avgir en god forklaring, gir retten et bedre grunnlag for sin avgjørelse.

Domstoladministrasjonen har avtale om vitnestøtte i norske domstoler med Norges Røde Kors. I tillegg til oppsøkende vitnestøtteaktivitet i domstolen tilbyr Røde Kors også digital vitnestøtte. Digital vitnestøtte drives av Hordaland Røde Kors. Tilbudet retter seg både mot de som skal avgi vitneforklaring digitalt og derfor ikke møter i retten, men er også et tilbud til vitner som skal møte fysisk i domstolen og som ønsker å prate med en vitnestøtte før rettssaken. Digital vitnestøtte kan bestilles på domstol.no.

[Les mer om vitnestøtte på domstol.no.](https://domstol.no)

IV. Styring og kontroll av virksomheten

Styrets arbeid

Styrets arbeid reflekteres i stor grad gjennom den innledende beretningen fra styreleder og direktør, slik at redegjørelsen her må ses i sammenheng med den.

Våren 2024 ble det gjort et stort arbeid fra styrets side for å sikre vedtakelsen av grunnlovsforslagene. En slik grunnlovsbeskyttelse av domstolenes uavhengighet var svært viktig å få på plass.

Videre har ulike forhold knyttet til økonomi stått sentralt i styrets arbeid. Det er lagt ned en betydelig innsats for å styrke grunnfinansieringen, blant annet fordi en ekstern budsjettanalyse av Domstoladministrasjonen viste en underdekning i årene fremover, spesielt knyttet til IKT. Det har vært jevnlig kontakt med departementene og Stortinget om situasjonen, og det var derfor gledelig at Rettssikkerhetsløftet og budsjettforhandlinger ga en økning i grunnfinansieringen på 50 millioner kroner. Domstolene fikk videre 14, 4 millioner kroner til hurtigspor for saker der gjerningspersonen var under 18 år, noe som gir mulighet for å iverksette dette arbeidet i Oslo politidistrikt, Øst politidistrikt og Agder politidistrikt.

Styret har arbeidet mye med IT-sikkerhet, personvern og «compliance». Med dagens trusselbilde, utfordringer og muligheter, er det helt sentralt at Norges domstolers virksomhet skjer innenfor sikre løsninger, som samtidig bidrar til økt kvalitet og effektivitet i domstolene. Dette gjelder både driftssystemene,

samhandlingen med andre aktører og den enkelte medarbeiderens arbeid. Det er gjennomført omfattende risikovurderinger og iverksatt tiltak på ulike felt, for eksempel i forbindelse med innføringen av kunstig intelligens.

I 2024 har styrets oppmerksomhet også vært rettet mot behovet for arbeidsgiverprofilering og kompetanseutvikling, som er sentralt for å sikre og beholde dyktige medarbeidere i Norges domstoler. Jordskifterettene har vært viet mye tid, ettersom rekrutteringssituasjonen her er spesielt vanskelig.

Styret har videre vært opptatt av tiltak som sikrer oppfølging av Riksrevisjonens merknader knyttet til saksbehandlingstid i de alminnelige domstolene, og fristene som Stortinget har innført for jordskifterettene.

I mars 2022 satte Domstoladministrasjonen ned et utvalg for å utrede samordning av arbeidet med samisk i justissektoren. Utvalget, med representanter fra politiet, konfliktrådene, kriminalomsorgen og domstolene, konkluderte med at samordning av tjenester knyttet til samisk språk og kultur vil være nyttig. Styret i Domstoladministrasjonen sluttet seg til rapportens konklusjoner og fremmet høsten 2024 et satsingsforslag om et samisk rettssenter.

Lønssystemet til dommere i både de alminnelige domstolene og jordskifteretten har vært et diskusjonstema lenge. I desember 2023 nedsatte Digitaliserings-

og forvaltningsdepartementet en arbeidsgruppe for å utrede ny modell for lønnsfastsettelse for dommere. Arbeidsgruppen leverte sin rapport i desember 2024 med anbefaling om at Stortinget skal fastsette lønn til embetsdommere. Styret vil følge opp saken videre.

Styret har også hatt ulike byggeprosjekter på sakskartet. Det er gledelig at arbeidet med Bergen tinghus er i gang, samtidig som det er besluttet å starte arbeidet med nytt tinghus i Stavanger. Styret har vært til stede ved åpninger av flere tinghus i 2024, som Finnsnes, Bodø, Volda og Mysen.

Av andre temaer som styret har vært opptatt av, kan nevnes bærekraft og anti-korrupsjonsarbeid.

Norges domstoler deltok for andre gang på Arendalsuka. Agder lagmannsrett, Agder tingrett og Agder jordskifterett åpnet tinghuset, og det ble holdt innlegg om blant annet justismord, barn og kriminalitet og hvilke tvister jordskifteretten kan løse. Det ble også arrangert en paneldebatt om utfordringer ved bevisvurdering knyttet til kunstig intelligens, der akademien, påtalemyndigheten, forsvarersiden og domstolene ved styreleder, var representert.

Det ble avholdt totalt seks ordinære styremøter i 2024. Tre av møtene ble holdt rundt om i domstoler, to i Domstoladministrasjonens lokaler, og ett kombinert styremøte og studiebesøk var lagt til Sarajevo.

Bakgrunnen for studiebesøket var at Norges domstoler, Utenriksdepartementet og Norad samarbeider om flere prosjekter knyttet til rettsstatsbygging, blant annet i Bosnia-Hercegovina. Styrets studietur til Sarajevo hadde som formål å følge opp og evaluere disse prosjektene. Erfaringene viser at det tar tid å skape endringer, men det er mulig. I en tid med færre demokratier er det viktig å videreføre innsatsen for å sikre rettsstat og demokrati.

Møtene ute i domstolene er ment å sikre at styret har tilstrekkelig kunnskap om både om Domstoladministrasjonen og domstolene. Under disse møtene blir det derfor satt av tid til møter med lederne og medarbeiderne i domstolene, samt til omvisning i lokalene. I Tromsø møtte styret domstolledelsen og medarbeidere i Nord-Troms og Senja tingrett, Hålogaland lagmannsrett og Nord-Troms jordskifterett. I Stavanger møtte styret domstolleder i Sør-Rogaland tingrett, jordskifterettsleder og medarbeidere i Sør-Rogaland jordskifterett, samt lokalpolitikere i Stavanger for å diskutere behovet for et nytt tinghus. Under møtet i Borgarting lagmannsrett, den største ankedomstolen i landet, fikk styret en presentasjon fra domstolleder og en omvisning av en medarbeider. Det ble redegjort for hvordan domstolen har redusert beholdningen betydelig gjennom de siste årene, og betydningen av å ha en fungerende utredningsenhet. Et viktig tema var også behovet for sikkerhetskontroll slik Oslo tingrett og Høyesterett har. Under styremøtet fikk styret demonstrert og testet VR-briller, et verktøy som fremover kan være aktuelt i opplæringsøyemed.

Gjennom året har hele eller deler av styret hatt møter med Justis- og beredskapsministeren, justiskomiteen på Stortinget, politikere fra ulike partier på Stortinget, Landbruks- og matdepartementet, Sametinget og Riksrevisjonen. Det har også vært møter, fysisk eller digitalt med Finnmarkskommisjonen, Utmarksdomstolen for Finnmark, Dommerforeningen, Dommerfullmektigforeningen, Parat, NTL, NITO, Tekna, hovedverneombudet for domstolene, Riksadvokaten, Juristforbundet og Advokatforeningen. Det ble også gjennomført møter med den nederlandske domstoladministrasjonen i Haag og Domstolverket i Stockholm.

Les saksframlegg og styreprotokoller fra styremøtene på domstol.no.

Tildelingsbrev 2024

I 2024 er det arbeidet med en metodisk tilnærming til risikostyring for driftssiden i Domstoladministrasjonen. Risikovurderingsverktøyet som benyttes er utviklet av KPMG og distribuert via Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ).

Virksomhetsrisikostyringen har vært rettet mot risiko og sårbarheter, basert på retningslinjene gitt til Domstoladministrasjonen gjennom det årlige tildelingsbrevet fra regjeringen, som bygger på Stortingets budsjettvedtak 14. desember 2023.

Retningslinjene for 2024 har vært:

Domstoladministrasjonen skal

1. legge til rette for brukerorientering og utvikling i domstolene som gir reell tilgang til domstolene og riktige avgjørelser til rett tid
2. sørge for effektiv ressursutnytting gjennom felles praksis og større satsing på aktiv saksstyring og utnytting av de mulighetene til effektiv saksavvikling som allerede ligger i lovverket
3. legge til rette for systematisk kvalitetsutvikling

4. legge til rette for at domstolene oppfyller Stortingets mål for gjennomsnittlig saksbehandlingstid
5. sørge for sikre og stabile IKT-løsninger i en digital rettsprosess, der personopplysninger og annen informasjon blir behandlet på en trygg måte
6. sikre systematisk og målrettet rekruttering og kompetanseutvikling for ledere og medarbeidere i domstolene og Domstoladministrasjonen
7. sikre at oppgaveløsningen i domstolene skjer i forsvarlige og trygge rammer
8. sikre et godt avgjørelsesgrunnlag for regjeringen og Stortinget

Avdelingene i Domstoladministrasjonen har levert risikovurdering og rapportert om avdelingens økonomiske situasjon hvert tertial i 2024.

Domstolene har ikke vært direkte involvert i arbeidet med virksomhetsrisikostyringen i 2024. Det har vært en tett oppfølging av saksavviklingen, samt egne dialogmøter med ledelsen i alle domstolene. Temaet har blant annet vært hovedutfordringer og status for virksomheten.

Domstoladministrasjonen har arbeidet etter følgende struktur:

Oppfølging av særlige punkter i tildelingsbrevet

I 2024 fikk Domstoladministrasjonen to særskilte oppdrag.

Oppdrag 1: Utvikle en rettshjelpapplikasjon

Regjeringen har arbeidet med en ny rettshjelpsordning som skal sikre at flere får fri rettshjelp. Statens sivilrettsforvaltning leder arbeidet med å legge til rette for å etablere en rettshjelpapplikasjon, i samarbeid med blant annet statsforvalterne, Domstoladministrasjonen, Trygderetten. Rettshjelpapplikasjonen skulle, så vidt det var mulig, være ferdig utviklet i løpet av 2024.

Resultat

Arbeidet har vært omfattende og mer tidkrevende enn antatt. Blant annet er forskriftsarbeidet noe forsinket. Endelige bestemmelser i forskriften er avgjørende for å utarbeide rettshjelpapplikasjonen og prosessene hos de som behandler søknader om fri rettshjelp.

I desember 2024 behandlet Justis- og beredskapsdepartementet ny plan for arbeidet, lagt fram av Statens sivilrettsforvaltning. Planen legger til grunn av den nye ordningen kan tre i kraft i mai 2025, samtidig som den nye rettshjelpapplikasjonen blir ferdigstilt.

Domstoladministrasjonen fortsetter samarbeidet om utviklingen av rettshjelpapplikasjonen i 2025.

Oppdrag 2: Utredning av felles tiltak på tolkefeltet

I tildelingsbrevet for 2024 fikk Utlendingsdirektoratet, sammen med Domstoladministrasjonen, Politidirektoratet og Kriminalomsorgsdirektoratet i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet å utrede felles tiltak på tolkefeltet i justissektoren. De utvalgte virksomhetene representerer de største tolkebrukerne i justissektoren. Arbeidet ledes av Utlendingsdirektoratet. Frist for overlevering til Justis- og beredskapsdepartementet er satt til 31. januar 2025.

Resultat

Våren 2024 ble det etablert en arbeidsgruppe og en styringsgruppe med deltakere fra de deltagende virksomhetene. Arbeidsgruppen har kartlagt de ulike virksomhetenes bruk av tolk, statistikk, utgifter og bruk av skjermtolking. Informasjonsinnhenting fra arbeidsgruppen har gjort viser at virksomhetene i justissektoren har ulike rutiner for anskaffelse, rekruttering, kvalitetssikring og bestilling av tolketjenester. Målet med utredningen er å gi anbefalinger til endringer og organisatoriske grep som kan effektivisere og forbedre bruk av tolk i justissektoren.

Supplerende oppdrag i tildelingsbrevet

I tillegg til de to oppdragene i tildelingsbrevet, fikk Domstoladministrasjonen supplerende oppgaver i løpet av året 2024.

Utrede etablering av hurtigspor for behandling av straffesaker i Oslo hvor gjerningspersonen er under 18 år

Domstoladministrasjonen fikk 23. oktober 2023, i samarbeid med Politidirektoratet, Kriminalomsorgsdirektoratet, Riksadvokaten og Sekretariatet for konfliktrådene, i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet å utrede etablering av et hurtigspor for behandling av straffesaker i Oslo hvor gjerningspersonen er under 18 år.

Arbeidsgruppen avga sin rapport 19. januar 2024, der de beskrev konkrete tiltak for å øke hastigheten på behandlingen av saker med gjerningspersoner under 18 år.

Rammen for arbeidsgruppens utredning var dagens rettstilstand og forslagene som fulgte av Prop. 139 L. (2022-2023) Endringer i konfliktrådsloven, straffeloven og straffeprosessloven mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom og varetekt med elektronisk kontroll).

I rapporten ble det fremhevet at et hurtigspor vil kreve en ny måte å jobbe på, nye rutiner i alle ledd, utvidet samarbeid og økt ressursbruk. En full utredning og modellering av et hurtigspor i Oslo var det

ikke mulig for arbeidsgruppen å skissere innen fristen 20. januar 2024. Det var heller ikke mulig for arbeidsgruppen å foreta sikre vurderinger av hvilke tiltak som kan settes i verk innenfor gjeldende budsjetttrammer, og hva som eventuelt vil kreve ekstra ressurser. Arbeidsgruppen påpekte imidlertid at et hurtigspor vil medføre behov for flere ressurser i alle ledd.

Arbeidsgruppen ble i nytt oppdragsbrev datert 30. januar 2024 bedt om å koble på andre aktuelle aktører i arbeidet og foreta en utredning av hva de ulike tiltakene skissert i rapporten vil kreve av midler. Arbeidsgruppen opprettet kontakt med Advokatforeningen slik at de ble involvert i tiltakene som var foreslått, og arbeidsgruppen avga en tilleggsrapport 2. mai 2024 hvor tiltakene ble prissatt.

I nytt oppdragsbrev datert 8. oktober 2024 ble de samme oppdragsmottakerne bedt om å forberede etableringen av hurtigsporet i Oslo hvor gjerningspersonen er under 18 år.

Oppdraget ble gitt med forbehold om Stortingets budsjettvedtak og ikrafttredelse av forslagene i Prop. 114 L (2023-2024) Endringer i konfliktrådsloven og straffeloven mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom). Det ble tatt sikte på igangsetting 1. desember 2024 og videreføring i 2025.

Forslagene i Prop. 114 L (2023-2024) ble vedtatt av Stortinget i november 2024 og lovendringene trådte i kraft 1. desember 2024.

Oppdragsmottakerne overlot den nærmere planleggingen av hurtigsporet til den enkelte etats lokale aktører i Oslo. På vegne av Domstoladministrasjonen fikk Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett ansvaret for å planlegge etableringen av hurtigsporet i Oslo.

Oslo tingrett var klare til oppstart av hurtigsporet fra 1. desember 2024, men det gjenstod fortsatt en del arbeid for å kvalitetssikre og videreutvikle de nye rutineene. Det administrative og faglige arbeidet rundt hurtigsporet med det andre aktørene vil fortsette i 2025.

I Borgarting lagmannsrett ble hurtigsporet gradvis innført fra første uken i desember 2024 og med iverksettelse for hele domstolen fra 1. januar 2025. De vil oppnå full effekt når nye dommerressurser er på plass. Ved årsskiftet gjenstod det noe arbeid når det gjaldt retningslinjer, maler, interninformasjon og avklaringer med eksterne.

Hurtigsporet ble utvidet til også å gjelde Øst politidistrikt og Agder politidistrikt i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2025.

Det er i løpet av senhøsten 2024 gjort enkelte mindre tilpasninger i domstolenes saksbehandlingssystem som skal lette domstolenes oppfølging og behandling av disse sakene.

Fellesføringer fra Regjeringen

I tildelingsbrevet for 2024 ga Regjeringen tre fellesføringer til alle statlige virksomheter.

1. Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Regjeringen har som mål at systematisk og helhetlig arbeid skal bidra til å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk. Alle statlige virksomheter skal følge opp dette målet.

Resultat

I 2023 vedtok styret i Domstoladministrasjonen en nasjonal handlingsplan for bærekraft for Norges domstoler. Handlingsplanen ble innlemmet i strategisk plan og direktørens resultatkrav. Som en del av arbeidet med handlingsplanen ble alle FNs 17 bærekraftsmål vurdert. Det ble besluttet at Norges domstoler skal sette søkelys på de fire mest aktuelle bærekraftsmål for Norges domstoler:

- Bærekraftsmål 7. Ren energi til alle
- Bærekraftsmål 12. Ansvarlig forbruk og produksjon
- Bærekraftsmål 13. Stoppe klimaendringene
- Bærekraftsmål 16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

I 2024 startet domstolene arbeidet med å utarbeide egne, lokale handlingsplaner for bærekraft, med bærekraftstiltak som var tilpasset lokale forhold.

Neste steg i arbeidet med bærekraft er å utvikle en klimarapport med et klimaregnskap som viser årlige klimautslipp fra virksomheten. Dette arbeidet startet i 2024 og fortsetter i 2025. Et klimaregnskap vil blant annet ha en egen del om energiforbruk og CO₂-utslipp fra energiforbruk.

Denne informasjonen vil gjøre Domstoladministrasjonen i stand til å vurdere energiforbruket i virksomheten systematisk, og også se hvor behovet for nye energieffektive løsninger er størst.

Redusert energiforbruk fra mer energi-effektive domstoler vil bidra til å redusere virksomhetens klimaavtrykk, og gjøre domstolene mer kostnadseffektive.

2. Redusere konsulentbruken

Det er et mål at staten samlet sett skal redusere konsulentbruken ved å utvikle egen kompetanse. Domstoladministrasjonen skal arbeide for å redusere konsulentbruken på områder der det ligger til rette for å benytte interne ressurser og kompetanse.

Resultat

Årsregnskapet for 2024 viser at Domstoladministrasjonen har kjøpt konsulenttenester for 143,7 millioner kroner.

I forbindelse med domstolenes digitaliseringsarbeid har Domstoladministrasjonen i stor grad benyttet eksterne konsulenter. Dette har vært nødvendig for å sikre nødvendig spisskompetanse og kapasitet på fagområder med midlertidig finansiering fra Stortinget.

Domstoladministrasjonen mener at det ligger gevinster i både eierskap til utviklede løsninger, opprettholde intern kompetanse og økonomi ved å rekruttere inn fast utviklingskompetanse. I løpet av 2024 har Domstoladministrasjonen begynt arbeidet for å redusere konsulentbruken gjennom faste ansettelser på IT-området. Dette arbeidet er ventet å få positiv økonomisk effekt fra 2026.

Domstoladministrasjonen kjøper i ubetydelig grad konsulenttenester fra kommunikasjonsbransjen. I 2024 er totalbeløpet for kjøp av slike tjenester på kroner 62.520,-. Kostnadene er hovedsakelig knyttet til produksjon av årsmelding.

3. Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse

Regjeringen har høye ambisjoner når det gjelder mangfold. Statlige virksomheter skal ha en positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær

fra arbeid, utdanning eller opplæring. Arbeidsgiverne skal sammen med de tillitsvalgte definere et hensiktsmessig ambisjonsnivå ut fra virksomhetens egenart og størrelse. For 2024 skal det rapporteres på tallene fra inkluderingsdugnaden i 2020 og 2021.

Resultat

Antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring ansatt i Norges domstoler:

- 2020 – 11 personer
- 2021 – 11 personer
- 2024 – 19 personer

Gjennomsnitt nyansatte fra målgruppene for 2020 og 2021 var 3,25 prosent. For 2024 var andelen 3,76 prosent. Her ser vi en økning etter inkluderingsdugnaden.

Antall nyansettelser fra målgruppen er på linje med fastsatt ambisjon.

I 2022 fastsatte Samarbeidsrådet for domstolene at 3,50 prosent av nye medarbeidere i Norges domstoler skulle være fra målgruppen innen 2024.

Antallet kunngjorte stillinger i domstolene varierer fra år til år, avhengig av blant annet antall ansatte som slutter og den

økonomiske situasjonen, men ambisjonen ble vurdert å være realistisk.

Som et tiltak for å nå ambisjonsnivået står det i våre kunngjøringer at søkere fra målgruppene oppfordres til å søke og krysse av i jobbsøkerportalen. Det synliggjør at kvalifiserte søkere fra målgruppen er ønsket og kan få såkalt positiv særbehandling i forbindelse med utvelgelse til intervju. Antall søkere som krysser av i søkeportalen at de tilhører en av målgruppene, varierer naturlig også fra år til år, og påvirker antall ansettelser fra målgruppen.

Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS)

Sykefravær

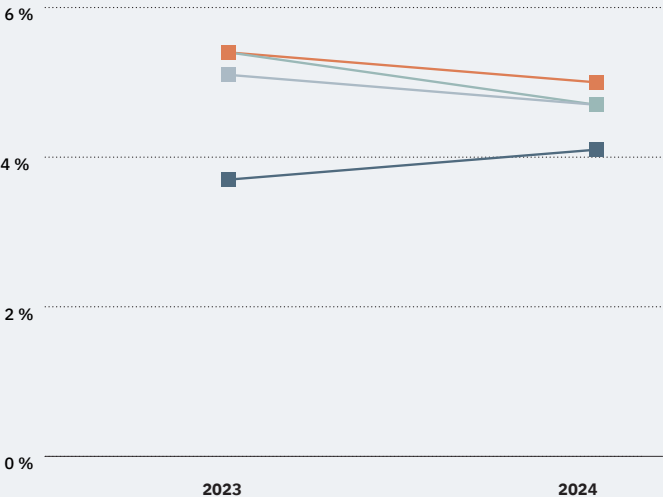
Norges domstoler har nedgang i totalt sykefravær (lege- og egenmeldt) i 2024.

Det samlede sykefraværet var på 4,70 prosent (mot 5,1 i 2023). Det er en reduksjon på 0,4 prosentpoeng sammenlignet med 2023. Utviklingen for instansene er samlet sett:

- Lagmannsrettene: 4,1 prosent (mot 3,7 prosent i 2023)
- Tingrettene: 4,7 prosent (mot 5,4 prosent i 2023)

Utviklingen i sykefraværet for instansene og samlet for Norges domstoler

	2023	2024
Norges domstoler (totalt)	5,10 %	4,70 %
Lagmannsrettene	3,70 %	4,10 %
Tingrettene	5,40 %	4,70 %
Jordskifterettene	5,40 %	5,00 %

Fakta

Svært mange er stolte og opplever i høy grad at jobben de gjør er meningsfull. Dette gjelder særlig opplevelsen av utviklingsmuligheter, både for å utvikle egne ferdigheter og kompetanse, og i hvilken grad medarbeider kan benytte dette i jobben.

Fakta

Norges domstoler har samarbeid med NAV og arbeidsmarkedsbedrifter, for å bidra til at mennesker som har vanskelig for å komme inn på arbeidsmarkedet får arbeidspraksis. I 2024 har dette resultert i at 18 personer har hatt praksis i domstolene.

- Jordskifterettene: 5,0 prosent (mot 5,4 prosent i 2023)

Av domstolene rapporterer 25 prosent om en utvikling med nedgang i sykefraværet i 2024. Et fåtall domstoler ønsker bistand i sykefraværsarbeidet. Hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU) følger utviklingen basert på tall fra Domstoladministrasjonen. Avdeling HR og kommunikasjon tilbyr kompetanse og lederstøtte i enkeltsaker.

Arbeidsmiljø

Norges domstoler preges av gjennomgående godt arbeidsmiljø, men har også forbedringsområder.

Medarbeiderundersøkelsen, annen rapportering og dialog har gitt Domstoladministrasjonen god innsikt for 2024.

Samlet svarprosent på medarbeiderundersøkelsen var 93 prosent. Tingrettene og jordskifterettene gjennomførte undersøkelsen i 2024, mens lagmannsrettene og Domstoladministrasjonen gjennomførte undersøkelsen i slutten av 2023.

Oppsummert viser hovedfunnene at medarbeiderne i domstolene på tvers av instansene opplever høyt engasjement i jobben.

Svært mange er stolte og opplever i høy grad at jobben de gjør er meningsfull. Særlig gjaldt dette opplevelsen av utviklingsmuligheter, både til å utvikle egne ferdigheter og kompetanse, og i hvilken grad dette kunne benyttes i jobben.

Oppfølgingen omfatter både bevarings- og utviklingsområder.

«Støttende ledelse» og «Innflytelse» er to hovedområder som på tvers av instanser viser behov for innsats framover.

Domstolene viser ulike interne forskjeller på gjennomføringsevne og balanse mellom jobb og fritid.

Medarbeiderundersøkelsen er satt i system, og neste gjennomføring for alle er i 2026.

Internkontroll

Norges domstoler innfrir i høy grad dokumentasjonskravene til internkontroll i HMS-lovgivningen. Størst forbedringspotensial gjelder kravet til dokumentert kartlegging og risikovurdering. Samtidig viser Domstoladministrasjonens kartlegging at mange domstoler, i 2024, har risikovurdert både organisatoriske-, psykososiale-, fysiske-, og ergonomiske arbeidsmiljøfaktorer i sitt forebyggende HMS-arbeid.

Avvikssystemet blir benyttet som en viktig kilde til organisasjonslæring- og forbedring, og inngår i HMS-kompetansen.

HMS kompetanse

Domstoladministrasjonen gjennomfører grunnopplæring hvert år. Opplæringen er spesielt innrettet mot temaet «systematisk HMS og psykososialt arbeidsmiljø». For nye ledere blir temaet «konflikt og konflikthåndtering» vektlagt på en dagsamling. I 2024 startet Domstoladministrasjonen arbeidet med å utvikle e-læringskurs i HMS for nye medarbeidere. HMS-sidene på domstolenes intranett ble også revidert, og er nå laget etter arbeidsmiljømodellen til Arbeidstilsynet.

Tilsyn

En domstol oppgir å ha hatt tilsyn av Arbeidstilsynet i 2024. Ingen pålegg ble gitt.

Likestilling og mangfold

Å behandle alle mennesker som likeverdige, er en grunnleggende del av domstolenes idé- og verdigrunnlag. Det gjelder uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion/livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk.

Samarbeidsrådet for domstolene har vedtatt en mangfoldserklæring for Norges domstoler, og en overordnet handlingsplan for mangfolds- og inkluderingsarbeidet. Handlingsplanen gjelder ut 2025.

[Les handlingsplan for mangfolds- og inkluderingsarbeidet på domstol.no.](#)

I dialog med domstolene og gjennom ulike kompetansetiltak innen ledelse, arbeidsmiljø og rekruttering, blir mangfold og inkludering fremhevet som viktige temaer. Ved rekruttering uttrykkes et ønske om mangfold i kunngjøringstekstene, spesielt ved å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn, nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Disse søkerne blir vurdert spesielt. I 2024 har 13 domstoler ansatt til sammen 19 medarbeidere med nedsatt funksjonsevne, hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn.

Norges domstoler jobber for å ha en likestillingspolitikk som sikrer balanse i rekrutteringen av kvinner og menn, like muligheter for karriereplanlegging, unngå kjønnsrelaterte lønnskjevheter og nødvendig fleksibilitet i ulike faser av arbeidslivet.

Domstolene rapporterer at de er bevisste på regelverk og holdninger for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Flere har satt i gang tiltak for å tilrettelegge for

medarbeidere og meddommere med syns- og/eller hørselsnedsettelse. Det er også satsing på bedre universell utforming for personer med bevegelseshemming.

Åtte domstoler rapporterer om tiltak i samarbeid med NAV eller arbeidsmarkedsbedrifter i 2024, for å bidra til at mennesker som har vanskelig for å komme inn på arbeidsmarkedet får arbeidspraksis, og dermed større muligheter til å oppnå fast ansettelse.

I 2024 har 18 personer fått slik praksis.

Det er stor overvekt av kvinner i saksbehandlerstillinger og administrative lederstillinger i domstolene, og det er overvekt av menn blant jordskifteingeniører og jordskiftedommere. Blant dommere og domstolledere i de alminnelige domstolene, er det tilnærmet balanse mellom kjønnene. Blant dommerfullmektigene er det en liten overvekt av kvinner. Det er lav turnover i faste stillinger i domstolene, og en endring

Kjønnsbalanse i virksomheten

Andel kvinner og menn som er ansatt i deltidsstillinger (antall eller prosent)
Andel menn og kvinner som er midlertidig ansatte (antall eller prosent)

	Kjønnsbalanse		Deltid		Midlertidige	
	Tall	Prosent	Tall	Prosent	Tall	Prosent
Kvinner	1292	64 %	87	86 %	128	61 %
Menn	720	36 %	14	14 %	82	39 %
Total	2012	100 %	101	100 %	210	100 %

Note: Rapporteringen er basert på tall per 31.12.2024. Midlertidige ansatte og vikarer er definert som midlertidige. Midlertidige inkluderer også dommerfullmektiger. Følgende inngår ikke i rapporteringen: Personer på ulike arbeidsmarkedstiltak uten lønn, konstituerte dommere, pensjonister og timelønnede medarbeidere.

Kjønnsbalansen er tilnærmet den samme som i 2023. Dette gjelder også utviklingen for deltidsansatte og midlertidige.

Fakta

Gjennom nybygg og rehabiliteringer av rettsbygninger har flere rettssteder fått kameraovervåkning i 2024.

i kjønnsfordelingen vil derfor ta tid, uavhengig av hvilke tiltak som blir satt inn.

Domstolene og Domstoladministrasjonen har retningslinjer og rutiner som skal bidra til å fremme likestilling, hindre diskriminering og forebygge trakassering, mobbing og kjønnsbasert vold.

For 2024 skal virksomheten rapportere på kjønnsbalanse i virksomheten og Lærlinger.

Gjennomsnittlig lengde på foreldrepermisjon for kvinner og menn

	Snitt foreldrepermisjon i uker
Kvinner	27,74
Menn	15,73

Note: Foreldrepermisjoner krysser ofte over kalenderår, og det kan derfor være skjevheter i rapporteringen knyttet til permisjoner som startet i 2023 og som fortsatte i 2024. Vi ser en økning i snittet for menn (13, 94 uker i 2023), og en nedgang i snittet for kvinner (29,45 uker i 2023)

Lærlinger

Ved utgangen av 2024 var det totalt 15 lærlinger i Norges domstoler, fordelt på IT driftsfaget og service- og administrasjonsfaget. Disse to fagene har de mest relevante arbeidsoppgavene for lærlinger i domstolene. De 15 lærlingene var fordelt i 10 domstoler og Domstoladministrasjonen. I tillegg planlegger eller ønsker 16 domstoler å ta inn flere lærlinger i 2025.

Sikkerhet og beredskap

I 2024 har domstolene aktivt arbeidet med å forbedre sin fysiske og organisatoriske sikkerhet. Planer, rutiner og fysiske tiltak har blitt samordnet.

Domstoladministrasjonen har i 2024 etablert flere fysiske sikkerhetstiltak i nybygg, rehabiliterte lokaler og noen eldre rettsbygninger for å styrke grunnsikringen.

Tiltakene inkluderer videoovervåkning og elektronisk adgangskontroll, samt mer robust utførelse av ekspedisjoner og forkynningsrom for å beskytte medarbeidere mot uheldige hendelser. I 2024 har Domstoladministrasjonen startet arbeidet med å gi venteceller i domstolene et mer humant uttrykk, noe som vil fortsette i 2025.

Halvparten av domstolene rapporterer at de i 2024 har gjennomført «Ledelsens årlige gjennomgang» av internkontrollområdene: Sikkerhet og beredskap, HMS, informasjonssikkerhet og personvern. Dette årlige tiltaket er til for at domstolens ledelse skal kunne øke sitt systematiske sikkerhetsarbeid, og ha en samlet oversikt for å kunne prioritere tiltak. De alle fleste domstolene har opplyst at de planlegger å gjennomføre tiltaket i 2025.

Sikkerhetsdokumentasjon

Det er en økning fra 2023 i domstoler som melder om at de ikke har mangler innen sikkerhetsdokumentasjonen i 2024. Av de få som melder om mangler, dreier det seg i ulik grad om variasjoner i risikooversikt, tiltakskort, beredskapsplan og kontinuitetsplan. Tilbakemeldingene fra domstolene i årsrapporteringen, viser at de jobber systematisk og godt med å samordne sikkerhet- og beredskapsdokumentasjonen mellom rettsstedene.

Fysisk sikkerhet

Mange domstoler har innført nye eller oppdaterte sikkerhetstiltak i løpet av 2024. Eksempler på tiltak er: Installasjon av kamera, oppgradering av overfallsalarmer, ny og sikrere ekspedisjon, etablert sluse mellom ytre og indre sone, vindsekk til ingeniører etc. I 2024 var det flere domstoler enn i 2023 som har kameraovervåkning.

Gjennom nybygg og rehabiliteringer av rettsbygninger har en rekke rettssteder fått kameraovervåkning i 2024. Dette arbeidet fortsetter i 2025. Over halvparten av landets domstoler opplyser i årsrapporten at de planlegger å innføre sikkerhetstiltak i 2025. Av tiltak kan nevnes:

- ansette rettsbetjenter, fagpersoner med sikkerhetskompetanse
- oppgradering av kamerasystem
- sikrere ekspedisjonsluke
- felles adgangskort med bilde
- samkjøre kameraovervåkning mellom flere rettssteder

Avvik og trusler

Nesten alle domstoler opplyser at de har tatt i bruk det nasjonale elektroniske avviks- og forbedringssystemet Samsvar for domstolene og Domstoladministrasjonen. Resterende opplyser at de vil ta det i bruk når det oppstår avvik. Domstolene opplyser at de arbeider systematisk gjennom året med å motivere medarbeidere til å benytte avvikssystemet, og at avviksresultatene har begynt å bli et praktisk arbeidsredskap for lederne i domstolene.

I 2024 ble det registrert 60 avvik som knyttet seg til eksterne trusler. Truslene gjaldt blant annet trussel mot dommere, saksbehandlere og domstoler, tilfeller av hærverk og muntlig eller skriftlig sjikane.

Alvorlighetsgrad og innhold varierer mye. Statistikken viser at det oppstår en del avvik som er viktig å få frem for domstolens ledelse, slik at de kan prioritere nødvendige tiltak.

Øvelse og kompetanse

Domstolenes årsrapportering for 2024 viser at domstolene er svært opptatt av sikkerhet, og prioriterer å øve medarbeidere og ledere i å håndtere ulike scenarier med ulik alvorlighetsgrad. Eksempler på dette kan være pågående livstruende vold, og sammensatte hybride trusler.

Domstolene opplyser at de har øvd på ulike scenarier innen sikkerhet og beredskap i 2024. Eksempel på gjennomførte øvelser og kompetanseheving er brannøvelser, førstehjelpskurs, sikkerhetsdag uten øvelse. Noen har gjennomført sikkerhetsdag med øvelse. Flere har gjennomført papirøvelser, og øvd sammen med nødetater og politiet. Øvelser sammen med politiet har økt sammenlignet med hva som var tilfellet i 2023.

Domstolene opplyser at de planlegger å avholde en rekke med øvelser og sikkerhetsdager i løpet av 2025.

Oppfølging fra Domstoladministrasjonen

Målet er at alle domstoler og rettssteder skal ha tilnærmet samme grunnsikring, og tilfredsstillende beredskap. Domstoladministrasjonen må prioritere fysiske sikkerhetstiltak ut fra de økonomiske rammene som foreligger, og domstolenes behov og ønsker. Domstoladministrasjonen har i hele 2024 gitt råd og veiledning innen sikkerhet og beredskap til domstolene, bistått ved sikkerhetsdager og øvelser, og følger opp henvendelser fra domstoler som ønsker bistand.

Personvern

Norges domstoler har i 2024 hatt 2,5 årsverk som jobber med personvernsspørsmål. Den teknologiske utviklingen går fort og Domstoladministrasjonen må være oppdaterte på gjeldende regelverk.

For å sikre godt personvern er det avgjørende med god informasjons-sikkerhet. Derfor har det vært naturlig å styrke samarbeidet mellom de to fagområdene personvern og IT med blant annet å etablere flere samhandlingsarenaer i 2024.

Internkontroll

Personvernforordningen (GDPR) gjelder for deler av virksomheten. For å kunne etterleve forpliktelsene er Domstoladministrasjonen avhengig av å ha gode retningslinjer og rutiner. Personvernressursene har i 2024 derfor jobbet mye med videreutvikling av ledelsessystemet for informasjonssikkerhet og personvern. Blant annet er eksisterende retningslinjer revidert, og nye er etablert.

Innføring av kunstig intelligens

Domstoladministrasjonen gjennomførte høsten 2024 en pilot med utvalgte domstoler og Domstoladministrasjonen for å prøve ut bruken av Microsoft Copilot i vårt administrative og saksforberedende arbeid.

Det er foretatt tekniske ROS-analyser og gjennomført omfattende personkonsekvensvurderinger (DPIA), der nøkkelpersoner i Norges domstoler har deltatt aktivt.

Domstoladministrasjonen har utarbeidet retningslinjer og opplæringsmateriell med tydelige føringer for hva medarbeidere kan benytte Copilot til og hva medarbeidere ikke skal bruke verktøyet til. Dommerskjønnet skal alltid ligge til grunn for dommen. Piloten ga gode svar på antagelsene om at det er en klar effektiviseringsgevinst i flere av arbeidsprosessene våre. Microsoft Copilot ble gjort tilgjengelig for alle medarbeidere i desember 2024.

Les om innføringen av Copilot på side 31.

Informasjonssikkerhet

Det nasjonale risikobildet har sjeldent vært i så stor endring som i dag. Krigen i Ukraina, Kinas voksende ambisjoner og utvidelsen av NATO vil få stor betydning for nasjonal sikkerhet. Den raske teknologiske utviklingen og digitaliseringen gir bedre tjenester. Samtidig skaper det rom for aktører som truer samfunnets interesser. Dette skjer gjennom flere angrepsflater og mer komplekse sårbarheter. Disse aktørene bruker stadig flere virkemidler for å nå sine mål. Domstolene og Domstoladministrasjonen må derfor oppdatere risikovurderinger og tiltak i takt med endringene i risikobildet.

Åpenheten i samfunnet vårt gjør domstolene og Domstoladministrasjonen sårbare for informasjonsinnhenting og påvirkning, spesielt fra fremmede lands etterretningstjenester. Den sikkerhetspolitiske situasjonen øker også innsiderisikoen i virksomheten.

Domstoladministrasjonen har ikke avdekket målrettede cyberangrep mot domstolene i 2024, men IT-systemene utsettes kontinuerlig for angrepsforsøk og forsøk på å kartlegge svakheter i sikkerhetsbarrierene. Mange generiske phishingangrep avvises automatisk, men noen har sluppet gjennom og blitt stoppet først når medarbeidere forsøkte å

åpne vedlegg med skadevare. Dette viser behovet for sikkerhet i flere lag.

I 2024 har Advisense gjennomført en revisjon av informasjonssikkerheten i Domstoladministrasjonen. Revisjonen avdekket flere utfordringer som førte til umiddelbare sikkerhetstiltak og utarbeidelse av en flerårig handlingsplan for informasjonssikkerhet, basert på Nasjonal sikkerhetsmyndighets (NSM) grunnprinsipper for IKT-sikkerhet.

Samarbeid med JustisCERT, teknisk bistand fra Gartner og erfaringsutveksling med andre statlige virksomheter har i 2024 forbedret kapasiteten og kompetansen innen informasjonssikkerhet. I 2025 skal Domstoladministrasjonen fortsette arbeidet med handlingsplanen, inkludert tiltak for å styrke sikkerhetskulturen blant alle medarbeidere i domstolene.

Innkjøp og anskaffelser

Domstoladministrasjonen har i 2024 gjennomført et stort antall anskaffelser innen renholdstjenester, kantinetjenester og inventar på ulike rettssteder.

I tillegg er det jobbet med større innkjøp på følgende områder:

- rammeavtaler for konsulenttjenester innen prosjekt, økonomi og byggfaglig bistand
- rammeavtale for inkassotjenester
- rammeavtale for leie og leasing på tjenestebiler for jordskifterettene
- bistand til rekruttering for Domstoladministrasjonen
- rammeavtale på GNSS-utstyr for jordskifterettene
- interiørarkitekttjenester, flyttetjenester og adgangskontroll i forbindelse med rehabilitering av Bergen tinghus

I 2024 har domstolene og Domstoladministrasjonen benyttet fellesavtaler inngått av Statens innkjøpssenter for flyreiser, hotell, leiebil, reisebyråttjenester, forbruksmateriell, PC-skjermer, PC-klienter, mobilabonnement og mobiltelefoner. Domstoladministrasjonen mener at bruk av fellesavtalene gir gode avtalevilkår og redusert intern ressursbruk på anskaffelsesområdet.

Fakta

Domstoladministrasjonen har utført et grundig forarbeid og laget tydelige føringer og retningslinjer før innføring av verktøyet Copilot, kunstig intelligens, i Norges domstoler.

Follo og Nordre Østfold tingrett flyttet inn i nytt tinghus 1. januar 2024 på rettsstedet Mysen.

Domstoladministrasjonen har også arbeidet med forberedelse til anskaffelse av løsning for lyd- og bildeopptak i domstolene. Det er planlagt at dette skal realiseres i 2025.

Rettsbygninger

2024 har vært et år med høy aktivitet når det gjelder lokalprosjekter i domstolene. Dette er et prioritert område, fordi det fremdeles er rettssteder uten tilfredsstillende lokaler.

Tønsberg tinghus

Justis- og beredskapsdepartementet besluttet i 2023 at det skulle settes i gang bygging av et nytt tinghus i Tønsberg, som et brukerfinansiert statlig byggeprosjekt. Tinghuset skal omfatte lokaler til Vestfold tingrett, som i dag har aktivitet på tre rettssteder, Vestfold jordskifterett samt Agder lagmannsretts aktivitet i Vestfold. Bygging av det nye tinghuset ble satt i gang i 2024 og blir ferdigstilt våren 2025. Statsbygg er byggherre. Det nye tinghuset

vil tas i bruk av de tre domstolene fra 1. august 2025, dvs. fem måneder tidligere enn først planlagt.

Bergen tinghus

Domstoladministrasjonen og Statsbygg mottok 19. desember 2023 oppdragsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet for gjennomføringen av prosjektet «ny tinghusløsning i Bergen», som innebærer en rehabilitering av Bergen tinghus. Den nye tinghusløsningen omfatter Hordaland tingrett og Hordaland jordskifteretts aktivitet i Bergen. Våren 2024 flyttet tingretten inn i midlertidige lokaler i Bergen for å legge til rette for den omfattende rehabiliteringen av tinghuset som startet sommeren 2024. Tinghuset vil etter planen være klart for innflytting i 2027.

Sandvika tinghus

Høsten 2023 ble det inngått ny leiekontrakt med Entra Eiendom AS for nye permanente rettslokaler for Ringerike, Asker og Bærum tingrett i Sandvika.

Dette er på samme sted som de opprinnelige rettslokalene for domstolen. Fremdriften følger planen, og innflytting i nye ombygde lokaler vil være sommeren/høsten 2025.

Samlokalisering av tingretter og jordskifteretter

I 2024 ble det igangsatt prosesser for å flytte jordskifteretter til samlokaliserte løsninger i flere tinghus. Dette omfatter Skien tinghus (Telemark jordskifterett, Telemark tingrett, Agder lagmannsrett), Lillehammer tinghus (Vestre innlandet jordskifterett, Vestre Innlandet tingrett) og Sarpsborg tinghus (Oslo og Østre Viken jordskifterett, Søndre Østfold tingrett, Borgarting lagmannsrett). Disse prosjektene innebærer ombygginger og tilpasninger innenfor tinghusets eksisterende arealer. Samlokaliseringene vil gjennomføres på alle tre stedene i løpet av 2025. Det planlegges tilsvarende samlokaliseringer på flere rettssteder hvor det ligger til rette for det.

Nye rettslokaler på mindre rettssteder

Follo og Nordre Østfold tingrett flyttet inn i nytt tinghus i januar 2024 på rettsstedet Mysen, mens Nord-Troms og Senja tingrett tok i bruk nye lokaler på Finnsnes

våren 2024. Trøndelag jordskifterett flyttet inn i nye lokaler i Trondheim sommeren 2024.

Tidlig i 2024 ble det inngått kontrakt om nye domstolslokaler i Alta for Vestre Finnmark tingrett og Hålogaland lagmannsrett. Også Finnmarks-kommisjonen vil ha kontorplasser i det nye tinghuset, som er under oppføring, og vil ferdigstilles våren 2026.

Revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2024 – Ekstra midler til rettsbygninger

I RNB 2024 ble det bevilget ekstra midler til nye lokaler på flere rettssteder. Dette, som var en del av «Rettsikkerhetsløftet» fra regjeringen, omfatter nye lokaler på rettsstedene Sortland, Sandnessjøen, Voss, Vågå, Leirvik, Kviteseid, Lillestrøm og Fredrikstad. Det er allerede igangsatt prosesser for anskaffelser av nye lokaler på noen av disse rettsstedene.

V. Vurdering av framtidssutsikter

Samfunn og utviklingstrekk

Befolkningsutvikling og geografisk fordeling

Ved inngangen til 2024 var det om lag 5,5 millionar innbyggjarar i Noreg. Dei siste framskrivingane av folketalet frå Statistisk sentralbyrå (2024) viser at Noreg kan ha i overkant av 6,1 millionar innbyggjarar i 2050, altså ein auke på om lag 0,6 millionar innbyggjarar frå i dag.

Det blir lagt til grunn at vidare digitalisering vil gi gode moglegheiter til å handtere saksutviklinga innanfor dei gjeldande bemanningsressursane.

Domstolkommisjonen si første delutgreiing (NOU 2019:17) peika på at dei enkelte domstolane vil ha svært ulik saksinngang, mellom anna som konsekvens av at befolkningsveksten i

rettskretsane er ulik. Over lengre tid har befolkningsstraumane i Noreg gått frå nord til sør, og frå distrikta til dei meir urbane strøka. Det har ført til at folketalet i grisgrendte strøk har gått ned, medan den delen som bur i tettbygde strøk, har auka. Statistisk sentralbyrå ga i juli 2022 ut ei prognose, med perspektiv til 2050. Prognosen støttar opp om at det nemnde busetnadsmønsteret held fram. Mens dei sentrale delane av Austlandet er venta å få ein vekst i innbyggjartalet på 19 prosent fram til 2050, seier prognosen at innbyggjartalet i Nordland vil gå ned med to prosent. Heile 40 prosent av kommunane i landet er venta å få redusert innbyggjartalet sitt mot 2050. For å sikre at ressursane vert nytta godt, var det difor viktig med dei strukturendringane som blei initiert etter Domstolkommisjonens første delrapport.

Digitalisering

Domstolane sin strategi, Domstolane 2025, har Digitalt rettsliv som eitt av fire hovudmål. Sidan prosjektet Digitale Domstolar vart etablert i 2017, har domstolane gjennomgått ei omfattande digitalisering. Dette har medverka til at domstolane har vorte meir effektive, og har gjeve betydelege samfunnsøkonomiske gevinstar. Digitaliseringa er i all hovudsak gjennomført innanfor dei vedtekne budsjetta, og med dei resultatane som vart føresett då prosjekta starta.

Domstolane må halde fram digitaliseringa i åra som kjem. Samfunnet generelt, politiske styresmakter og partane vil forvente at domstolane tar i bruk ny og tilgjengeleg teknologi, til dømes kunstig intelligens, både for å auke effektiviteten, kvaliteten og den enkelte borgar sin tilgang til domstolane. I Perspektivmeldinga (Meld. St. 31 (2023–2024)) vert det understreka at produktivitetsveksten framover er avhengig av korleis teknologi blir brukt i ulike delar av økonomien. I denne meldinga blir det lagt til grunn at bruken av ny teknologi vil vere med på å utvikle produktivitetsveksten.

Denne utviklinga og forventinga har domstolane tatt inn over seg. Satsingsforslaget Digitale domstoler III skal sikre alle innbyggjarar like god tilgang til domstolane, uavhengig av økonomi, bustad eller bakgrunn. Kostnadane ved å føre ei sak for domstolane må reduserast, og truleg bør fleire kunne føre si eiga sak utan å bruke advokat. Det må lagast løysingar slik at partar kan klare seg på eiga hand, både partar med og utan advokat. Domstolane og andre aktørar må få fleire løysingar for å samhandle og samarbeide digitalt. Slik kan digitaliseringa auke effektiviteten og styrke rettstryggleiken.

Utviklinga av nye digitale tenester og bruk av kunstig intelligens er i tillegg til å vere regulert i norsk lov, også regulert på internasjonalt plan. Domstolane i Noreg deltar i ei rekkje internasjonale fora der dette er tema. Til dømes European Network of Councils for the Judiciary (ENCJ), European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), European Cyberjustice Network og Consultative Council of European Judges (CCJE). Gjennom prosjekt som «Foster Transparency of Judicial Decisions and Enhancing the National Implementation of the ECHR» (TJENI) gir Noreg innspel i arbeidet med å finne felles, europeiske standardar for anonymisering av rettsavgjerder. Det internasjonale samarbeidet gir tilgang til kompetanse om den seinaste utviklinga på området. CEPEJ har til dømes laga etiske prinsipp og retningslinjer for bruk av kunstig intelligens i rettssystemet. EUs regulering av kunstig intelligens vil sette rammene for utviklinga av tenester for dommarar, domstolane og samfunnet generelt.

Regjeringa har sett av 1 milliard kroner til forskning på kunstig intelligens, og Noregs forskingsråd er sett til å forvalte og tildele midlane til fleire forskingssenter. Domstoladministrasjonen står som brukarpartner i to søknader som skal auke moglegheitene for Noregs domstolar til å ta i bruk denne typen teknologi på ein effektiv og ansvarleg måte. Midlar blir tildelt for oppstart av sentra tidlegast 1. september 2025.

Videre digitalisering

Modernisering av domstolane sitt sakshandsamingssystem, LOVISA, er eitt av dei konkrete og viktige prosjekta som må gjennomførast i den kommande perioden. Løysingane i dag byggjer på 20 år gammal teknologi. Frå å ha nokre få tusen brukarar, er det no fleire titals tusen

Fakta

I 2024 blei det utarbeidd eit nytt styringsdokument for utviklinga av Lovisa. Løysingane i dag byggjer på 20 år gammal teknologi, og det er nødvendig å gå over til nye løysningar.

brukarar. For at domstolane skal sikrast stabil og sikker drift, og for at det skal vere mogeleg med vidare digitalisering, er det nødvendig å gå over til nye løysingar. I 2024 blei det utarbeidd eit nytt styringsdokument for utviklinga av Lovisa.

I Digitaliseringsrundskrivet

(Regjeringen.no) peikar Regjeringa på at digitaliseringa av offentlig sektor gir meir samordning, samarbeid og deling av data, både med andre offentlege aktørar og private verksemdar. Det er også viktig for domstolane. Prosjekta Oppgjør etter dødsfall (OED) og Elektronisk samhandling i straffesakskjeden (ESAS) skal føre til raskare, betre og meir effektiv samhandling. Finansieringa av slike samanhengande tenester er svært utfordrande. Budsjettssystemet, med tildeling frå departement til verksemd, gjer det krevjande å gjennomføre prosjekt som omfattar fleire verksemdar og sektorar.

Informasjonstryggleik

Digitaliseringa av domstolane og samfunnet elles fører til auka og annleis risiko og utsett stilling. Nasjonal

tryggingstyresmakt (NSM) åtvarar i rapporten Risiko 2023 om at det nasjonale risikobiletet knapt nok har vore i så stor endring som i dag. Den raske teknologiske utviklinga og digitaliseringa av samfunnet byr på både positive og negative utfordringar.

I det siste året har fleire for første gong blitt introdusert for maskinlæring som på eigehand produserer unike bilete og skriv tekstar baserte på brukaren sitt behov. Potensialet i teknologien er enormt, både for på kva måte domstolane tar han i bruk, og på kva måte trusselaktørar kan nytte den for å skade oss. Kunstig intelligens kan styrke den defensive evna ved at intelligensen blir trenast til å oppdage, varsle om og handtere cybertruslar. Samtidig kan kunstig intelligens også trenast for å lage og distribuere skadevare som stadig endrar seg for å unngå å bli oppdaga av tryggleiksmekanismane til ei verksemd.

Bruken av verkemiddel som trugar nasjonale tryggleiksinteresser kjem også til uttrykk på sosiale media. Sosiale media er ein gunstig arena for trusselaktørar

og andre som vil påverke oss gjennom desinformasjon og falske nyheiter. Difor er det viktig at domstolane er til stades på slike plattformer, for å sikre at riktig informasjon om domstolane er tilgjengeleg for alle.

Organiserte kriminelle gjennomfører angrep med det formålet å oppnå vinning. Det går føre seg eit kontinuerleg kappløp mellom dei kriminelle og dei som arbeider med vernetiltak. Det har påverknader for den kompetansen og kapasiteten domstolane må ha for å kunne ha fullgod oversikt og kontroll med tryggleikssituasjonen. Trugsmåla kan vere både langvarige blokkeringar av tenester, men også datainnbrot der kriminelle krev betaling for ikkje å selje sensitiv informasjon vidare.

Det at domstolane er bundne av leverandørar med programvarer som er avgjerande for viktige samfunnsfunksjonar må vurderast i lys av den tryggleikspolitiske utviklinga. Tryggleiken blir ikkje betre enn det svakaste leddet i leverandørkjeda. Ein føresetnad for å lykkast i den digitale omstillinga er difor at tryggleiken blir tatt vare på i alle ledd, det vil seie at den digitale tryggleiken blir bygd inn i tenesteutviklinga, drifta og forvaltninga, i tråd med måla i Nasjonal strategi for digital tryggleik (2019).

I januar 2024 blei det utført ein internrevisjon av informasjonstryggleiken. Revisjonen peika på ulike forbetringar. Det vert no arbeidd med å utarbeide ein handlingsplan som skal bringe informasjonstryggleiken opp til eit forsvarleg nivå på alle område. Arbeidet har ISO 27001/27002 og NSM grunnprinsipp som rammeverk. Ved å nytte desse vil det viktigaste få prioritet, samstundes som andre område ikkje vert utelatne. Ein slik framgangsmåte er særskild viktig med tanke på eit stadig meir samansett risikobillede som også er i rask endring. Det vil og gje eit godt grunnlag for internkontroll og framtidige endringar av informasjonstryggleiksområdet.

Teknologiutvikling og saksammensetning

Den teknologiske utviklinga går raskt og påverkar domstolane sine enkeltsaker og samla saksportefølje. Teknologiutviklinga har ført til at nye typar saker og rettslege problemstillingar har kome til, og at enkelte sakstypar har blitt meir aktuelle enn tidlegare. Det kan vere tvistar knytte til kjøp eller bruk av teknologi eller teknologibaserte løysingar, eller det kan i ein sivil tvist eller i ei straffesak oppstå tvist om eit bevis er KI-generert eller ikkje.

Dei nett- og teknologibaserte straffesakene synes generelt å ha større omfang enn dei meir tradisjonelle straffesakene. Den teknologiske utviklinga fører dessutan til at domstolane må forhalda seg til andre metodar når det gjeld etterforskning og bevissikring, til dømes ulike former for kommunikasjonskontroll og andre databaserte tvangsmiddel.

Utviklinga fører til at det vert stilt større krav til det å forstå dei ymse teknologiformene. Bevismaterialet i sakene har også ei anna form enn vitne- og dokumentbevisa i dei meir tradisjonelle sakstypene. Mengda av bevismateriale synes også å auke. Det kan skuldast at sakene blir meir omfattande, og at digitaliseringa fører til at større mengder materiale reint faktisk er tilgjengeleg og kan brukast som bevis. Bevisituasjonen i den enkelte saka synes å bli både meir omfattande og komplisert som følge av den teknologiske utviklinga.

Kriminalitetsutvikling

Når det gjeld straffesaker, er det fleire forhold som vil påverke aktiviteten og ressursstrongen i domstolane. Det kan mellom anna vera langsiktige endringar når det gjeld kva straffsakstyper det vert gjort lovbrott innanfor, kva saker politiet/påtalemakta prioriterer og kva saker som blir etterforska fram til ein tiltale. Dersom politiet/påtalemakta prioriterer saker på område med stor kompleksitet, vil det føre til tidkrevjande saker i domstolane.

	Politiet utarbeider kvart år ei oversikt over nøkkeltal når det gjeld meldingar og påtaleavgjerder. <u>(Straffesaksbehandlingen i politiet 2023).</u> 2023-utgåva viser ein auke i meldingar (7,7 prosent) samanlikna med 2022. Den prosentvise endringa samanlikna med gjennomsnittet for perioden 2019 -2022, var på 9,9 prosent. Det blei i 2023 påtaleavgjort 30 000 fleire saker enn i 2022. Det kan forklare at det i 2022 vart ein kraftig auke i einedommarsakene, det høgaste talet nokon gong. Einedommarsakene er tett knytte til aktiviteten innan etterforskinga i politiet. Eit auka tal på saker under etterforsking/påtaleavgjerd i politiet vil gje fleire fengslingssaker, oppnemningar, bevisopptak i tingrettane og anker over ordscurdar i slike saker til lagmannsrettane. Frå 2022 til 2023	har det generelt vore ei auke i alle typar straffesaker, med unntak av trafikklovbrot og miljølovbrot. I desse sakene har det vore noko nedgang (tabell nedanfor frå side 13, POD-rapport 2/2024 Straffesaksbehandlingen i politiet 2023). Internasjonalisering Internasjonalisering fører til at domstolane i større grad må handsame saker med tilknytning til fleire land. Det aukar kompleksiteten i sakene då det blir vanskelegare å få oversikt over faktum og bevismaterialet. Talet på saker som gjeld bistandsutveksling mellom norske og utanlandske styresmakter aukar. Norske domstolar må i aukande grad halde seg til den interne retten i andre land. Det gjeld til dømes i tvistar om immaterielle rettar som er knytte til fleire land eller saker der etterforsking av kriminalitet har skjedd på tvers av landegrensene.
--	---	---

Tabell 3.1.1 Melde lovbro, etter kriminalitetstype. 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Prosentendring mot 2022	Prosentendring mot gj.snitt 2019-2022	Andel 2023
Vinningslovbrot	101 402	92 932	84 809	105 090	118 118	12,4 %	23,0 %	35,9 %
Trafikklovbrot	52 569	55 504	52 399	55 334	55 239	-0,2 %	2,4 %	16,8 %
Annan kriminalitet	38 450	37 808	38 158	38 214	40 139	5,0 %	5,2 %	12,2 %
Voldslovbrot	33 034	30 722	29 100	32 449	34 052	4,9 %	8,7 %	10,4 %
Økonomilovbrot	27 055	24 411	24 164	27 634	30 680	11,0 %	18,8 %	9,3 %
Skadeverk	17 284	21 050	19 603	19 378	22 431	15,8 %	16,0 %	6,8 %
Narkotikalovbrot	31 320	28 594	19 808	16 805	17 737	5,5 %	-26,5 %	5,4 %
Seksuallovbrot	6 748	6 874	8 006	7 391	7 471	1,1 %	3,0 %	2,3 %
Miljølovbrot	2 168	2 629	2 645	2 254	2 026	-10,1 %	-16,4 %	0,6 %
Arbeidsmiljølovbrot	791	763	820	769	881	14,6 %	12,1 %	0,3 %
Anmeldte lovbro i alt	310 821	301 287	279 512	305 318	328 774	7,7 %	9,9 %	100 %

Kilde: Straffesaksregisteret (Strasak), JUS065

Ei anna side av internasjonaliseringa er at ein aukande del av bevismaterialet som vert presentert for norske domstolar, ikkje er på norsk. Partar og vitne snakkar ikkje norsk. Skriftlege bevis, elektroniske bevis eller opptaksmateriale er på andre språk. Det krev omsetjingar og tolking. Vitne og bevismateriale kan også vere vanskelegare tilgjengeleg, både faktisk og rettsleg. Det kan komplisere den praktiske saksførebuinga og gjennomføringa av rettsmøte.

Internasjonaliseringa fører dessutan til at rettskjeldebilete vert utvikla kontinuerleg, og blir meir komplisert. Internasjonale plikter avgrensar lovgjevar sitt handlingsrom. Særleg gjeld det dei internasjonale menneskerettane. Når intern norsk rett skal brukast, må ein ta omsyn til internasjonale rettsreglar og rettskjeldene deira. Mange norske rettsreglar og regelverk byggjer på internasjonale avtalar, til dømes EU- og EØS-retten.

Domstolane må difor både i dag og i framtida ta omsyn til eit meir samansett og dynamisk rettskjeldebilete. Fleire enkeltsaker vil krevje meir omfattande avklaringar av rettsreglar. Også Domstolkommisjonen peika på at «internasjonal påvirkning på norsk rett og samfunnet generelt stiller nye krav til den dømmende virksomheten» jf. **NOU 2019: 17, Domstolstruktur s. 38**. Vidare må domstolane sjå på moglegheiter for bruk av KI ved til dømes omsettingar og tolking.

Spesialisering

Det er ein spesialiseringstrend i samfunnet, som i vekslende grad har verknad for ulike samfunnssektorar og fagområde. Tendensen går på mange område i retning av større fag- og kompetansmiljø med spissa fagkunnskap og spesialiserte arbeidsoppgåver. Advokatbransjen utviklar seg eksempelvis i retning av stadig større og meir spesialiserte firma. Det påverkar også domstolane.

Partar og aktørar har høge forventningar til at domstolane handterer krevjande saker på ein god måte. Det blir forventat at dommarar har svært gode juridiske kunnskapar og evne til å forstå og vurdere kompliserte faktiske tilhøve. Forventingane til at domstolane skal kunne tilby ein tilpassa og eigna handsamingsmåte på ulike spesialområde synest og å auke. På nokre saksområde vert domstolane utfordra av alternative tvisteløysingstilbod, til dømes voldgift i kommersielle saker og ulike nemnds-løysingar i forbrukarsaker. På nokre område kan det bli utfordrande for domstolane å vere den tvisteløysaren som først og fremst blir vald.

Tilgang til domstolane

For å sikre alle reell tilgang til domstolane er utforminga av reglane om fri rettshjelp/støtte til rettshjelp svært viktige. Rettshjelpsutvalet har i NOU 2020: 5 Likhett for loven – (rettshjelpsloven) gjort framlegg til ei ny lov om støtte til rettshjelp. Det er her framlegg om at fleire enn tidlegare skal få økonomisk støtte frå det offentlege, og at støtta i større grad vil vere gradert etter den enkelte sin trong.

Det går også føre seg eit arbeid for å auke talet på saker som blir mekla i domstolane. Tvistelova § 8-3 første ledd blei endra våren 2023. Retten skal avgjere at det skal meklast når han finn saka eigna for det. Det er og eit tilbod om eit kompetanseopplegg i rettsmekling for dommarar. I mange domstolar er det, eller vil det bli, innført spesialisering på rettsmeklingsfeltet. Auka rettsmekling i domstolane vil kunne påverke sakshandsamingstida og sakskostnadene til partane. Det vil ha verknad på domstolane sin aktualitet som konfliktløysar.

I tillegg har endringar i tvistelova gitt retten høve til å setje ned sakskostnader utan å varsle prosessfullmektigane gjort det enklare å føre ein nødvendig kontroll med sakskostnadene for domstolane.

Som ei oppfølging av Domstol-kommisjonen si andre delutgreiing, vil tiltak som effektiviserer domstolane si handsaming av sivile saker i første instans, bli nærare vurderte. Føremålet er å forenkla handsaminga og tilby meir fleksible handsamingsformer som er tilpassa den enkelte saka. Det vil kunne gjere handsaminga mindre kostnadskrevjande, og slik redusere partane sine sakskostnader. Auka merksemd på saksførebuing og utvikling av nye arbeidsmåtar kan bidra til det. Mellom anna vil hybride handsamingsmåtar som i større grad kombinerer skriftleg og munnleg handsaming, bli vurderte. Slike tiltak kan bidra til å styrke domstolane sin stilling som tvisteløysar i samfunnet.

Fleire av dei områda og tiltaka som er nemnde, kan og bør bli støtta ved å etablere nye digitale plattformer og tenester. Det kan vere plattformer som er tilrettelagde for saker med skriftleg handsaming, til dømes heile eller delar av småkravprosessen, digital meklung eller liknande. I tillegg kan nye digitale tenester auke tilgangen til domstolane. Det kan skje ved å leggje meir til rette for å kunne føre ei sak utan bruk av prosessfullmektig (sjølvprosederande part), redusere prosessrisikoen ved å få ei vurdering av sannsynleg utfall før saka blir reist, eller på andre måtar redusere kostnadane ved å bruke domstolane som konfliktløysar.

Etablering av denne type digitale plattformer og tenester legg også til rette for å etablere ulike former for digital støtte for avgjerdene i domstolane. Det vil kunne bidra til å effektivisere domstolane sine arbeidsmåtar og prosessar. Det vil krevje investeringar i grunnleggjande teknologi, regelverksendringar og etablering av nye tenester.

Rekruttering og kompetanse

Både privat og offentleg sektor er prega av mindre tilgang på arbeidskraft og stor konkurranse i arbeidsmarknaden. Denne utviklinga vil halde fram. Også for Norges domstolar er det eit minkande tal på søkjarar til ledige stillingar, og tilsette blir i stadig kortare tid i stillingane sine.

For jordskifterettane er utfordringa å trekkja til seg søkjarar. Domstolane har starta ei offensiv marknadsføring på ulike arenaer for å gjera jordskifteretten sine oppgåver og roller betre kjende. Det er få kandidatar med jordskiftefagleg utdanning frå Nord-Noreg. Det vil krevje ein særskild innsats for å gjere noko med dette.

Domstolane skal sikre og fremje retts-tryggleik og verne om rettssamfunnet. Kompleksiteten aukar i mange saker, og norske og internasjonale tilhøve vert stadig knytte tettare saman. Farten i lovgjevingarbeidet aukar og teknologi-utviklinga går raskare og raskare. Domstolane må trekkje til seg dei beste ressursane, og oppdatert kompetanse er avgjerande. Yngre arbeidstakarar er opptekne av personleg utvikling gjennom aktive fagmiljø. Dei forventar større og gode forhold for karriereutvikling, medverknad og bruk av «det siste» innan digitale løysingar.

Endringane i arbeidsmarknaden tvingar fram meir effektiv bruk av ressursane, og domstolane må halde fram utviklinga og organiseringa av sterke fagmiljø, leiging og arenaer for kompetanseutvikling for alle stillingsgrupper. I tillegg må andre rammevilkår vere tilpassa forventningane til dagens arbeidsliv, gjennom m.a. fleksibilitet og digitale verktøy.

Rekrutteringssituasjonen i domstolane er krevjande. Som omtalt tidlegare i årsmeldinga, er det vedteke ein eigen strategi for å styrkje arbeidet med å rekruttere, utvikle og behalde kompetente medarbeidarar.

Den samiske rettstryggleiken i domstolane

Den samiske rettstryggleiken handlar mellom annet om på kva måte Domstol-administrasjonen og domstolane skjøttar dei rettslege pliktene når det gjeld samane i Noreg. Det sentrale er at saker med samiske interesser skal handsamast av dommarar og domstolar som oppfyller dei same krava til kvalitet som i andre saker. Det stiller særlege krav til kunnskap om same- og urfolksrett og kjennskap til dei samiske språka og det samiske samfunnet.

Med domstolstrukturen i dag er alle jordskifterettane og tingrettane i Hålogaland lagdøme ein del av det samiske språkforvaltningsområdet. Det same gjeld Frostating lagmannsrett, Trøndelag tingrett og Trøndelag jordskifterett. Domstoladministrasjonen sitt ansvar, i samarbeid med Samisk forum i domstolane, er å leggje til rette for å utvikle denne kompetansen i dei aktuelle domstolane. Det kan bli gjort med interne tiltak, men og ved at medarbeidarar kan få tilbod om permisjon for å skaffe seg språk- og kulturkunnskap gjennom eksterne kjelder.

Ei arbeidsgruppe, som er sett saman av representantar frå Domstoladministrasjonen, domstolane, politiet, Kriminalomsorga og Konfliktrådet, har levert rapporten «Samisk rettssikkerhet i justissektoren.» Arbeidsgruppa rår til at det blir etablert ei felles samisk kompetanseneste for justissektoren. Her kan ein få hjelp til omsetjingar av dokumenter, tolking, informasjonsarbeid, utvikling og gjennomføring av kompetansehevande tiltak og utvikling og fastsetjing av juridiske faguttrykk. Framlegget frå arbeidsgruppa er drøfta med Justis- og beredskapsdepartementet, og er fremja som felles satsingsforslag for 2026.

Sámi riektesihkarvuohta duopmostuoluin

Sámi riektesihkarvuohta gusto mo Duopmostuollohálddahus ja Duopmostuolut áimmahuššet iežaset rievttálaš geatnegasvuoðaid sápmelaččaid ektui Norggas. Váldo njuolggadus lea ahte áššit main lea sámi beroštumit galget meannuduvvot duopmárin ja duopmostuoluin geat devdet seamma

gáibádusaid kvalitehtii go eará áššiin. Dát geatnegahtta erenoamážit duopmostuolu gelbbolašvuhtii sámi- ja eamiálbmot riektái, ja sii galget dovdat sámi gielaide ja sámi servodagaid.

Otná duopmostuollostruktuvrrain lea buot eanajuohkinrievttit ja diggegottit Hålogalandda lágaguovllus oassin sámi hálddašanguovllus. Dat seammá gusto Frostating lágamánneriektái, Trøndelagen digkiereakta ja Trøndelagen eanajuohkinriekti. Duopmostuollohálddahus geatnegasvuohta, ovtta duopmostuoluid Sámi forumiin, lea heivehit ja ovdánahttit dán gelbbolašvuoða guoskevaš duopmostuoluin. Dát sáhtta dahkot sihke siskkáldas doaimmain, muhto maiddái permišuvnna fáladagain mielbargiide geat dáhttot oahppat giela ja kulturgelbbolašvuoða olgguldas fáladagaid bokte.

Bargojoavku, gos duopmostuollohálddahus, duopmostuolut, Bolesat. Kriminalafuolahus ja riidočoavdinráđđi, lea ovddidan raporta «Sámi riektesihkarvuohta justiasuorggis. » Bargojoavku ávžžuha ásahtit oktasá sámi gealboguovddáza justiasuorggis gos sáhtta fállot veahkki jorgalit dokumeantaid, tulkomii, diehtajuohkinbargui, ovdánahttit ja čadahit gelbbolašvuodálokten doaimmaid, jorgaleapmái, ja ovdánahttit ja mearridit juridihkalaš tearpmaid. Bargojoavkku ovddideapmi lea digaštallojuvvon Justiasa- ja gearggusvuoðadepartemeanttain, ja lea ovddiduvvon oktasá ángiruššanevttohussan jahkái 2026.

Økonomisk handlingsrom

Perspektivmeldinga 2024 Meld. St. 31 (2023-2024) drøftar langsiktige utviklingstrekk for norsk økonomi.

Hovudutfordringane som blir nemnde, er:

- Kamp om arbeidskrafta: Omsorgsoppgåvene blir fleire, men vi blir ikkje fleire i yrkesaktiv alder til å utføre dei.
- Behov for omstilling: Auka spenningar i verda, klima- og naturendringar og minskande petroleumsaktivitet fører til endringar og forsterkar behovet til å bruke ressursane godt og riktig.
- Framleis god fordeling: Små forskjellar og stabil tilgang på velferdstenester må bevarast i møte med omstillingane og at mange lever lenger.

Framskrivningane i meldinga tilseier at det er behov for å mobilisere meir arbeidskraft med riktig kompetanse for å løyse dei viktigaste oppgåvene i samfunnet og ta vare på dei som treng omsorg.

For å oppretthalde velferdsmodellen må det over tid vere balanse mellom omfanget av velferdsordningane og inntektsgrunnlaget til det offentlege. Finansieringa av framtida sitt velferds-samfunn blir påverka av vala vi gjer i dag. Auka arbeidstilbod eller meir effektiv bruk av det offentleg sine ressursar kan bidra til å redusere behovet for innsparingar på utgiftssida eller auka skattar og avgifter seinare.

Meir effektiv offentleg ressursbruk vil kunne bidra til auka handlingsrom på statsbudsjettet. Auka produktivitet vil, uavhengig av sektor, frigjere ressursar som kan brukast til andre føremål. Det vil mellom anna seie å nytte ressursane i offentleg sektor på ein god måte. Evne og vilje til omstilling blir derfor avgjerande.

Perspektivmeldinga og domstolane

Framtida vil bli prega av at tilgangen på arbeidskraft blir mindre og dermed større konkurranse i arbeidsmarknaden. Dei rekrutteringsutfordringane vi ser i dag kan auke. Styret vedtok ein eigen strategi for arbeidsgjevarprofilering i 2023. Arbeidet skal gjere domstolane synleg som ein attraktiv arbeidsplass. Målet er å rekruttere, utvikle og halde på kompetente medarbeidarar.

Knappe ressursar vil krevje effektivisering. Domstolane må levere fleire og betre tenester for kvar krone som blir løyva over statsbudsjettet. Kravet til omstilling kan mellom anna bety ei meir kapitalintensiv drift. Det vil igjen kunne føre til utvikling og bruk av teknologi, til dømes gjennom digitalisering og automatisering av tenester og bruk av kunstig intelligens.

VI. Årsrekneskap

Førebels årsregnskap skal sendast til departementet.
Endeleg årsregnskap for 2024 er klart 1. april 2024.

NORGES DOMSTOLER

*Domstolene skal være uavhengige.
De skal sikre og fremme rettssikkerheten
og verne om rettssamfunnet.
Domstolene skal til enhver tid ha høy
tillit i samfunnet.*

Besøksadresse:
Dronningensgate 2
7011 Trondheim

Postadresse:
Postboks 5678
Torgarden
7485 Trondheim

Tlf: 73 56 70 00

E-post:
postmottak@domstoladministrasjonen.no

www.domstol.no